

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Udržitelný rozvoj obcí

Sustainable development of municipalities

Bc. Tereza Halamová

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Udržitelný rozvoj obcí“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí/vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 22. 4. 2024

v. r. *Bc. Tereza Halamová*

Zásady pro vypracování práce

1. Definujte cíl a metodiku práce.
2. Zpracujte teoretická východiska k problematice udržitelného rozvoje a specifikům obcí.
3. Představte konkrétní obce a jejich přístupy k udržitelnému rozvoji.
4. Analyzujte koncepty, pilíře udržitelného rozvoje ve vybraných obcích a jejich praktické naplňování.
5. Identifikujte silné stránky a příležitosti na území sledovaných obcí.
6. Shrňte řešenou problematiku a navrhněte případné kroky ke zlepšení stávající situace.

Studijní program

Podniková ekonomika a management

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Pavlíně Hejdukové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, návrhy a konzultace poskytnuté při psaní práce, jež byly při realizaci velice nápomocné. Dále bych ráda poděkovala starostovi městyse Peruc Bc. Janu Vnoučkovi za ochotu a poskytnutí potřebných informací a také občanům městyse, kteří byli ochotni věnovat chvilku času pro vyplnění dotazníku. V neposlední řadě patří poděkování mé rodině, bez které bych tuto práci nemohla dokončit.

Obsah

Úvod	7
Cíl a metodika práce	9
1 Obec a její charakteristiky	10
1.1 Orgány obce	11
1.2 Působnost obcí.....	11
2 Působení municipalit v udržitelném rozvoji.....	13
3 Udržitelný rozvoj.....	16
3.1 Vymezení pojmu	16
3.2 Pilíře udržitelného rozvoje	17
3.3 Cíle udržitelného rozvoje	20
3.4 Indikátory udržitelného rozvoje	26
3.4.1 Základní vlastnosti indikátorů.....	26
3.4.2 Základní typy indikátorů.....	28
3.4.3 Indikátorové sady.....	28
3.5 Agenda 21.....	30
4 Rozvoj obcí.....	31
4.1 Rozvojový potenciál obcí.....	32
5 Představení obce Peruc.....	35
5.1 Kulturní a přírodní památky	37
5.2 Cestovní ruch.....	38
5.3 Kulturní a společenské vyžití	39
5.4 Vybavenost městyse.....	39
5.5 Mikroregion Perucko.....	41
5.6 Dotazníkové šetření na úrovni obyvatel.....	42

6	Analýza dokumentu udržitelnosti na úrovni městyse.....	46
6.1	SWOT analýza	46
6.1.1	Interní faktory	46
6.1.2	Externí faktory	49
6.2	Program rozvoje městyse Peruc 2023-2030.....	51
6.2.1	Rozvojová oblast I – Infrastruktura a bydlení.....	55
6.2.2	Rozvojová oblast II – Komunitní život a občanská vybavenost.....	57
6.2.3	Rozvojová oblast III – Životní prostředí a cestovní ruch.....	59
7	Indikátory udržitelnosti na úrovni obce	61
7.1	Ekonomická oblast.....	62
7.2	Sociální oblast	65
7.3	Environmentální oblast.....	68
7.4	Správa věcí veřejných	72
8	Návrhy a doporučení	75
	Závěr	77
	Seznam použitých zkratk.....	79
	Seznam použitých zdrojů	80
	Seznam tabulek	90
	Seznam obrázků.....	91
	Seznam příloh.....	92
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

S neustálým nárůstem populace, hospodářským růstem a rozvíjením stále nových technologií se častěji diskutuje otázka udržitelnosti, která vznikla jako reakce na zjištění, že nekonečný růst v prostředí s omezenými zdroji není možný a pro budoucnost je třeba hledat alternativní cesty, jak vhodně s danými zdroji pracovat.

Udržitelný rozvoj není pouze teoretický koncept, ale důležitá strategie pro budoucnost naší společnosti. Je třeba zodpovědně využívat zdroje, chránit životní prostředí a zlepšovat kvalitu života pro všechny. V dnešní době je velice důležité nalézt inovativní a udržitelné řešení pro problematické oblasti, jako je změna klimatu, nerovnosti ve společnosti a masivní čerpání přírodních zdrojů.

Udržitelný rozvoj obcí je důležitým tématem dnešní doby. Obce v tomto procesu hrají klíčovou roli, neboť jsou základními jednotkami společnosti a mají významný vliv na kvalitu života svých obyvatel a stav životního prostředí.

V první kapitole této práce je nejprve představen pojem *obec* a jsou nastíněny její klíčové charakteristiky. Na tuto kapitolu navazuje působení municipalit v udržitelném rozvoji. V následující kapitole je podrobněji představen termín *udržitelný rozvoj* a jeho pilíře a cíle. Součástí této kapitoly je také identifikace indikátorů udržitelného rozvoje, které slouží pro zhodnocení udržitelnosti na různých úrovních. V závěru kapitoly je popsána Agenda 21 představující globální snahu o udržitelný rozvoj ve 21. století. Kapitola čtvrtá je zaměřena na rozvoj obcí a jejich potenciál k dosažení udržitelného rozvoje.

Pátá kapitola se věnuje podrobnému představení městyse Peruc a jeho místních částí. Tato část zahrnuje uvedení základních charakteristik městyse, včetně jeho geografického a historického kontextu. Dále jsou zde uvedeny kulturní a přírodní památky nacházející se na daném území. Důležitou roli v uvedené obci hraje také cestovní ruch a společenské a kulturní aspekty života v městyse, včetně aktivit a událostí pořádaných v rámci komunity. Je také třeba identifikovat občanskou, technickou a dopravní vybavenost, které mají vliv i na životní prostředí a kvalitu života obyvatel. V této části práce je mimo jiné představeno sdružení mikroregionu Perucko, které je klíčové pro spolupráci s členskými obcemi.

Závěr kapitoly obsahuje vyhodnocení dotazníkového šetření provedeného na úrovni

obyvatel městyse, které v této práci hraje sice doplňkovou roli, ale jedná se o názor samotných obyvatel městyse, což má vliv na jeho samotný rozvoj.

Šestá kapitola se věnuje analýze strategického dokumentu *Program rozvoje městyse Peruc 2023-2030*. V rámci zkoumání tohoto dokumentu jsou zde představeny rozvojové oblasti a s nimi související strategické cíle. Součástí této analýzy je také představení SWOT analýzy, která je součástí strategického dokumentu. Zmíněná SWOT analýza je doplněna o komentáře přidané autorkou práce na základě vlastního pohledu a analýzy. Z dokumentu lze vyvodit názory a postoje zastupitelů městyse Peruc na jeho samotný rozvoj. Tato analýza poslouží k porozumění strategického směřování městyse a zajištění souladu mezi strategiemi místní samosprávy a potřebami obyvatelstva.

Dále jsou vybrány vhodné indikátory pro hodnocení rozvoje na úrovni obce, ty jsou nejdříve podrobněji představeny a následně vypočítány na základě dostupných dat. Indikátory pokrývají oblasti udržitelného rozvoje, konkrétně ekonomickou, environmentální a sociální oblast. Zároveň jsou zde doplněny i indikátory sledující oblast správy věcí veřejných. Tento proces umožňuje získat ucelený obraz o stavu a směru rozvoje městyse v jednotlivých oblastech.

V poslední kapitole jsou uvedeny různé návrhy a doporučení, které bylo možné stanovit na základě výsledků indikátorů, SWOT analýzy, dokumentu *Program rozvoje městyse Peruc 2023-2030* a názoru obyvatel městyse Peruc.

Cíl a metodika práce

Cílem diplomové práce je vyhodnocení naplňování pilířů a indikátorů udržitelného rozvoje městyse Peruc.

Pro dosažení uvedeného cíle je zvoleno několik dílčích postupů a metod:

- zpracování teoretických východisek ke specifikům obcí, otázkám udržitelného rozvoje: pilířům, cílům a indikátorům udržitelného rozvoje – využito je zejména literární rešerše a deskripce právních předpisů a strategických dokumentů udržitelného rozvoje,
- představení základních aspektů konkrétního městyse Peruc a jeho místních částí souvisejících s udržitelným rozvojem včetně realizace dotazníkového šetření pohledem obyvatel jako doplňkového nástroje k dalším dílčím postupům a metodám,
- analýza dokumentů udržitelného rozvoje na příkladu konkrétního městyse Peruc a jeho místních částí: SWOT analýza, analýza Programu rozvoje městyse Peruc,
- výběr vhodných indikátorů udržitelnosti, jejich aplikace na uvedený městys a jeho místní části včetně analýzy vybraných oblastí udržitelnosti s využitím vlastních výpočtů,
- syntéza zjištěných poznatků a stanovení vhodných doporučení pro budoucí vývoj.

Z pohledu zdrojů je v diplomové práci využito zejména odborné literatury (české i zahraniční), národních strategických dokumentů týkajících se udržitelného rozvoje, zahraničních studií, metodik, právních předpisů, interních dokumentů městyse Peruc a jeho místních částí, dat z Českého statistického úřadu či databáze Ministerstva financí ČR– Monitor.

Konkrétní indikátory udržitelnosti tvořící důležitý prvek praktické části práce jsou zvoleny s ohledem na metodiku *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce* (Hřebíka & Třebický, 2007), která pro obce III. typu doporučuje právě tuto sadu indikátorů.

1 Obec a její charakteristiky

Tato úvodní kapitola by měla pomoci lépe přiblížit vymezení a zkoumání komplexního pojmu *obec*, jejíž význam a definice se může lišit v různých oblastech. Přestože je tento termín často představován jako administrativní položka, jeho obsah je mnohem širší a zahrnuje široké spektrum aspektů od sociálních vazeb až po ekonomickou autenticitu lokálního prostředí.

V průběhu této kapitoly se budeme snažit zabývat různými perspektivami na termín *obec* a dále budeme identifikovat klíčové prvky, které utvářejí její podstatu.

Kadeřábková a Peková (2012) uvádí, že termín *obec* je brán jako veřejnoprávní území korporací, kdy při realizaci svých pravomocí připomíná povahu veřejného úřadu. Obec jako celek tvoří několik článků, především obyvatelstvo, které sdílí vymezené území (katastrální) a které má v ústavě zakotvené právo na samosprávu. Základními charakteristickými znaky podle těchto autorek jsou:

- vlastní území (základ obce) a možnosti jeho změn, kdy obec může mít jedno nebo více katastrálních území (k. ú.),
- občané obce – každá obec musí mít své obyvatele, kdy tímto obyvatelem je myšlena fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a má v obci nahlášen trvalý pobyt,
- spravování svých záležitostí samostatně neboli tzv. samostatná působnost,
- vystupování v právních vztazích svým jménem a odpovědnost vyplývá z těchto vztahů – právní základ obce,
- péče o všestranný rozvoj území – ochrana veřejného zájmu,
- hospodaření podle vlastního rozpočtu a vlastní majetek obce – ekonomický základ obce.

Nicméně samotný zákon č. 128/2000 Sb., o obcích vymezuje základní charakteristické prvky obce mnohem jednodušeji. Těmito znaky jsou území, občané, samospráva.

Současné postavení obcí v České republice vymezuje především zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, kdy uvádí, že obce jsou základní územní samosprávné celky s právem na samosprávu a jsou součástí vyššího územně samosprávného celku, tedy kraje, které mohou do samostatné působnosti zasahovat. Je třeba také zmínit, že tento zákon

se nevztahuje na hlavní město Prahu, pro které existuje zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

1.1 Orgány obce

Zastupitelstvo je orgán, který samostatně spravuje obec. Tento orgán si dále volí ze svých členů **starostu obce**, který plní roli zástupce obce navenek a je zodpovědný za výkon ve své funkci zastupitelstvu. Zastupitelstvo mimo starosty volí i **místostarostu**, popřípadě místostarosty, kteří v případě nepřítomnosti starosty zastupují jeho osobu po celou tuto dobu. **Rada obce** je výkonný orgán, který je tvořen starostou a členy zvolenými z řad zastupitelů. V čele obecního úřadu stojí starosta a tvoří ho dále místostarosta, tajemník (pokud je tato funkce zřízena) a zaměstnanci obecního úřadu. **Obecní úřad** plní úkoly a povinnosti, které mu uložilo v samostatné působnosti buď zastupitelstvo obce, nebo rada obce, a vykonává přenesenou působnost. **Výbory** mohou být zřízeny zastupitelstvem jako jeho iniciativní a kontrolní orgány. Každá obec však musí mít **finanční a kontrolní výbor**. V případě, že v obci žije alespoň 10 %, podle posledního sčítání lidu, občanů hlásících se k jiné národnosti než české, musí být zřízen **výbor pro národnostní menšiny**. Zastupitelstvo má také možnost v částech obce zřídit **osadní nebo místní výbory**. Rada obce má právo zřídit jako své iniciativní a poradní orgány **komise**. Také komise může být zřízena pro výkon přenesené působnosti (Provazníková, 2009; zákon č. 128/2000 Sb.).

1.2 Působnost obcí

Podle Kadeřábkové a Pekové (2012) obce korespondují mnoha kompetencemi a vykonávají celou řadu činností, které jsou stanoveny v zákonech. Obce i kraje si však mnoho záležitostí spravují samy v rámci vlastní samosprávy, ale také vykonávají úkoly, které na ně delegoval stát. Proto lze tyto činnosti rozdělit do dvou skupin:

- samostatné působnosti,
- přenesené působnosti.

Obvykle je výkon samostatné působnosti v režii zastupitelstva obce, rady obce a starosty obce, zatímco výkon přenesené působnosti je záležitostí především obecního úřadu. Nicméně není to vždy pravidlem (Kadečka a kol., 2008).

Samostatná působnost

Pokud obce členíme podle rozsahu samostatné působnosti, rozeznáváme – obec, městys, město a statutární město (Kadečka, 2001).

Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud tyto záležitosti nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce (zákon č. 128/2000 Sb.).

V případě samostatné působnosti se podle Kadeřábkové a Pekové (2012) jedná především o uspokojování potřeb svých občanů, jako je:

- bydlení,
- ochrana,
- rozvoj zdraví,
- rozvoj dopravy a spojů,
- rozvoj potřeby informací,
- rozvoj výchovy a vzdělání,
- celkový kulturní rozvoj a
- ochrana veřejného pořádku.

Přenesená působnost

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je rozlišován subjekt přenesení výkonu státní správy tzv. obecní typ na:

- obec,
- obec s matričním úřadem,
- obec s pověřeným obecním úřadem,
- obec s rozšířenou působností.

Podle Provazníkové (2009) se v rámci výkonu přenesené působnosti u obcí jedná o:

- vydávání nařízení obce,
- rozhodování o místních a účelových komunikacích,
- projednávání přestupků,
- vodoprávní úřad a spravování drobných toků,
- povodňový orgán,
- orgán ochrany přírody a ochrany ovzduší.

2 Působení municipalit v udržitelném rozvoji

V současném světě se stále více uznává důležitost udržitelného rozvoje jako klíčového faktoru pro budoucnost naší společnosti. Místní samosprávy, známé také jako municipalitní úřady, hrají v tomto procesu klíčovou roli, neboť jsou na přední linii v řešení mnoha výzev současné doby v jejich konkrétním území. Od plánování územního rozvoje po ochranu životního prostředí (ŽP), podporu ekonomického růstu a sociální inkluzi, místní samosprávy mají možnost ovlivnit mnoho aspektů života ve svých komunitách.

V této kapitole dojde k představení základních principů udržitelného rozvoje a bude zde popsáno několik faktorů, které určují udržitelný růst obcí.

Základními principy udržitelného rozvoje podle Kavanové Muškové (2018) jsou:

- **propojení základních oblastí života** – ekonomické, sociální a environmentální, jelikož řešení, které zohledňuje pouze některé z nich není dlouhodobě efektivní,
- **dlouhodobá perspektiva** – je potřeba strategicky plánovat, protože každé rozhodnutí je potřeba zvážit z hlediska dlouhodobého dopadu,
- **kapacita ŽP je omezená** – nejen v kontextu zdroje surovin, látek a funkcí potřebných pro život, ale i jako prostor pro odpady a znečištění všeho druhu,
- **předběžná opatrnost** – je na místě být opatrný, neboť důsledky našich činností nejsou vždy známé,
- **prevence** – je efektivnější než následné řešení odpadů, zkrátka na řešení problémů, které již vznikly, je vynakládáno mnohem větší množství zdrojů ať už časových, finančních nebo také lidských,
- **kvalita života** – jde o rozměr materiální, společenský, etický, estetický, duchovní, kulturní a další, lidé mají právo na kvalitní život,
- **sociální spravedlnost** – je nezbytné, aby příležitosti i zodpovědnost byly spravedlivě rozděleny mezi státy, regiony a různé sociální skupiny. Chudoba představuje klíčový faktor ohrožující udržitelný rozvoj a je proto naší společnou, avšak diferencovanou odpovědností, až do doby, kdy bude odstraněna. Sociální aspekt udržitelného rozvoje získává stále větší důležitost, a udržitelný rozvoj je stále častěji chápán jako trvalé zlepšování sociálních podmínek s ohledem na ekologickou únosnost Země,

- **zohlednění vztahu lokální – globální** – činnosti provedené na místní úrovni ovlivňují problém na globální úrovni, tedy je vytvářejí, nebo je mohou pomoci řešit a naopak,
- **vnitrogenerační a mezigenerační odpovědnost** (či rovnosti práv) – zajištění rovnosti všech lidí bez ohledu na jejich národnost, rasu či jiné charakteristiky a respektování práv současných i budoucích generací na zdravé ŽP a sociální spravedlnost,
- **demokratické procesy** – v případě, že zapojíme veřejnost již od počátku fáze plánování, tak vytváříme objektivnější plány a obecnou podporu pro jejich realizaci.

Dosavadní empirické výzkumy udržitelného rozvoje ukazují na velké množství faktorů ovlivňujících úspěšnou implementaci konceptu udržitelného rozvoje venkova. Zdá se racionální uplatňovat systémový přístup zaměřený na paralelní řešení vzájemně souvisejících akcí pocházejících z různých sfér hospodářského a společenského života. Akgün a kol. (2015) stejně jako Czudec a kol. (2018) rozlišil několik skupin faktorů určujících udržitelný růst venkovských oblastí, které lze popsat takto:

Sociální faktory. Do skupiny patří faktory jako dychtivost po společných akcích, tolerance a schopnost navazovat a upevňovat sociální vztahy. Faktory z této skupiny určují schopnost prolomit hranice a izolaci v místním systému a využívat místní specifika a místní zdroje ke spouštění vývojových procesů. Jejich využití v praxi znamená budování sociálního kapitálu.

Ekonomické faktory. Jedná se o podnikání, posilování ekonomické životaschopnosti, diferenciaci struktury venkovského hospodářství, budování lidského kapitálu, otevřenost vnější spolupráci, propagační činnost. Lepší využití ekonomických faktorů zvyšuje konkurenceschopnost systému dané oblasti, zvyšuje příjmy a zlepšuje celkové životní podmínky obyvatel.

Specifické přírodní a kulturní hodnoty místní soustavy. Vyplyvají ze stavu přírodního prostředí, geografické polohy a stavu kulturních zdrojů reprezentujících konkrétní hodnoty a místní zajímavosti.

Faktory stimulující inovativnost a její vstřebávání. Ty se týkají především vytváření a využívání vnitřních inovací – produktových, technologických, organizačních nebo sociálních, jakož i vstřebávání externích inovací, které nelze vyrobit na místě. Zavádění

nových výrobních technologií v zemědělství, které poskytují jak obnovitelné zdroje energie, tak nové formy biohospodářství, rozvoj nových, nezemědělských forem činnosti (agroturistika, služby, bioenergie, specifické regionální produkty, kulturní akce atd.) může sloužit jako příklad. Novou formou v této oblasti je rozvoj sítě propojení s využitím informačních a komunikačních technologií

Infrastrukturální faktory. Patří sem prvky technické, ekonomické, organizační a sociální infrastruktury. Tyto faktory usnadňují provoz místních výrobních procesů, fungování místní společnosti a zlepšování životních podmínek. Mohou také představovat nabídku zaměřenou na externí zúčastněné strany pro veřejné využití venkovské oblasti.

3 Udržitelný rozvoj

Pojem udržitelný rozvoj je ve společnosti slýchán stále častěji a nabírá důležitosti. Tento pojem představuje klíčovou myšlenku pro formování společenských, environmentálních a ekonomických perspektiv na cestě k budoucnosti. Tato kapitola se věnuje představení tohoto pojmu, uvedení pilířů udržitelného rozvoje a krátkému představení jednotlivých cílů udržitelného rozvoje. V závěru kapitoly dojde k uvedení indikátorů udržitelnosti a Agendy 21.

3.1 Vymezení pojmu

Je třeba zmínit, že pojem udržitelný rozvoj nemá jednu pevnou definici, lze jej vymežit mnoha způsoby.

Nejuznávanější definicí udržitelného rozvoje podle světové komise Organizace spojených národů (OSN) pro ŽP a rozvoj (1987), která pochází ze zprávy Naše společná budoucnost, zní: „Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožení potřeb budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeby“.¹ V nejširším smyslu je tato strategie zaměřená na prosazování harmonie mezi lidstvem a přírodou. Podle této definice udržitelného rozvoje postihuje dva rozměry souvislosti udržitelného rozvoje:

- časový – vyjadřuje zodpovědnost a solidaritu mezi různými generacemi,
- prostorový – vyjadřuje zodpovědnost a solidaritu mezi společenstvími sdílející prostor Země.

Další definice je podle Evropského parlamentu a Rady (2000). V tomto případě zní definice udržitelného rozvoje jako: „takový rozvoj, který přináší zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystému při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace“.

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) (2001) uvádí, že jde o: „dynamickou rovnováhu mezi ekonomickými, sociálními a environmentálními aspekty

¹ „Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs“. (United Nations World Commission on Environment and Development, 1987)

vývoje v podmínkách globalizace, resp. jako ekonomicky efektivní, sociálně únosný a environmentálně šetrný rozvoj ve všech oborech lidské činnosti“.

Také Vavroušek (1993, s. 91-100) definoval udržitelný rozvoj následovně: „Udržitelný rozvoj, resp. udržitelný způsob života, usiluje o ideály humanismu a harmonie vztahů mezi člověkem a přírodou. Je to způsob života, který hledá rovnováhu mezi svobodami a právy každého jedince a jeho odpovědnosti vůči jiným lidem a přírodě jako celku, a to včetně odpovědnosti vůči budoucím generacím“.

Rynda (2000, s. 10-11) definici tohoto pojmu charakterizoval následovně: „Udržitelný rozvoj lze vymezit jako komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických nástrojů a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí (materiální a duchovní), při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich instituce a procesy“.

Pojem udržitelného rozvoje je také zakotven a definován v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí v § 6 jako: „takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachová možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“.

Poslední definice je od Topercena (1996, s. 18): „Udržitelný rozvoj je cílený proces změn v chování lidské společnosti k sobě samé i ke svému okolí (krajině a jejím zdrojům), směřující ke zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování potřeb lidí i jiných bytostí, s ohledem na možnosti (limity) krajiny a jejích zdrojů“.

3.2 Pilíře udržitelného rozvoje

Z výše uvedených definic vyplývá, že je nezbytné při dosahování základních cílů udržitelného rozvoje zachovat harmonii a rovnováhu mezi ekonomickou sférou (ekonomický pilíř), sociálními potřebami (sociální pilíř) a ŽP (environmentální pilíř). Stejně tak důležitá je i harmonie a rovnováha mezi jednotlivými zeměmi a vlivem člověka jak v současnosti, tak i v budoucnosti.

Maier a kol. (2012) uvádí ve své publikaci, že metoda pilířů vznikla jako pomoc pro usnadnění uvažování o udržitelném rozvoji v celé jeho šíři, jako určitá možnost k zúženým pohledům, které se zaměřují především na environmentální hledisko. Metoda tří pilířů podle Maiera a kol. je zobrazena na obrázku č. 1.

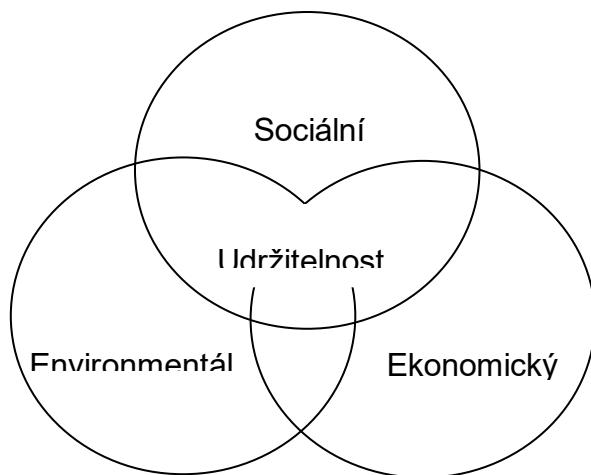
Obr. 1: Pilíře udržitelného rozvoje podle Maiera

Zdroj: Maier a kol. (2012, s. 15)

Avšak Purvis a kol. (2019) vidí metodu tří pilířů jiným způsobem, a to vzájemným propojením těchto pilířů, které zobrazuje obrázek č. 2. Tento tripartitní popis je často, ale ne vždy, prezentován ve formě tří protínajících se kruhů společnosti, ŽP a ekonomiky, přičemž udržitelnost je umístěna ve středu.

Obr. 2: Pilíře udržitelného rozvoje podle Purvise

Zdroj: Purvis a kol. (2019), zpracováno autorkou

Pomocí pojmu kapitál je možné popisovat sílu či robustnost pilíře udržitelného rozvoje. Pojem kapitál je brán ve smyslu prostředků produkce, tedy potenciálu pro vytvoření blahobytu a bohatství. Ekonomickou činností vyrobený kapitál je základem **ekonomického pilíře**. Pro **sociální pilíř** je uveden sociální kapitál, který tvoří soudržnost společnosti, institucionální kapacita a kultura. Zdroje energie a surovin, kapacita výпустí

a odpady, rozsah a spektrum ekosystémových služeb a půda utváří celek přírodního kapitálu, který je popsán pro **environmentální pilíř** (Maier a kol., 2012).

Ekonomický pilíř

Do ekonomického pilíře řadíme témata, která přímo souvisejí s procesem výroby a spotřeby, při němž v současnosti dochází ke kumulaci zisku, ovšem za obrovského plýtvání přírodními zdroji. V průběhu výrobního procesu dochází k transformaci přírodních zdrojů do podoby výrobků. Část těchto zdrojů se v této etapě stává nevyužitelným odpadem, či dokonce odpadem s potenciálním ohrožením pro zdraví. V následné spotřební fázi se produkty využívají a spotřebovávají, čerpající ze své užitné hodnoty. Jakmile tato hodnota dosáhne svého konce, produkt se opět stává odpadem. Zde tkví problém v současném ekonomickém modelu, který nesleduje princip koloběhu – zdroje postupně ubývají, zatímco na konci procesu se hromadí odpad a znečištění. Cílem udržitelného rozvoje je vytvořit ekonomiku, která generuje zisk, avšak zároveň funguje jako obnovitelný cyklus. Je třeba dosáhnout toho, aby zisky z využití dnešních zdrojů nečerpaly pouze naše generace, ale aby mohly být obnovitelné i pro další generace v budoucnosti (Evropský týden udržitelného rozvoje, n.d.).

Sociální pilíř

I v době současného materiálního rozkvětu neustále narůstá pocit neblahého stavu štěstí a životní pohody. Bohatí jednotlivci na úkor těch méně majetných stále naléhavě shromažďují svůj majetek. V rozvinutých společnostech se rozmáhá počet jedinců, kteří sice žijí v hojném blahobytu, ale přitom pocítují osamělost a odtržení. Což může vést k nestabilitě projevující se občanskými nepokoji, protesty a všeobecnou nespokojeností. Naopak udržitelná společnost se musí vyznačovat stabilitou a spravedlností. Tvoří ji vzdělání, odpovědní a aktivní občané, kteří projevují zájem o své okolí, angažují se ve společenských aktivitách ve svých komunitách, sdruženích nebo politických stranách. Jedná se o společnost, kde lidé ctí jeden druhého, respektují rozdíly a jsou otevření dialogu. Udržitelná společnost poskytuje každému možnost plně rozvinout svůj potenciál v oblasti vzdělání a najít důstojné zaměstnání (Evropský týden udržitelného rozvoje, n.d.).

Sociální pilíř je založen na principu **boje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci**, kdy se jedná o pomoc a podporu rovnosti žen a mužů, snižování rozdílů v odměňování žen a mužů, dále podpora odborné přípravy a povzbuzování dialogu a uplatňování

globálních sociálních práv. Stojí také na principu **podpory solidarity**, kdy je třeba pomáhat snižovat sociální nerovnosti a spolupracovat s místními a mezinárodními sdruženími a projekty nebo také upřednostňovat produkty spravedlivého obchodu, které zaručují zemědělcům odpovídající příjem a pomáhají podporovat udržitelné zemědělství. Posledním principem je **přispívání k blahobytu zúčastněných stran**, tedy rozvíjení sociálního dialogu, podporování výměny informací a transparentnosti (Safdie, 2023).

Environmentální pilíř

Environmentální pilíř často získává největší pozornost. Mnoho společností se zaměřuje na snižování své uhlíkové stopy, odpadu z obalů, spotřeby vody a dalších škod na ŽP. Kromě pomoci planetě mohou mít tyto praktiky pozitivní finanční dopad. Například omezení používání obalových materiálů může snížit výdaje a zlepšit účinnost paliva (Beattie, 2024).

Naše závislost na přírodních zdrojích planety je známý fakt, proto je třeba s těmito zdroji nakládat rozumně a hospodárně, aby nehrozilo jejich vyčerpání. Přírodní zdroje zahrnují materiální suroviny, jako jsou dřevo, kovy, fosilní paliva a také nemateriální prvky, jako je energie či zdroje nezbytné pro naši biologickou existenci, například voda, vzduch, půda a slunce. Kromě toho příroda ovlivňuje naše životy poskytováním prostředí, kde můžeme existovat nejen fyzicky, ale i v souladu s naším psychickým pohodlím. Celkově vzato tyto zdroje vytvářejí prostředí, které nám umožňuje nejen biologické přežití, ale i dlouhodobý rozvoj. Vyčerpání některého z těchto zdrojů by výrazně ovlivnilo životy lidí, v extrémních případech by mohlo znemožnit život na Zemi v podobě, na kterou jsou zvyklí (Evropský týden udržitelného rozvoje, n.d.).

3.3 Cíle udržitelného rozvoje

Již ze samotných definic udržitelného rozvoje vychází jeho cíl. V roce 2000 na Summitu tisíciletí v New Yorku došlo k přijetí Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs), které jsou uvedené na obrázku č. 3. Odsouhlasením tohoto dokumentu došlo ke stanovení cílů, kterými bylo třeba se držet do roku 2015, jedná se o cíle (Evropská komise, 2010):

- snížit chudobu a hlad o polovinu,
- zajistit úplné základní vzdělání pro všechny,
- odstranit nerovnost mezi ženami a muži,

- snížit úmrtnost matek o dvě třetiny,
- snížit úmrtnost dětí o tři čtvrtiny a zlepšit jejich zdraví,
- zastavit šíření HIV/AIDS a výskyt malárie a dalších závažných nemocí,
- zajistit udržitelné ŽP,
- rozvíjet světové partnerství pro rozvoj.

Obr. 3: MDGs

Zdroj: Kde se vzaly cíle udržitelného rozvoje (2020)

Na úspěšnou agendu MDGs navázaly Cíle udržitelného rozvoje (SDGs). Obrázek č. 4 zobrazuje SDGs, které vznikly po tříletém jednání, které započalo na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiro. Pro formulaci těchto cílů přispěli zástupci všech členských států OSN, občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické komunity a občané z různých částí světa. Cíle se tedy z osmi rozšířily na sedmnáct cílů (United Nations, n.d.).

Obr. 4: SDGs

Zdroj: United Nations (n.d.)

SDG 1: Konec chudoby

Vymýcení extrémní chudoby pro všechny lidi na celém světě do roku 2030 je stěžejním cílem Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj. Extrémní chudoba je definovaná jako přežití s méně než 2,15 dolary na osobu na den. Pokud by současné vzorce přetrvávaly, odhadem 7 % celosvětové populace by se do roku 2030 mohlo stále ocitnout v pasti extrémní chudoby, se značnou koncentrací v subsaharské Africe (Goal 1, n.d.)

SDG 2: Konec hladu

Druhým cílem je vytvoření světa bez hladu do roku 2030. Globální problém hladu a nedostatku potravin vykazuje od roku 2015 alarmující nárůst, což je trend umocněný kombinací faktorů včetně pandemie, konfliktů, změny klimatu a prohlubujících se nerovností. Předpokládá se, že v roce 2030 bude více než 600 milionů lidí na celém světě čelit hladu, což zdůrazňuje nesmírnou výzvu dosáhnout cíle nulového hladu (Goal 2, n.d.)

SDG 3: Zdraví a kvalitní život

V posledních letech bylo dosaženo velkého pokroku ve zlepšování zdraví lidí. 146 z 200 zemí nebo oblastí již splnilo nebo je na cestě ke splnění cíle SDG týkajícího se úmrtnosti do 5 let. Účinná léčba HIV snížila od roku 2010 celosvětovou úmrtnost související s AIDS o 52 % a ve 47 zemí byla odstraněna alespoň jedna opomíjená tropická nemoc. Stále však přetrvávají nerovnosti v přístupu ke zdravotní péči. Cíle udržitelného rozvoje jsou

odvážným závazkem ukončit epidemii AIDS, tuberkulózy, malárie a dalších přenosných nemocí do roku 2030. Cílem je dosáhnout univerzálního zdravotního pokrytí a zajistit přístup k bezpečným a cenově dostupným lékům a vakcínám pro všechny (Goal 3, n.d.).

SDG 4: Kvalitní vzdělání

Pokrok směrem ke kvalitnímu vzdělání byl již pomalejší, než bylo požadováno před pandemií, ale COVID-19 měl ničivé dopady na vzdělávání a způsobil ztráty ve vzdělávání ve většině ze 104 zkoumaných zemí. Bez dodatečných opatření nebude do roku 2030 chodit do školy odhadem 84 milionů dětí a mladých lidí a přibližně 300 milionů studentů bude postrádat základní matematické a gramotné dovednosti nezbytné pro úspěch v životě (Goal 4, n.d.).

SDG 5: Rovnost mužů a žen

Rovnost pohlaví není jen základním lidským právem, ale také nezbytným základem pro mírový, prosperující a udržitelný svět. V posledních desetiletích došlo k pokroku, ale svět stále není na cestě k dosažení genderové rovnosti do roku 2030. Ženy a dívky představují polovinu světové populace, a tedy i polovinu jejího potenciálu. Ale genderová nerovnost všude přetrvává a stagnuje společenský pokrok (Goal 5, n.d.).

SDG 6: Pitná voda, kanalizace

Přístup k nezávadné vodě a hygieně je nejzákladnější lidskou potřebou pro zdraví a pohodu. Miliardám lidí bude v roce 2030 chybět přístup k těmto základním službám, pokud se pokrok nezčtyřnásobí. Poptávka po vodě roste v důsledku rychlého růstu populace, urbanizace a zvyšující se potřeby vody v zemědělství, průmyslu a energetice (Goal 6, n.d.).

SDG 7: Dostupné a čisté energie

V sedmém cíli jde o zajištění přístupu k čisté a cenově dostupné energii, která je klíčová pro rozvoj zemědělství, obchodu, komunikací, vzdělávání, zdravotnictví a dopravy. Svět pokračuje v pokroku směrem k cílům udržitelné energie, avšak ne dostatečně rychle. Při současném tempu bude asi 660 milionů lidí stále postrádat přístup k elektřině a téměř 2 miliardy lidí budou do roku 2030 při vaření stále spoléhat na znečišťující paliva a technologie (Goal 7, n.d.).

SDG 8: Důstojná práce a ekonomický růst

Cíl číslo osm je o podpoře inkluzivního a udržitelného hospodářského růstu, zaměstnanosti a slušné práce pro všechny. Globálně se zvýšila produktivita práce a snížila se míra nezaměstnanosti. Je však zapotřebí většího pokroku ke zvýšení pracovních příležitostí, zejména pro mladé lidi, snížení neformálního zaměstnávání a nerovnosti na trhu práce, podpoře bezpečného a zajištěného pracovního prostředí a zlepšení přístupu k finančním službám s cílem zajistit trvalý a ekonomický růst podporující začlenění (Goal 8, n.d.).

SDG 9: Průmysl, inovace a infrastruktura

Devátým cílem je snaha vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat udržitelnou industrializaci a inovace. Hospodářský růst, sociální rozvoj a opatření v oblasti klimatu silně závisí na investicích do infrastruktury, udržitelného průmyslového rozvoje a technologického pokroku. Tváří v tvář rychle se měnícímu globálnímu ekonomickému prostředí a rostoucím nerovnostem musí udržitelný růst zahrnovat industrializaci, která za prvé zpřístupňuje příležitosti všem lidem a za druhé je podporována inovacemi a odolnou infrastrukturou. Ta by měla být lehčí, ekologičtější, levnější a chytřejší (Goal 9, n.d.; Condon, 2010).

SDG 10: Méně nerovností

Nerovnost ohrožuje dlouhodobý sociální a ekonomický rozvoj, narušuje snižování chudoby, pocit naplnění a vlastní hodnoty lidí. Příjmy nejchudších 40 % populace rostly rychleji, než je celostátní průměr. Ale spekuluje se o tom, že COVID-19 mohl narušit tento pozitivní trend klesající nerovnosti v rámci země (Goal 10, n.d.).

SDG 11: Udržitelná města a obce

Cílem č. 11 je učinit města a lidská sídla inkluzivními, bezpečnými, odolnými a udržitelnými. Města představují budoucnost globálního života. V roce 2022 dosáhla světová populace osmi miliard, více než polovina žije v městských oblastech. Předpokládá se, že toto číslo poroste, přičemž se očekává, že 70 % lidí bude do roku 2050 žít ve městech. Tento cíl se plně soustředí na rozvoj obcí a měst. Hlavní důraz je kladen na vytvoření kvalitních strategických a územních plánů, zajištění bezpečnosti a zlepšení kvality ovzduší, stejně jako na efektivní nakládání s odpady (Goal 11, n.d.; Kurka a kol., 2023).

SDG 12: Odpovědná výroba a spotřeba

Cíl č. 12 je o zajištění udržitelných vzorců spotřeby a výroby, což je klíčové pro udržení životní současných a budoucích generací. Planetě docházejí zdroje, ale populace stále roste. Pokud do roku 2050 dosáhne světová populace 9,8 miliardy, bude k zajištění přírodních zdrojů potřebných k udržení současného životního stylu zapotřebí ekvivalent téměř tří planet Země. Je třeba změnit spotřebitelské návyky a uskutečnit přesun dodávek energie na udržitelnější, chceme-li aby došlo ke snížení úrovně spotřeby (Goal 12, n.d.).

SDG 13: Klimatická opatření

Každý člověk, v každé zemi na každém kontinentu bude v nějaké podobě nebo formě ovlivněn změnou klimatu. Změna klimatu je způsobena lidskou činností a ohrožuje život na Zemi. S rostoucími emisemi skleníkových plynů dochází ke změně klimatu mnohem rychleji, než se očekávalo. Jeho dopady mohou být zničující a zahrnují extrémní a měnící se vzorce počasí a stoupající hladinu moří. Aby se omezilo globální oteplování na 1,5 °C nad předindustriální úroveň, musí se emise již snižovat a je třeba je snížit téměř na polovinu do roku 2030. Od tohoto cíle je naše společnost však drasticky mimo (Goal 13, n.d.).

SDG 14: Život ve vodě

Další cíl se týká zachování a udržitelného využívání oceánů, moří a mořských zdrojů. Zdravé oceány a moře jsou nezbytné pro lidskou existenci a život na Zemi. Oceány jsou nedílnou součástí života na Zemi. Pokrývají tři čtvrtiny zemského povrchu, obsahují 97 % zemské vody a představují objemově 99 % životního prostoru na planetě. Je znepokojivé, že znečištění moří dosahuje extrémních úrovní, přičemž oceán byl v roce 2021 znečištěn více než 17 miliony metrických tun, toto číslo se do roku 2040 zdvojnásobí nebo ztrojnásobí (Goal 14, n.d.).

SDG 15: Život na souši

Patnáctý cíl je o zachování života na zemi. Jde o ochranu a obnovu suchozemských ekosystémů, udržitelnou správu lesů, boj proti desertifikaci a zastavení ztráty biologické rozmanitosti. Ekosystémy Země jsou životně důležité pro udržení lidského života, přispívají k více než polovině celosvětového hrubého domácího produktu a zahrnují různé kulturní, duchovní a ekonomické hodnoty. Svět však čelí trojitě krizi změny klimatu, znečištění a ztráty biologické rozmanitosti (Goal 15, n.d.).

SDG 16: Mír, spravedlnost a silné instituce

Cíl č. 16 je o podpoře mírových a inkluzivních společností, poskytování přístupu ke spravedlnosti pro všechny a budování účinných, odpovědných a inkluzivních institucí na všech úrovních. Lidé na celém světě by se měli cítit bezpečně. Pokračující a nové násilné konflikty po celém světě však narušují globální cestu k míru a dosažení cíle č. 16. Je znepokojivé, že rok 2022 byl svědkem více než 50 % nárůstu civilních úmrtí souvisejících s konflikty (Goal 16, n.d.).

SDG 17: Partnerství ke splnění cílů

Poslední cíl je o oživení globálního partnerství pro udržitelný rozvoj. Agenda 2030 je univerzální a vyzývá všechny země (rozvinuté i rozvojové) k tomu, aby zajistily, že nikdo nezůstane pozadu. Vyžaduje partnerství mezi vládami, soukromým sektorem a občanskou společností. Cíle udržitelného rozvoje lze realizovat pouze se silným závazkem ke globálnímu partnerství a spolupráci, aby bylo zajištěno, že nikdo nezůstane pozadu na cestě k rozvoji (Goal 17, n.d.).

3.4 Indikátory udržitelného rozvoje

Aby bylo možné prokázat, že udržitelný rozvoj není jen nedefinovaným konceptem, je třeba mít pro prokázání určité nástroje, které nám umožní měřit, zda k udržitelnému rozvoji směřujeme (Nováček, 2011).

3.4.1 Základní vlastnosti indikátorů

Aby bylo možné prokázat funkčnost indikátorů, Novák a kol. (2016) zmiňuje řadu kritérií, které je třeba splnit. Základním požadavkem je, aby indikátor splňoval pravidlo S-M-A-R-T, které je používané pro stanovování cílů ve strategickém plánování. Jde tedy o zkratku anglických slov:

- Specific – konkrétní,
- Measurable – měřitelný,
- Achievable – dosažitelný,
- Result focused – zaměřený na výsledky,
- Timed-bound – časově ohraničený.

Pokud je splněno pravidlo S-M-A-R-T, mohou být dále uvedeny základní vlastnosti indikátorů, které zmiňuje Moldan (1996):

Významnost – Zde je důležitá významnost v dané souvislosti, pokud mluvíme o rozvoji, tak z tohoto hlediska může mít význam velké množství údajů.

Validita – Indikátory musí být správné, kdy tuto správnost je třeba definovat ve dvou rovinách: metodika a koncept (paradigma, teorie).

Reprezentativnost – Musí být zřejmé, jaký předmět nebo jev daný indikátor nebo určitá data reprezentují.

Jedinečnost – Údaje, které získáme musí být jedinečné, nesmí být redundantní, opakované.

Měřitelnost – Získání podkladových údajů musí být proveditelné.

Náklady vs. užitek – Požadavek na úměrnost nákladů a užitků se často přehlíží. Pořízení, zpracování a poskytování informací s sebou nese náklady.

Minimalizace negativních účinků na prostředí – Při sběru vzorků a provádění měření může dojít k nepříznivým následkům, včetně poškození nebo dokonce zničení pozorovaného jevu.

Spolehlivost – Důležitým oborem je kontrola a zjištění kvality dat.

Srovnatelnost – Předpokladem pro srovnatelnost je správnost a spolehlivost údajů.

Průhlednost – Je třeba dodržovat transparentnost pro postup získávání dat a výpočtu hodnot indikátorů.

Pochopitelnost – Předpokladem využití údajů je jasná pochopitelnost, jednoznačnost a srozumitelná reprezentace.

Výpovědní schopnost – Schopnost interpretace představuje klíčový faktor při hodnocení jakýchkoliv dat, zejména pak indikátorů.

Načasování – Data spolu s indikátory mají výjimečné nadčasový význam.

Využitelnost – Smyslem jakýchkoliv informací nejsou tyto informace samy o sobě, nýbrž to je jejich užívání.

3.4.2 Základní typy indikátorů

Vzhledem k cíli sledování a interpretace dat pomocí indikátorů rozeznáváme podle Nováka a kol. (2016) různé typy a kategorie, které ovlivňují jejich možné a vhodné použití. Při výběru konkrétního typu indikátoru je klíčové si uvědomit, jakou otázku chceme daným indikátorem zodpovědět a k jakému účelu chceme tuto odpověď využít.

Rozdělení podle:

- povahy vstupních dat:
 - tvrdé indikátory,
 - měkké indikátory,
- způsobu vývoje jejich stavu:
 - ex-ante hodnocení,
 - ex-post hodnocení,
- podle strategického plánování:
 - indikátory vstupů,
 - indikátory výstupů,
 - indikátory výsledků,
 - indikátory dopadů,
- využitelnosti a vztahu ke konkrétnímu sídlu:
 - místně specifické indikátory,
 - indikátory standardizované,
- použití na místní úrovni:
 - programové indikátory,
 - agregované indikátory,
 - titulkové indikátory.

3.4.3 Indikátorové sady

V současnosti existuje několik mezinárodně uznávaných sad indikátorů pro místní a regionální udržitelný rozvoj, které zahrnují stovky jednotlivých ukazatelů. V České republice byla vypracována sada 63 indikátorů pro udržitelný rozvoj na úrovni státu, která vychází z analýzy mezinárodních standardů. Nejrozšířenější a nejpropracovanější z těchto sad je soubor environmentálních indikátorů, který je veřejnosti dostupný prostřednictvím webových stránek Ministerstva životního prostředí České republiky. Nicméně tyto sady

indikátorů nejsou vhodné pro hodnocení regionálních rozdílů a disparit (Šilhánková a kol., 2012).

Jednotlivé indikátory se využívají v tzv. indikátorových sadách. V souvislosti s udržitelností se vždy používají jen indikátorové sady, nikoliv jednotlivé indikátory, z důvodu složitosti této problematiky.

Indikátory pro malé obce

Vytvoření sady indikátorů pro malé obce bylo motivováno absencí standardizovaných ukazatelů pro sledování rozvoje obcí typu II. a III. kategorie. Sada indikátorů pečlivě zohledňuje ekonomické, sociální, a environmentální aspekty, stejně jako oblast veřejné správy, blíže je tato sada představena v úvodu kapitoly č. 7.

Indikátory udržitelného rozvoje na místní úrovni

Projekt tří organizací se zaměřil na vytvoření univerzální sady indikátorů pro místní úroveň, s cílem sledovat disparitu v regionálním vývoji. Tato sada měla být snadno použitelná na místní i krajské úrovni. Základem tohoto systému jsou data, která jsou běžně dostupná z monitorování provedeného Českým statistickým úřadem (ČSÚ) a dalšími institucemi, jako například Ministerstvem financí nebo Ministerstvem životního prostředí. Systém propojuje informace týkající se území (urbanistického plánování), ekonomiky, ŽP a sociálních aspektů tak, aby byla patrná rovnováha, či nerovnováha ve fungování jednotlivých složek života v obci (městě či vesnici). Sada se skládá z jedenácti indikátorů rozdělených do čtyř oblastí (urbánní, environmentální, ekonomické a sociální) (Novák a kol., 2016).

Společné evropské indikátory (ECI)

Jedná se o neznámější a nejvyužívanější sadu sledující a hodnotící udržitelný rozvoj na místní úrovni. Sada vznikla v roce 2001 na popud Evropské komise, kdy byla testována hned v několika evropských městech. K aplikování do českých měst došlo v roce 2003, kdy bylo zapotřebí přizpůsobit metodiky tuzemským podmínkám. V současné době tuto sadu nebo její část využívá nebo v minulosti využívalo přibližně 50 měst v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Sada se skládá podle Nováka a kol. (2016) z deseti převážně environmentálních ukazatelů:

- spolehlivost obyvatel s místním společenstvím,
- uhlíková stopa,

- mobilita a místní přeprava cestujících,
- dostupnost veřejných prostranství a služeb,
- kvalita místního ovzduší,
- cesta dětí do a ze škol,
- nezaměstnanost,
- zatížení prostředí hlukem,
- udržitelné využívání území,
- ekologická stopa města.

3.5 Agenda 21

Velmi důležitý dokument pro udržitelný rozvoj na úrovni místního a regionálního rozvoje je Místní Agenda 21 (MA21). K jejímu vzniku došlo, jak již bylo zmíněno v podkapitole 3.3, v roce 1992 na Summitu v Rio de Janeiro, kde se 170 zemí včetně tehdejšího Československa domluvilo na systematickém směřování k udržitelnému rozvoji. Tím přijaly dokument Agenda 21, který dále formuloval jednotlivé kroky v různých oblastech (Ministerstvo životního prostředí České republiky, n.d.).

MA21 představuje efektivní nástroj pro implementaci udržitelného rozvoje na úrovni místních samospráv a regionů. Jedná se o postup, který prostřednictvím zdokonalování správy veřejných záležitostí, strategického plánování a aktivního zapojení veřejnosti usiluje o zlepšení kvality života ve všech jeho různých aspektech. Kdy hlavní roli v tomto nástroji hraje místní samospráva a státní správa, kdy bez jejich aktivní vůle by nebyl možný dlouhodobý koncepční proces (Ministerstvo životního prostředí České republiky, n.d.). Mezi klíčové prvky MA21 se podle Nováčka (2011) řadí:

- řízení a zlepšování působnosti místních samospráv v oblasti udržitelného rozvoje,
- integrování problematiky udržitelného rozvoje do různých projektů, plánů či programů,
- zvyšování uvědomění ohledně ŽP a následné vzdělání místních obyvatel a představitelů samosprávy,
- zapojení veřejnosti,
- spolupráce s partnery zainteresovaných projektů,
- tvorba strategie a akčního plánu udržitelného rozvoje,
- monitoring a následné hodnocení výsledků a pravidelná aktualizace.

4 Rozvoj obcí

Maier a Tödtling (1998) tvrdí, že pojem *rozvoj* lze definovat pouze na základě jasně definovaných hodnotových postojů. Avšak Macháček (1999) pod tímto pojmem vidí postupný proces změn, který formuluje podstatu dané entity, přináší narůstání efektivnosti a účelnosti využívání zdrojů a uskutečňování možností podmiňujících pohyb ze stavu původního do stavu žádoucího.

Podle The Dictionary of Human Geography (2009) je rozvoj také velmi často spojován s ekonomickým růstem, který se často hodnotí prostřednictvím různých ukazatelů a klade důraz na ekonomickou výkonnost. Přeci jen vztahovat rozvoj pouze k ekonomickému růstu je příliš úzké a je proto třeba komplexnějšího posouzení.

Blažek a Uhlíř (2002) vidí rozdíl mezi pojmem *rozvoj* a *ekonomický růst* jasně. Ekonomický růst je definovaný například jako hrubý domácí produkt na obyvatele a je předpokladem rozvoje, tedy je spojen se změnami kvantitativních charakteristik, kterými může být úroveň příjmu obyvatelstva, zaměstnanost, inflace, občanská a infrastrukturální vybavenost. Kdežto rozvoj (regionální) je častěji spojen s kvalitativními charakteristikami, například se zvýšením kvalifikace pracovních sil, se zlepšením vybavenosti nebo také se zlepšením kvality života.

V této souvislosti se často hovoří o magickém pětiúhelníku. S jeho návrhem přišli autoři Nohlen a Nuscheler (1992) a obsahuje podle nich prvky jako:

- udržitelný rozvoj,
- práce,
- princip rovnosti a spravedlnosti,
- participace a
- princip nezávislosti a svébytnosti.

Binek a kol. (2011) problematiku rozvoje obcí vidí komplexnějším způsobem. Jde o dílčí rozvojové složky, které jsou znázorněné na obrázku č. 5, kdy se jednotlivé složky vzájemně ovlivňují, mají společné aktéry a podobné rozvojové nástroje. V případě, že dojde k rozvoji jedné složky, dochází tak k rozvoji dalších složek.

Obr. 5: Rozvojové složky obcí

Zdroj: Binek a kol. (2011)

4.1 Rozvojový potenciál obcí

Pojem potenciál lze popsat jako schopnost nebo možnost daného subjektu, oblasti nebo systému dosáhnout určitého cíle, výsledku nebo úrovně v souladu s jeho přirozenými schopnostmi, zdroji a okolnostmi. Je to jakási možnost, která může být využita nebo rozvinuta za vhodných podmínek. Tento pojem vychází z latinského slova *potentia*, což lze přeložit jako moc nebo sílu. Mikoláš (2005) pojem *potenciál* chápe jako očekávanou změnu, která přináší šanci na posílení stávajícího potenciálu nebo k vytvoření nového.

Samotný pojem *rozvojový potenciál* je velice široký. Neexistuje žádná obecně platná definice. Avšak Taičmanová (2015, s. 27) jej definuje jako: „souhrn zdrojů, které má společnost k dispozici a které lze využít k produkci sociálního a ekonomického blahobytu, respektive ke zlepšování kvality života“.

Čermák (2009) pohlíží na rozvojový potenciál jako na flexibilní schopnost obce, města, či regionu používat vnitřní zdroje a efektivně zapojovat vnější zdroje.

Nejvýznamnější rozvojové potenciály, které je nutné podporovat, podle Krbové (2017) jsou:

- lidské zdroje, jejich kvalita a struktura osídlení,
- ekonomická a inovační výkonnost,
- geografická poloha, technická a dopravní infrastruktura,
- rozsah, intenzita a struktura ekonomických aktivit,
- podpora podnikání a instituce.

Kdežto Wokoun a kol. (2008) za hlavní složky rozvojového potenciálu obce považuje následující skupiny:

- lidský kapitál,
- ekonomický potenciál,
- technická infrastruktura,
- dopravní obslužnost,
- občanská vybavenost,
- cestovní ruch,
- ŽP.

Lidský kapitál popisuje organizace OECD (2011) jako dovednosti a talent pracovní síly, která má přímý vliv na následný úspěch celé společnosti nebo daného průmyslového odvětví (Brian, 2007).

Druhou složkou rozvojového potenciálu je **potenciál ekonomický**, který lze definovat jako: „výsledek společného úsilí, o co nejproduktivnější využívání vnitřních zdrojů v interakci s efektivním zapojováním vnějších zdrojů, cílené na trvale udržitelné zvyšování produkčního potenciálu regionů (stimulující tvorbu pozitivních a redukující tvorbu negativních externalit)“. Skořepa a kol. (2008) ještě dodávají, že do skupiny ekonomického potenciálu lze zahrnout i potenciál stavebnictví, služeb, lesnictví, zemědělství, průmyslu, výroby, obchodu, vědy a techniky. Základní pilíře rozvoje obce je důslednost na tvorbě vysoké úrovně ekonomického potenciálu. (Metodika hodnocení ekonomického a rozvojového potenciálu území, 2009, s. 8).

Jako další složku je nutno zmínit **technickou infrastrukturu**, která představuje soubor dopravy, energetiky, spojů a informačních systémů, vodního hospodářství, ekologických služeb a odpadového hospodářství. Lze ji vidět jako soubor mechanismů, které umožňují

pohyb surovin, materiálů, osob, energie a informací (Charakteristika infrastruktury a systematizace technické infrastruktury, n.d.).

Zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících § 2 definuje **dopravní obslužnost** následovně: „Dopravní obslužností se rozumí zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu“. Binek (2010) ve své publikaci uvádí, že v současné době se stává stále více běžným trendem využívání národních a evropských dotací k budování infrastruktury pro cyklodopravu, která je obcemi aktivně podporována. Propojení obcí s existujícími cyklostezkami a cyklotrasami může výrazně povzbudit turistický ruch v sezóně a přispět k dalšímu rozvoji dané obce.

Pátou složkou rozvojového potenciálu je **občanská vybavenost** obcí, do které patří školská zařízení, knihovny, pošty, lékařské ordinace, lékárny či domy s pečovatelskou službou. Zkrátka sem řadíme stavby, zařízení a pozemky, které slouží pro poskytování služeb v oblasti vzdělání, výchovy, sociální péče, péče o rodiny, zdravotní péče, kultury, veřejné správy a ochrany obyvatel (ČSÚ, n.d.; zákon č. 283/2021 Sb.).

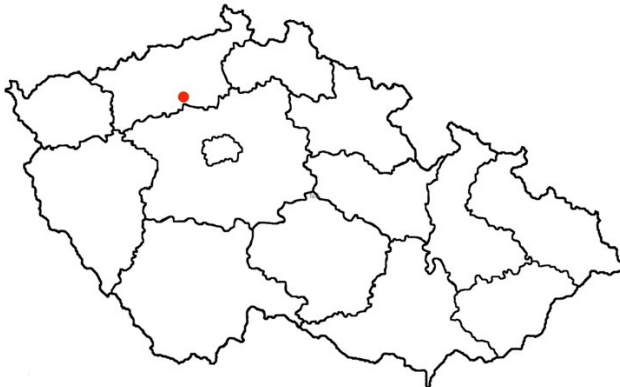
Cestovní ruch je z mezinárodního pohledu definován podle ČSÚ (n.d.a) jako činnost osob, které cestují do míst a pobývají v místech mimo své obvyklé prostředí po kratší dobu než jeden celý rok, za účelem strávení volného času, obchodu a za jinými účely, které se nevztahují k činnostem, za které jsou z navštíveného místa odměněni. Štěpánková (2014) také uvádí, že cestovní ruch má klíčový význam pro každou oblast, protože přispívá k příjmům z exportu a pozitivně ovlivňuje celou škálu dalších odvětví. Avšak často je omezen nedostatečnou legislativou, nedostatečnou propagací, zanedbáváním historických památek a poškozováním krajiny.

Zákon č. 17/192 Sb., o životním prostředí § 2 vymezuje definici **životního prostředí** jako: „vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie“. ŽP nejvíce zatěžují problémy v oblasti vysokých emisí plynů, hromadění odpadů, těžba nerostů, velký počet ohrožených druhů ať už živočišných nebo rostlinných, špatná kvalita vodních toků a ovzduší a nízký index stability ekosystému.

5 Představení obce Peruc

Městys Peruc zaujímá autonomní polohu v okrese Louny, který spadá do Ústeckého kraje, avšak leží na hranici s krajem Středočeským (viz obrázek č. 6). Leží nedaleko řeky Ohře a přibližně 15 kilometrů od města Louny, města Libochovice a města Budyně nad Ohří. Městys se rozprostírá na rozloze 53,38 km², kdy z větší části je tvořen lesy a loukami.

Obr. 6: Městys Peruc

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Městys Peruc leží v nadmořské výšce 356 metrů nad mořem a patří k němu osm místních částí, které jsou zobrazeny na obrázku č. 7: Peruc, Černochoh, Hřivčice, Pátek, Stradonice, Radonice nad Ohří, Chrastín a Telce. Historie jednotlivých obcí městyse Peruc je uvedena v příloze A.

Peruc

Místní část Peruc má rozlohu 11,8 km² a její osídlení je 936 obyvatel.

Černochoh

Černochoh se rozprostírá na rozloze 8,73 km² s počtem 197 obyvatel. Tato část obce leží přibližně 4,5 kilometru východně od Peruce.

Hřivčice

Obec Hřivčice se nachází přibližně 3,5 kilometru na západní stranu od Peruce. Počet obyvatel k roku 2023 je 222 a rozloha činí 7,7 km².

Pátek

Tato oblast městyse Peruc sčítá 191 obyvatel a leží na území o rozloze 5,4 km² a nachází se asi pět kilometrů severozápadně od Peruce.

Stradonice

Přibližně čtyři kilometry na sever od Peruce leží část obce Stradonice, kterou tvoří 220 obyvatel s rozlohou 5,87 km².

Radonice nad Ohří

Směrem na severozápad asi 5,5 kilometrů je umístěna část obce Radonice nad Ohří. Sčítá 172 obyvatel a její rozloha činí 4,1 km².

Chrastín

Jedná se o nejmenší část obce, ať už s její rozlohou 1,3 km² tak i s počtem obyvatel, který činí 10. Leží asi 3,5 kilometrů na sever od Peruce a jedná se především o chatovou oblast.

Telce

Jde o druhou nejlidnatější část obce. Obyvatel má 364 a rozlohu 8,4 km². Nachází se čtyři kilometry na jih od Peruce (Městys Peruc, 2023).

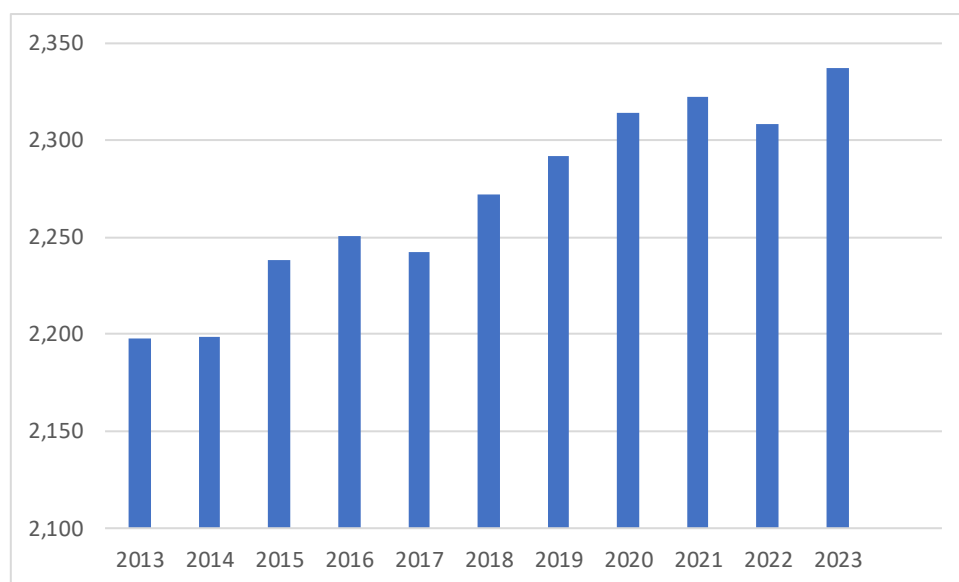
Obr. 7: Městys Peruc a její části

Zdroj: Geoportal.cz (n.d.), zpracováno autorkou

Počet obyvatel pro městys Peruc v jednotlivých letech je uveden na obrázku č. 8. Je zde vidět, že počet obyvatel více méně vždy rok od roku roste. K úbytku došlo z roku 2016 na rok 2017 a z roku 2021 na rok 2022. V posledních letech však dochází k přílivu obyvatelstva do obcí. Jelikož lidé v posledních letech vyhledávají více zeleně pro svůj život a do měst dojíždějí z důvodu práce. Tomu je tak i v tomto případě, jelikož vhodné umístění této obce umožňuje rodinám život blízko přírody a zároveň je možné za prací dojíždět do hlavního města, které je vzdálené přibližně 40 kilometrů na jeho okraj.

Obr. 8: Vývoj počtu obyvatel v letech 2013–2023

Zdroj: ČS (n.d.b), zpracováno autorkou

5.1 Kulturní a přírodní památky

Díky své bohaté historii nyní Peruc dominuje hned několika památkami. V této podkapitole jsou představeny nejvýznamnější kulturní a přírodní památky Peruce, které lákají návštěvníky z celého kraje.

Boženina studánka

S touto studánkou je spojen příběh knížete Oldřicha z rodu Přemyslovců a pradleny Boženy Křesinové. Tato zastřešená pseudogotická Boženina studánka se nachází pod Peruckým zámekem, její dnešní podobu lze vidět v příloze B (Městys Peruc, 2013).

Oldřichův dub

Tento památný dub se nachází v místní části Peruc. Obvod kmene v patě stromu je 970 cm a jeho staří se odhaduje na 800 až 1000 let. Nadace partnerství v Programu Strom

života udělila Oldřichovu dubu v roce 2005 titul Strom hrdina (viz příloha C) (Městys Peruc, 2013).

Kostel svatého Petra a Pavla

Kostel byl postavený v roce 1725 a obsahuje barokní sakrální architekturu, která byla navržena Petrem Pavlem Columbanim. Jde o jednodlný obdélntý kostel a hranolovou věží a cibulovou bání. Kostel je zobrazen v příloze D a leží v obci Peruc (Městys Peruc, 2013).

Muzeum české vesnice

V areálu perucké zámecké zahrady lze najít v budově barokní sýpky z roku 1876 muzeum, které návštěvníkům prezentuje, jak se žilo dříve na českém venkově (viz příloha E). V expozici jsou k vidění různé předměty, které naši předkové používali, zemědělské nástroje tehdejší doby, dobová obydlí atd (České středohoří, n.d.).

Rokokový zámek Peruc

Původně šlo o středověký hrad, později renesanční zámek, který měl mnoho majitelů a prošel mnoha přestavbami. Od 12. století patřil mocnému rodu Hroznatovců, později Lobkovicům a v 17. století za období Ledeburů získal svou rokokovou podobu. Léta po válce byl znárodněn dle Benešových dekretů a v roce 1947 byla jeho část propůjčena Emilu Fillovi, který v zámku tvořil až do roku 1952. V roce 1958 byla otevřena na zámku Fillova pamětní síň. Poté zámek nějakou dobu chátral, ale v roce 2015 jej koupil majitel, který započal s rekonstrukcí, jeho dnešní podobu lze vidět v příloze F. Pro veřejnost byl zámek otevřen 1.7.2020, ale úplné dokončení ještě nějaký čas potrvá (Zámek Peruc, n.d.).

Barokní zámek Pátek

Zámek Pátek se nachází ve stejnojmenné obci na břehu řeky Ohře. Původně šlo o letohrádek, který byl postavený v letech 1544–1557 Janem mladším z Lobkovic. Jde o jednu z prvních čistě renesančních staveb v Čechách. Někdy ke konci 17. století byl přestaven do barokního stylu a obklopen dvorem (viz příloha G) (Zámek Pátek, n.d.).

5.2 Cestovní ruch

V Peruci i v jejím okolí se nachází hned několik kulturních a přírodních památek, které jsou významné z pohledu cestovního ruchu a lákají turisty. Oblast městyse zahrnuje i několik turistických tras – červenou, modrou a žlutou. Nachází se zde také Naučná stezka Perucko, která vede údolím Débeřského potoka. Mimo turistické trasy zde lze najít

i cyklostezku č. 6, která je pátevní cyklostezkou Karlovarského a Ústeckého kraje, a cyklostezku č. 202 z Loun do Stradonic.

Kromě výše zmíněné Galerie Emila Fily fungují v místní části Peruc i další dvě menší galerie – Galerie u Plazíka a galerie u Kozorožce. Také výše zmíněný zámek Pátek je pro stejnojmennou místní část důležitý z hlediska kulturního a turistického, neboť se zde pravidelně konají společenské akce a turisté zde mohou zůstat přes noc ve vlastních stanech nebo karavanech. V budoucnu by však mělo být možné se nechat ubytovat přímo na zámku.

Možnost přenocování také nabízí Kemp Peruc nebo je možné si pronajmout chalupu Za Dubem také v místní části Peruc. V ostatních částech městyse se nenachází žádná ubytovací zařízení (Svoboda & Komárek, 2023).

5.3 Kulturní a společenské vyžití

Nejvýznamnější společenskou událostí v městyse Peruc jsou Krajské dožínky Ústeckého kraje, které nabízejí významnou příležitost pro prezentaci místních řemeslníků a zemědělských technologií. Klíčovým festivalem je Plutofest, který každoročně láká mnoho návštěvníků do zámeckého parku. K důležitým společenským událostem patří také pravidelné hudební koncerty v areálu zámku Pátek. Dále místní tělovýchovná jednotka (TJ) Sokol Telce organizuje mnoho kulturních i sportovních akcí. Obecní úřad v Peruci přispívá ke společenskému životu organizací již zmíněných Krajských dožínků a různých akcí jako je Běh Oldřicha a Boženy, každoroční rozsvícení Vánočního stromu na náměstí s kulturním programem, a hlavně zajištění celoročního provozu místního kina, kde se promítá každou sobotu. A také již několik let obec vydává čtvrtletník Perucký zpravodaj (Svoboda & Komárek, 2023).

5.4 Vybavenost městyse

Vybavenost městyse představuje jeden z klíčových prvků pro kvalitu života obyvatel a atraktivitu daného území. Tato podkapitola se zaměřuje na identifikaci občanské, technické a dopravní vybavenosti v městyse Peruc.

Občanská vybavenost

Velká většina občanské vybavenosti je soustředěna do hlavní místní části městyse a tím je Peruc. Z hlediska vzdělání městys disponuje Základní a Mateřskou školou, a navíc také

poměrně nově i Lesním klubem Kořínek. Základní škola v Peruci slouží jako plně vybavená instituce o kapacitě 360 žáků s určenou oblastí působnosti zahrnující obce, spadající do městyse Peruc, tj. Černochovy, Hřivčice, Chrastín, Pátek, Radonice nad Ohří, Telce a Stradonice. Mateřskou školu navštěvují děti z Peruce a z obcí, které pod Peruc spadají (Mateřská škola Peruc, n.d.; Základní škola Peruc, n.d.).

V oblasti zdravotních služeb je k dispozici praktický lékař pro dospělé. Avšak v rámci specializovanější péče jsou obyvatelé Peruce nuceni navštívit polikliniku v nejbližších městech jako je Slaný nebo Louny, které jsou vzdálené přibližně dvacet minut automobilem.

V rámci sportu a sportovní infrastruktury městyse se zde nachází fotbalové a víceúčelové asfaltové hřiště. K dispozici je i dětské hřiště a pro využití vnitřních prostor slouží tělocvična Základní školy nebo také Sokolovna v Telcích.

Obyvatelé však mohou využít také obchody s drobným zbožím, veřejné knihovny, které se nachází ve všech místních obcích, kromě obce Chrastín. Dále je k dispozici obecní kino, které pravidelně promítá filmy (Svoboda & Komárek, 2023).

Technická vybavenost

Situace s technickou infrastrukturou v městyse Peruc se liší podle jednotlivých místních částí. Veřejným vodovodem disponují všechny místní části. Vlastnictví vodovodních řadů je rozdělen mezi městys Peruc, kam spadá místní část Telce a Černochovy, a zbývající části spadají pod Severočeskou vodárenskou společnost.

V případě splaškové kanalizace se zakončením v čističce odpadních vod (ČOV) disponuje pokrytím místní část Peruc a Telce. Obec Telce ČOV disponuje nově od roku 2021. V ostatních místních částech se používají septiky a jímky, které jsou následně vyváženy.

V Peruci a Hřivčicích je zavedena plynofikace, avšak vytápění poměrné části domácností je zajišťováno kotli na tuhá paliva (převážně uhlím).

Veřejné osvětlení je postupně modernizováno na úspornější a ekologičtější osvětlení. Jako problém se z dlouhodobého měřítká jeví dostupnost internetu a mobilního signálu. Sběr a likvidace odpadu je řešena externě. Nádoby na sběr tříděného odpadu jsou rovnoměrně lokalizovány na celém území městyse (Svoboda & Komárek, 2023).

Dopravní vybavenost

Jak již bylo zmíněno, měštys Peruc leží na rozhraní dvou krajů (Ústecký a Středočeský kraj). K nejdůležitějším dopravním spojům patří silnice II. třídy č. 239 a 237, které se kříží přímo v části Peruc. Silnice II. třídy č. 237 prochází i částí Telce a dále vede až do obce Třebíz, kde se kříží se silnicí I. třídy č. 7, která bude v následujících letech zkapacitněna na čtyřproudovou dálnici D7. Obě hlavní komunikace jsou v dobrém stavu, což platí i pro většinu silnic III. třídy, kdy zhoršený stav je pouze v méně zalidněných oblastech.

Veřejnou dopravu zajišťují autobusové spoje a lokální železnice. Vlakovou stanicí disponují pouze místní části Peruc, Telce a Pátek. V Hřivčicích mají železniční stanici ve Vrbně nad Lesy v docházkové vzdálenosti. Ze železniční stanice v Peruci, v Hřivčicích a v Telcích se lze dostat do Loun, do Slaného či do Kralup nad Vltavou a z železniční stanice v Pátku se možné dojet do Litoměřic, Loun či Lovosic. Zbylé části jako Černochoy, Stradonice, Radonice nad Ohří jsou závislé pouze na autobusových linkách, které nejčastěji zajišťují spojení s městem Louny. V Chrastíně není veřejná doprava vůbec zavedena. Celý měštys zahrnuje tedy tři železniční stanice: Peruc, Pátek, Telce a devět autobusových zastávek: Peruc; Peruc, koupaliště; Peruc, železniční stanice; Telce; Hřivčice; Černochoy; Stradonice; Pátek; Radonice nad Ohří (Svoboda & Komárek, 2023).

5.5 Mikroregion Perucko

Peruc založila ve spolupráci s okolními obcemi Mikroregion Perucko, jehož území představuje obrázek č. 9. Tento dobrovolný svazek obcí si klade za cíl posílit spolupráci a vzájemnou pomoc při obnově a rozvoji obcí, kterých se to týká. Dne 28. 3. 2002 byla podepsána zakladatelská smlouva ohledně založení Dobrovolného svazku obcí mikroregionu Perucko. Sídlem tohoto svazku je Obecní úřad v Peruci (Stanovy Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Perucko, 2002).

Obr. 9: Mikroregion Perucko

Zdroj: Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Perucko (n.d.)

Předmět činnosti je uveden ve stanovách Dobrovolného svazku obcí mikroregionu Perucko, který lze vidět v příloze H.

Orgány svazku obcí představuje valná hromada starostů, předseda svazku obcí, místopředseda svaku obcí, tajemník svazku obcí, dozorčí rada a rada svazku (Stanovy Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Perucko, 2002).

Mikroregion Perucko sdružuje celkem 19 obcí. Tyto obce a jejich základní charakteristiky jsou uvedeny v příloze I.

5.6 Dotazníkové šetření na úrovni obyvatel

Pro zhodnocení situace v městysi Peruc z pohledu obyvatel na téma udržitelnost, bylo provedeno dotazníkové šetření jako doplňkový nástroj k dalším dílčím postupům a metodám. Jeho cílem bylo zjistit názory, náměty a potřeby obyvatel Peruc v oblasti udržitelného rozvoje městysu.

Dotazníkové šetření bylo anonymní a bylo určeno pro obyvatele městyse Peruc v období od 17. 3. do 31. 3. 2024. Celkem bylo osloveno přibližně 10 % obyvatel městyse. Získávání dat proběhlo prostřednictvím online nástroje – formuláře od společnosti Google², který vyplnilo celkem 92 respondentů. Návratnost tedy činí necelých 40 %.

Dotazník obsahoval 23 otázek (viz příloha J), kdy první čtyři otázky mají identifikační charakter a zbylé otázky už se týkaly městyse Peruc a názoru respondentů. Většina otázek byla otevřených, tudíž bylo možné u některých i doplnění samotného názoru respondentů – obyvatel a dané problematice.

Odpovědi respondentů z pohledu pohlaví byly zastoupeny z dvou třetin od žen a z jedné třetiny od mužů. Z hlediska věkové kategorie jsou nejpočetnější skupinou občané ve věku 30-49 let, která tvoří 41,3 %. V dotazníku jsou zastoupeny všechny věkové kategorie kromě obyvatel starších 80 let. Dotazník podle vzdělání vyplnilo 50 obyvatel se středoškolským vzděláním, 18 respondentů s vysokoškolským vzděláním, vyšší odborné mělo 10 z celkového počtu 92 respondentů, 11 respondentů má základní vzdělání a 3 respondenti jsou bez vzdělání.

Nejvíce respondentů uvedlo jako obec, kde žijí centrální část Peruc, což bylo očekávané, jelikož právě část Peruc obývá téměř polovina obyvatel z celého městyse. Kromě obce Chrástín se dotazníkového šetření zúčastnili obyvatelé všech místních částí městyse.

Téměř polovina dotazovaných uvedla, že v obci žijí od narození. Dále převažuje část občanů, kteří se do obce přistěhovali v dospělosti a nejméně z nich se přistěhovalo v dětství. Existuje hned několik důvodů, proč lidé v obci žijí. Nejčastější odpovědí byla rodina, poté přátelé a ŽP a 13 respondentů uvedlo jako důvod práci. Dalším z důvodů je také blízkost a zároveň klid od hlavního města.

Na otázku, co by respondenta přimělo přemýšlet o změně bydliště, byl nejčastější důvod práce a následovala odpověď, že by respondenta nic nepřimělo přemýšlet nad odstěhováním se. Dalším z důvodů bylo odstěhování se za partnerem/partnerkou, přiblížení se rodině nebo kvalita ŽP.

Téměř 2/3 respondentů pracuje či studuje v obci nebo okolních obcích. 9 respondentů uvedlo, že pracují z domova a 8 dalších respondentů byli důchodci. Do svého zaměstnání

² Odkaz na dotazník pro obyvatele městyse Peruc: <https://forms.gle/vV6UzVopN4BTMmFMA>

či místa studia respondenti nejčastěji dojíždějí autem a 23 respondentů užívá veřejnou dopravu.

Následovala otázka ohledně praktického lékaře. 18 respondentů má svého praktického lékaře v Peruci, 10 respondentů dojíždí k lékaři do Slaného a další 32 respondentů dojíždí do Loun. Dále mají dotazovaní lékaře v Praze, na Kladně, ve Zlonicích, v Lenešicích, v Libochovicích, ve Vraném, v Chomutově nebo v Mostě.

Hodnocení dopravních spojů podle místních obyvatel vůbec nebylo jednoznačné. Přibližně 30 % uvedlo, že jsou spoje nedostačující, o něco větší část respondentů hodnotí dopravní spoje jako dostačující a zbylou část dopravní spojení vůbec nezajímá.

Spokojenost s občanskou infrastrukturou byla ze 77 % pozitivní, avšak i zde se našly připomínky, například chybějící prostor v oblasti pohostinství v místní části Peruc, kde by se lidé měli možnost scházet (malá kavárna nebo restaurační zařízení). Dále by respondenti ocenili, kdyby došlo k rozšíření lékařské péče (zubař, dětský lékař, lékárna) a vzniku nových bytových prostor.

Následně přišla otázka na spokojenost s technickou infrastrukturou, která byla z 90 % kladná. V této oblasti nejsou lidé spokojeni jen se stavem chodníků a chybějící kanalizací či plynem v některých místních částí a na některých místech se špatnou kvalitou signálu.

Se současnou kvalitou ŽP je spokojeno 86 z 92 respondentů. Nejsou však spokojeni s kácením lesů v okolí a množstvím odpadků a nepořádku v přírodě. Byla by také žádoucí z pohledu obyvatel zvýšená péče o zeleň – výsadba nových stromů do ulic a renovace parků.

Z pohledu občanů by kvalitu života v městysi mohlo zlepšit větší kulturní a společenské vyžití, což uvedlo 51 respondentů. Více pracovních příležitostí by ocenilo 34 respondentů a pro posílení dopravních spojů je 33 obyvatel.

Celkově však 90 z 92 respondentů hodnotí spokojenost a život v obci velmi pozitivně.

Na závěr měli respondenti možnost, pokud chtěli, uvést připomínky či nápady pro další rozvoj městyse. V místní části Peruc by obyvatelé ocenili vybudování kulturního centra, dům s pečovatelskou službou, bankomat, zubní centrum, rozšíření v oblasti pohostinství a sportovního vyžití a by uvítali, pokud by se podařilo alespoň udržet, nebo případně zlepšit vlakové spojení Louny-Slaný. Obyvatelé Hřivčic by ocenili opravu koupaliště, obecních budov a sportovního zázemí na místním hřišti. Důležitá je pro ně podpora

hostinské činnosti a kulturních spolků. Respondenti z Hřivčic a Pátku také uvedli, že by ocenili, kdyby se rozšířila kanalizace i do jejich obcí. Celý výčet návrhů a připomínek od respondentů je v příloze K.

6 Analýza dokumentu udržitelnosti na úrovni městyse

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu dokumentu, který související s tématem udržitelného rozvoje na úrovni městyse Peruc. První část kapitoly je zaměřena na rozbor SWOT analýzy městyse Peruc, která byla sestavena v rámci strategického dokumentu. Vedle toho budou do rozboru začleněny i další relevantní faktory, které mohou ovlivnit budoucí směřování městyse. V závěru kapitoly bude představen samotný strategický dokument *Program rozvoje městyse Peruc 2023-2030*.

6.1 SWOT analýza

SWOT analýza je nástroj, který je skvělým pomocníkem při strategickém plánování, přičemž hodnotí interní a externí faktory. V případě interních faktorů se zaměřuje na identifikaci silných a slabých stránek a v případě externích faktorů je provedena identifikace příležitostí a hrozeb (ManagementMania.com, 2020).

6.1.1 Interní faktory

Jedna ze silných stránek městyse, která je uvedena v tabulce č. 1, je **stabilizovaný vývoj obecní populace s mírnou růstovou tendencí**, což naznačuje stabilitu a udržitelnost obce v oblasti demografie. Tento fakt může pozitivně ovlivnit další vývoj obcí. V místní části Peruc je **široká škála občanských služeb**, které mohou zlepšit kvalitu života obyvatel a přispět tak k atraktivitě městyse. **Přítomnost větších zaměstnavatelů** v městysu může vést v potenciálnímu hospodářskému růstu a následnému zvýšení pracovních míst pro místní obyvatele, kterých je momentálně nedostatek. Zároveň může dojít i k větší ekonomické stabilitě a prosperitě městyse. Jednou z nejdůležitějších silných stránek městyse Peruc je především množství **kulturních a historických památek**, které se rozléhají po celém jeho území, ale i v jeho sousedských obcích. Městys Peruc také **vlastní 38 bytových jednotek**, což může umožnit lépe řídit a plánovat obytný prostor a poskytovat dostupné bydlení pro místní občany. Rovněž **vlastnictví rozvojových ploch** může podpořit ekonomický růst či urbanizaci obce. Mezi silné stránky se ještě řadí **nově zavedená ČOV v Telcích**. Jak již bylo zmíněno v podkapitole 5.4, ČOV byla do roku 2021 pouze v centrální části Peruce. **Zavedení optického kabelu s vysokorychlostním internetem** představuje důležitý krok směrem k modernizaci infrastruktury.

Podle autorky by se do silných stránek určitě mohla zařadit i **vzdálenost od hlavního města Prahy** a s tím je spojena také možnost bydlení v klidné a bezpečné obci za nižší náklady oproti rušné a cenově nákladnější Praze. Určitým plusem je také **vzdálenost od letiště Václava Havla**, které je vzdálené přibližně 30 minut autem.

Tab. 1: Silné stránky městyse Peruc

Silné stránky
stabilizovaný vývoj populace v městysi
vybavenost občanskými službami v místní části Peruc
lokalizace větších zaměstnavatelů
velký počet kulturních a historických památek
38 bytových jednotek ve vlastnictví
dostatek rozvojových ploch ve veřejném vlastnictví
nově zavedené ČOV v obci Telce a Peruc
částečně zaveden optický kabel s vysokorychlostním internetem
vzdálenost od hlavního města Praha
vzdálenost od letiště Václava Havla

Zdroj: Svoboda & Komárek (2023), doplněno autorkou

V tabulce č. 2 jsou uvedeny naopak slabé stránky. **Chybějící prostory pro konání vnitřních kulturních událostí** může mít za následek omezování kulturního a společenského života obcí, což může vést k nedostatku možností pro setkávání obyvatel. Slabá stránka městyse, která hraje důležitou roli pro občany je **špatný stav sportovní infrastruktury**, která může brzdit rozvoj sportu a rekreace v obcích. Pokud by přetrvával **problém s vodními řadami a úniky vody**, mohou způsobit do budoucna nedostatek čisté a kvalitní vody pro obyvatele. **Nedostatečné množství ubytovacích kapacit** v obcích může být překážkou pro rozvoj cestovního ruchu, ekonomického růstu a může to také odradit návštěvníky a turisty od návštěvnosti. **Vyšší podíl lidí v seniorském věku** může ovlivnit pracovní sílu a ekonomickou aktivitu městyse a také může znamenat vyšší nároky na sociální a zdravotní péči. Z hlediska komfortu lidí je slabou stránkou určitě **nízká kvalita mobilního signálu**, která brání komunikaci a přístupu k moderním technologiím. **Náročnost údržby obecních komunikací** může

představovat riziko vyšších nákladů na údržbu a správu infrastruktury a následně může zhoršovat dopravní situaci a bezpečnost na silnicích. Zásadní slabá stránka je právě **postupný zánik zdravotnických služeb**. Ordinance praktického lékaře se nachází v místní části Peruc, avšak při potřebě komplexních zdravotnických služeb je třeba navštívit polikliniku v Lounech, nebo nemocnici ve Slaném. **Nedostačující kapacita v Mateřské škole** může mít vliv na rodiny a jejich pracovní možnosti.

Autorka zařazuje **webové stránky městyse** do slabých stránek, jelikož nejsou příliš uživatelsky přívětivé. Další slabou stránku, kterou by autorka doplnila, je **nedostatek pracovních příležitostí** pro občany, a proto se často rozhodnou zvolit zaměstnání, do kterých jsou nuceni dojíždět. Nové **zavedená ČOV v Telcích** a Peruci je již výše zmíněna u silných stránek, ale na druhou stranu, je možné ji zařadit i do slabých stránek, jelikož je zavedena pouze ve dvou místních částech z osmi. Stejně tak **plynofikace** je vedena pouze ve dvou obcích – Peruc a Hřivčice.

Tab. 2: Slabé stránky městyse Peruc

Slabé stránky
absence prostor pro konání vnitřních kulturních akcí
špatný stav sportovní infrastruktury
zastaralé vodní řady a úniky vody
nedostatečný počet ubytovacích kapacit
vyšší podíl lidí v seniorském věku
špatná kvalita mobilního signálu
hustá síť obecních komunikací s náročnou údržbou
postupný zánik zdravotnických služeb
nedostačující kapacita v Mateřské škole
prezentace webových stránek městyse
nedostatek pracovních příležitostí
vyjíždka do zaměstnání
ČOV zavedena pouze v místní části Telce a Peruc
plynofikace pouze v místní části Peruc a Hřivčice

Zdroj: Svoboda & Komárek (2023), doplněno autorkou

6.1.2 Externí faktory

Jako první jsou v rámci externích faktorů uvedeny příležitosti, které jsou shrnuty v tabulce č. 3. **Zastavování stavebních parcel** může otevřít nové možnosti pro rozvoj městyse prostřednictvím výstavby nových domů a následným přílivem obyvatel, což by mohlo vést k ekonomickému růstu. Investování do **rozvoje dětských skupin a oddílů mládeže** může posílit sociální kapitál a vytvořit pro mladé obyvatele městyse příležitost ke vzdělání, sportu a kulturním aktivitám. **Modernizace ČOV** by mohla zvýšit spokojenost obyvatel a umožnit zlepšení kvality ŽP, čímž by mohlo dojít ke zvýšení potenciálu pro rozvoj nových obytných oblastí v obcích. **Dořešení kanalizace v severních částech městyse** by mohlo zvýšit atraktivitu pro nové obyvatele a zvýšit spokojenost pro stávající obyvatele. Přechodem na **efektivnější systém odpadového hospodářství – door-to-door**, tedy kdy občané budou mít nádoby na tříděný odpad přímo u domu, by mohlo dojít ke snížení množství vyprodukovaného odpadu a zlepšení ŽP v obcích. **Zlepšení internetového připojení** může přilákat nové obyvatele a podnikatele, stejně jako zlepšit kvalitu života stávajících obyvatel. Příležitostí může být také **investování do energetické úspory budov ve veřejném vlastnictví**, přičemž může dojít k nižším nákladům na provoz budov. **Využívání obnovitelných zdrojů energie** může snížit závislost na tradičních fosilních palivech a může přinést redukcí emisí skleníkových plynů a posílení udržitelnosti z environmentálního hlediska. **Posílení partnerství s okolními obcemi** může vést k rozvoji infrastruktury, služeb a společných projektů. **Investice do cyklostezek a bezpečné infrastruktury** pro cyklisty může podpořit udržitelnou dopravu a zlepšit kvalitu života obyvatel. **Aktualizací a zlepšením webových stránek městyse** by došlo ke zvýšení transparentnosti a efektivnější komunikaci s občany a návštěvníky.

Tab. 3: Příležitosti městyse Peruc

Příležitosti
zastavování stavebních parcel a příchod nových obyvatel
rozvoj dětských skupin a oddílů mládeže
zkapacitnění ČOV Peruc a napojení dalších domácností
dořešení kanalizace v severních částech městyse
optimalizace odpadového hospodářství – door-to-door systém

Příležitosti
rozvoj připojení rychlostního internetu
snížování energetické náročnosti budov ve veřejném vlastnictví
využívání obnovitelných zdrojů energie a zavádění komunitní energetiky ve veřejných budovách
prohloubení spolupráce na mikroregionální úrovni s dalšími municipalitami
rozvoj infrastruktury pro cyklisty
zlepšení orientace na webových stránkách městyse

Zdroj: Svoboda & Komárek (2023), doplněno autorkou

Sucho a celkově změny klimatu mohou mít vážné následky na zemědělskou produkci, vodní zdroje a ŽP, což může následně nepříznivě ovlivnit životní podmínky v obcích. **Nepředvídatelné události** jako ekonomické krize či živelní pohromy mohou představovat hrozbu pro další financování potřebných projektů a infrastruktury, což může zpomalit rozvoj obce. Pokud bude přetrvávat **trend stárnoucí populace**, může to mít dopady na ekonomiku, sociální služby a může to vést k poklesu pracovní síly a zvýšené poptávce po zdravotní péči a zdravotních službách. Další hrozbou pro městyse by mohl být **odliv mladých lidí do větších měst** za pracovními či vzdělávacími příležitostmi, což by mohlo způsobit zpomalení růstu městyse. Nedostatečné využívání veřejné dopravy může vést k **omezení dopravních spojení** do větších měst a snížení dostupnosti dopravních služeb pro obyvatele, což může ztížit jejich mobilitu a přístup k pracovním a vzdělávacím příležitostem. S **rostoucím využíváním automobilových prostředků** je zde hrozba znečištění ovzduší, ale také zvýšené zátěže silničních sítí, což by mohlo zhoršit dopravní situaci. Hrozba spjatá s **dekarbonizací energetiky** spočívá v nutnosti investování do nových technologií a infrastruktur, aby bylo možné zajistit přechod na obnovitelné zdroje energie a snížit emise skleníkových plynů (viz tabulka č. 4).

Hrozbou pro městyse Peruc by mohl být také podle autorky fakt, že městyse Peruc leží na území, které se nachází v **povodňové oblasti** řeky Ohře a Skalského potoka. V těsné blízkosti řeky Ohře se rozprostírá obec Radonice nad Ohří a Pátek. Skalský potok protéká obcí Telce.

Tab. 4: Hrozby městyse Peruc

Hrozby
prohloubení dopadů dlouho trvajícího sucha, respektive změn globální změny klimatu
neschopnost obce spolufinancovat potřebné rozvojové projekty v důsledku mimořádných událostí
pokračování demografického stárnutí populace
odliv mladých lidí do větších měst
omezení spojů veřejné dopravy kvůli její ekonomické nerentabilitě
prohlubování nárůstu dopravního zatížení na hlavních komunikacích
nebezpečí plynoucí z dekarbonizace energetiky
území v povodňové oblasti

Zdroj: Svoboda & Komárek (2023), doplněno autorkou

6.2 Program rozvoje městyse Peruc 2023-2030

Hned v úvodu tohoto strategického dokumentu jsou uvedena zdůvodnění, která vedla k jeho vytvoření. Jsou zde uvedeny tři klíčové důvody:

- nezbytnost koordinace rozvoje v dané oblasti,
- identifikace a orientace v dostupných dotačních příležitostech,
- dodržování aktuální legislativy a schopnost reagování na novinky v jejím rámci.

Program rozvoje městyse Peruc je klíčovým strategickým dokumentem, který definuje dlouhodobou vizi a konkrétní cíle pro následující období. Jeho účel je jasně vytyčit prioritní oblasti a směry pro budoucí rozvoj městyse a také slouží jako rámec pro plánování a realizaci aktivit. V průběhu procesu tvorby dokumentu probíhala diskuze týmu zpracovatelů s hlavními aktéry rozvoje z veřejného, soukromého, ale i neziskového sektoru, kdy jejich cílem bylo promítnout do dokumentu jejich dílčí postoje. Tento strategický rozvojový dokument slouží jako základní rámec pro sestavování rozpočtů a posuzování nadregionálních strategických dokumentů z pohledu municipality. Mezi další důvody pro vytvoření programu rozvoje patří snaha o efektivnější alokaci finančních prostředků. Díky tomu lze lépe monitorovat a využívat nabídku dotací, která vyžaduje pečlivou a včasnou administraci.

Analýza městyse Peruc

Analytická část dokumentu začíná analýzou městyse Peruc, kde jsou na začátku kapitoly prezentovány **obecné charakteristiky území**. Tyto charakteristiky byly důkladně popsány v kapitole 5 této práce.

Následuje **popis populačního vývoje obyvatelstva**, který je rovněž uveden v kapitole 5. Co se týče **struktury obyvatelstva**, z tohoto dokumentu vyplývá, že v Peruci žije vyšší podíl lidí v seniorském věku.

Následuje část věnována **domovnímu a bytovému fondu**. V roce 2021 byl domovní a bytový fond městyse Peruc tvořen celkem 1 228 domy, avšak počet evidovaných bytů zůstává neznámý. Obec vlastní 38 bytových jednotek. Stavební aktivity za poslední dekádu vykazují klesající tendenci, s průměrným ročním přírůstkem 3,2 bytu. Územní plán z roku 2019 určuje rozvojové plochy pro výstavbu rodinných domů, které se soustředí především v oblastech s vyšší mírou občanské vybavenosti. Předpokládá se, že největší nová výstavba bude probíhat v centrální části Peruci a severní oblasti místní části Telce. Další rozvoj může nastat i v lokalitě u vlakového nádraží, kde je plánována výstavba 27 rodinných domů. Klíčovou výhodou pro budoucí rozvoj je vlastnictví rozvojových ploch městysem.

V dokumentu je věnován prostor i **ekonomické situaci**, kdy je zde uvedeno, že během období 2015-2022 došlo k poklesu míry nezaměstnanosti, avšak následně došlo k jejímu nárůstu vlivem pandemie COVID-19 a energetické krize. Městys Peruc má lepší situaci na trhu práce v porovnání s mikroregionální a krajskou úrovní, avšak v celostátním srovnání vychází hůře. To je částečně způsobeno strukturou zaměstnanosti, kde je menší zastoupení kvalifikovaných pracovníků s vyšší přidanou hodnotou. Omezený počet pracovních příležitostí přímo v městyse vede k dojížděcí za prací do Loun a dalších větších měst v okolí. V městyse nejvíce podniků operuje v průmyslovém a stavebním sektoru, zemědělství a v maloobchodu, velkoobchodu a autoservisech. Většina podniků je malých a zaměstnává do 5 osob, ale existují i větší zaměstnavatelé jako například firma Novák – papír s.r.o. s až 100 zaměstnanci.

Dále dokument identifikuje **technickou infrastrukturu, dopravní infrastrukturu, občanskou vybavenost, komunitní a společenský život a turismus** v městyse, kterým jsou věnovány podkapitoly 5.2, 5.3 a 5.4 této práce.

Z pohledu **životního prostředí** je území Lounska charakterizováno významným nedostatkem srážek, což je důsledkem srážkového stínu vytvářeného Krušnými horami. Roční srážkové úhrny se zde pohybují mezi 300 až 500 mm, což je v porovnání s celostátním průměrem asi o 700 mm značně nižší hodnota. Snížená půdní vlhkost má negativní dopad zejména na zemědělství, což vede ke snížení úrod. V reakci na tuto situaci se provádí postupná rekultivace některých vodních ploch v městysi, aby byla zlepšena schopnost udržet vodu a aby byly minimalizovány dopady nedostatku srážek. Díky absenci průmyslových znečišťovatelů a vzdálenosti od frekventovaných silnic není místní ovzduší výrazně zatíženo znečišťujícími látkami. Stanovené emisní limity, které určuje platný zákon o ochraně ovzduší, jsou dodržovány. I přes to, že mnoho domácností využívá k vytápění pevná paliva, zejména uhlí, se nepřekračují hodnoty emisí. Městys projevuje zájem o začlenění do systému Krajského energetického managementu s cílem optimalizovat energetickou efektivitu a snížit environmentální dopady.

Dále jsou uvedeny informace o **správě městyse**. Městys Peruc je samosprávným územním subjektem s vlastní působností. Jeho základním orgánem je 15členné zastupitelstvo, v jehož čele stojí starosta. Zastupitelstvo ve svém řízení doplňuje 5členná rada městyse. Kromě toho jsou zřízeny 4 výbory – finanční, kontrolní, školská rada a kulturní komise. Městys je oficiálním zřizovatelem dvou škol – Základní školy a Mateřské školy Peruc, ale také veřejných knihoven, které jsou dostupné v každé části městyse. Kromě Dobrovolného sdružení obcí v mikroregionu Perucko (viz podkapitola 5.5) je městys také aktivní v jiném regionálním seskupení známém jako Místní akční skupina (MAS) Serviso. Tato MAS pracuje na principu "komunitně řízeného místního rozvoje" a využívá metodiku LEADER. Kromě veřejného sektoru zahrnuje MAS také zástupce neziskových organizací a soukromých podnikatelů. Její činnost zahrnuje poskytování finanční podpory pro společenské akce a také poskytování metodické pomoci, například pro místní základní školu.

Poslední bod z pohledu analýzy městyse Peruc je jeho **hospodaření**. V dokumentu je uvedeno, že během období 2016-2022 hospodařil vyrovnaně, až na výjimku v roce 2020, kdy došlo k deficitu. Hlavním zdrojem příjmů pro městys jsou podíly ze sdílených daní, které postupně rostou. Městys se aktivně snaží získávat finanční prostředky z různých dotačních programů. Jeho finanční plánování je založeno na schváleném rozpočtu, který každoročně schvaluje zastupitelstvo a odráží klíčové priority rozvoje obce.

Východiska pro strategickou část

Důležitým východiskem pro strategickou část dokumentu je **SWOT analýza**, která vychází z analýzy městyse a je blíže analyzována v přechozí podkapitole. Do tvorby strategie městyse byla také zapojena širší veřejnost a formou online či papírového dotazníku mohla vyjádřit svůj názor a pohled k budoucnosti městyse či ke zhodnocení rozvojových aktivit za posledních pár let. Dotazník, který vytvořili zástupci samosprávy pro širší veřejnost je uveden v příloze L.

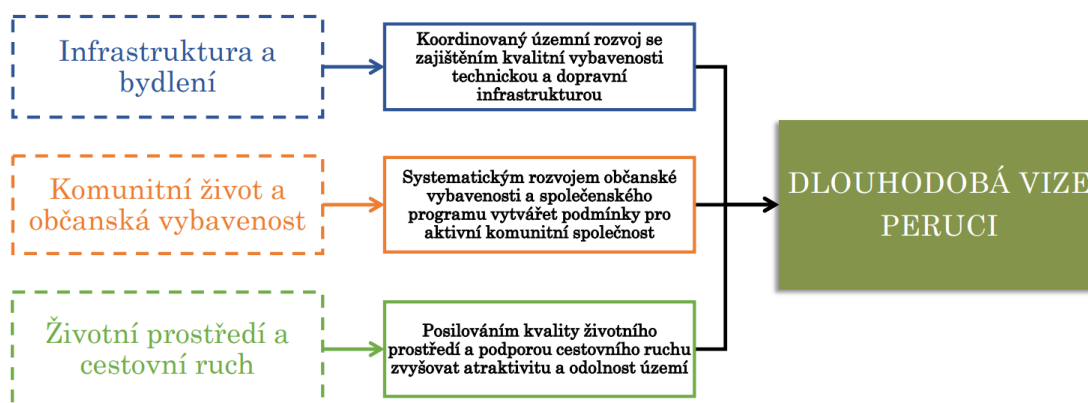
Strategická část

Na základě detailní analýzy městyse a výstupů ze SWOT analýzy byly představeny strategie, prostřednictvím kterých došlo k zformulování dlouhodobé vize a strategických cílů. Každý ze strategických cílů se skládá z několika příslušných opatření, v rámci kterých jsou specifikovány konkrétní aktivity.

Vize městyse Peruc vychází z pečlivého poznání a kritického posouzení aktuálního stavu, identifikací silných a slabých stránek v různých oblastech a možných vlivů vnějšího prostředí. **Rozvojová vize** má za cíl systematický a komplexní rozvoj celého území Peruce s ohledem na aktuální trendy a jejich budoucí dopady. Dlouhodobá vize zároveň poskytuje základní rámec pro rozvojové oblasti, které jsou detailněji specifikovány v rámci strategických cílů. Vize městyse Peruc zní: „Městys Peruc – atraktivní místo pro život i pro návštěvu... Pravidelnými investicemi do místních komunikací a technické infrastruktury se souvisle zlepšují všeobecné podmínky k životu ve všech místních částech. Bohatý kulturní program a široké možnosti trávení volného času umožňují pravidelné setkávání místních obyvatel, čímž dochází k prolamování bariér mezi starousedlíky a nově příchozími. Peruc je nejen atraktivním místem pro klidný život, ale také atraktivním místem jak z pohledu kulturně-historického, tak z pohledu kvality lokálního životního prostředí. To postupně zlepšuje díky systematickému rozvoji modro-zelené infrastruktury a zavádění moderních technologií.“ (Svoboda & Komárek, 2023, s. 31).

Pro naplnění vize jsou nezbytné jednotlivé **rozvojové oblasti** a z nich plynoucí **strategické cíle**, které znázorňuje obrázek č. 10. Rozvojové oblasti vznikly z těch témat, které vzešly na základě analytické části dokumentu a SWOT analýzy. Naplnění strategických cílů bude dosaženo prostřednictvím více podrobných specifických cílů, které se skládají z různých opatření a aktivit.

Obr. 10: Rozvojové oblasti a strategické cíle městyse Peruc

Zdroj: Svoboda & Komárek (2023, s. 32)

6.2.1 Rozvojová oblast I – Infrastruktura a bydlení

Z dokumentu vychází, že se opotřebení stavu místní komunikace zrychluje. K udržení kvality infrastruktury je nezbytná pravidelná údržba komunikací, chodníků a parkovišť. Problém spojený s kanalizací je další prioritou, jelikož absence jednotného systému splaškové kanalizace vyžaduje alternativní řešení. Zde se nabízí podpora domácích ČOV jako možná alternativa. Z hlediska urbanistického rozvoje je nezbytné mít k dispozici dostatečné množství rozvojových ploch pro stavbu nových rodinných domů. Peruc se v tomto ohledu nachází ve výhodné pozici, protože vlastní část rozvojových ploch přímo obec, což umožňuje kontrolu a plánování rozvoje městyse. Důležitou roli zaujímá i obecní bytový fond, který poskytuje 38 bytových jednotek, čímž napomáhá udržovat stabilní a dostupné bydlení pro občany.

Strategický cíl 1: Koordinovaný územní rozvoj se zajištěním kvalitní vybavenosti technickou a dopravní infrastrukturou

Pro tento strategický cíl byly vytyčeny tři specifické cíle, které se skládají z dílčích aktivit a opatření:

1. Zlepšení kvality dopravní infrastruktury včetně obslužnosti a zajištění bezpečnosti na komunikacích.
2. Modernizace a další rozvoj vybavenosti městyse technickou infrastrukturou.
3. Vytvoření atraktivních veřejných prostranství a podmínek pro územní rozvoj.

První specifický cíl *Zlepšení kvality dopravní infrastruktury včetně obslužnosti a zajištění bezpečnosti na komunikacích* se skládá z následujících opatření a aktivit:

- vytipování míst vhodných pro parkování a vytvoření parkovacích stání,
- zajištění pravidelných oprav silnic v celém městysi včetně místních a účelových komunikací,
- budování nových chodníků a údržba stávajících ve všech obcích městyse,
- další rozvoj infrastruktury pro cyklisty včetně přeměny cyklotras na cyklostezky a výstavby nových tras pro cyklisty,
- rekonstrukce autobusových zastávek v Pátku, Radonicích nad Ohří a v Telcích,
- oprava lávky přes řeku Ohře v Radonicích nad Ohří,
- zlepšení bezpečnosti na silnicích, například instalací dopravních ostrůvků na nebezpečných úsecích, umístěním zrcadel apod.

Druhým specifickým cílem je *Modernizace a další rozvoj vybavenosti městyse technickou infrastrukturou* a skládá se z devíti opatření a aktivit:

- instalace automatické tlakové vodovodní stanice v obci Telce,
- podpora výstavby domácích ČOV v celém městysi,
- rozšíření ČOV a výstavba jednotného systému kanalizace v Hřivčicích a Černochově,
- výstavba ČOV a jednotného systému kanalizace v dalších obcích městyse – Stradonice, Pátek, Radonice nad Ohří,
- prodloužení stávající kanalizace v obci Peruc,
- dokončení modernizace a rozvoje veřejného osvětlení včetně výměny lamp,
- podzemní uložení elektrických a telefonních kabelů,
- zvýšení kapacity vodovodní sítě pro oblast Louny – jihovýchod,
- rozšíření sítě pro připojení vysokorychlostního internetu.

Posledním specifickým cílem v této rozvojové oblasti je *Vytvoření atraktivních veřejných prostranství a podmínek pro územní rozvoj* a má celkem pět opatření a aktivit:

- příprava stavebních parcel pro nové rodinné domy v Peruci, Pátku a Radonicích nad Ohří,
- komplexní rekonstrukce veřejných prostranství, jako je náměstí Svatopluka Čecha v obci Peruc,

- aktivní hledání a zajišťování vhodných pozemků pro další rozvojové projekty městyse,
- pravidelná údržba a ochrana drobných kulturních objektů a sakrálních památek ve veřejném prostoru,
- rozšíření obecního bytového fondu o jednotky vhodné pro specifické skupiny obyvatel, např.: byty pro seniory nebo startovací byty.

6.2.2 Rozvojová oblast II – Komunitní život a občanská vybavenost

Kultura a sport hrají klíčovou roli v komunitním životě každé obce. V městyse se o bohatý kulturní program pravidelně starají různé zájmové organizace. Pro tyto aktivity obec poskytuje finanční podporu prostřednictvím dotačního programu. Nicméně stále chybí dostatečné vnitřní prostory pro uspořádání větších kulturních událostí. Kvalitní sportovní infrastruktura je rovněž klíčová pro spokojený život obyvatel. Ačkoli ve většině místních částech Peruce jsou k dispozici veřejná sportoviště, jejich technický stav již nepostačuje současným požadavkům. Je nezbytné zajistit možnost sportovního vyžití pro všechny občany bez ohledu na věk. S ohledem na rozlohu jednotlivých místních částí se většina občanské vybavenosti soustředí do centrální části. Avšak je nezbytné udržovat a rozvíjet základní vybavenost ve všech částech městyse.

Strategický cíl 2: Systematickým rozvojem občanské vybavenosti a společenského programu vytvářet podmínky pro aktivní komunitní společnost

V souvislosti s cílem č. 2 byly vytvořeny také čtyři specifické cíle:

1. Rozvoj a zkvalitňování občanské vybavenosti.
2. Zlepšení možností pro organizované i neorganizované sporty.
3. Podpora spolků a komunitního života s pestrou nabídkou volnočasového programu.
4. Budováním aktivní otevřené společnosti posilovat lokální identitu.

Prostřednictvím osmi opatření a aktivit je možno dosáhnout prvního specifického cíle *Rozvoj a zkvalitňování občanské vybavenosti*:

- modernizace vybavenosti Základní školy Peruc, která zahrnuje rekonstrukci podlahy tělocvičny a opravu střešní krytiny,
- rekonstrukce zubní ordinace včetně jejího vybavení,
- rozšíření kapacity Mateřské školy Peruc,

- výstavba nového velkokapacitního kulturního zařízení,
- rekonstrukce sokolovny v obci Telce,
- modernizace vytápění v knihovně v obci Peruc,
- přestavba hasičské zbrojnice v obci Stradonice,
- komplexní rekonstrukce zámku v Pátku za účelem vytvoření odpočinkového místa pro komunitní aktivity, včetně výměny oken, rekonstrukce střechy a fasády.

Druhým specifickým cílem je *Zlepšení možností pro organizované i neorganizované sporty*, který je spojen s následujícími aktivitami:

- pravidelná obnova a rozšíření dětských hřišť ve všech částech městyse, např.: doplnění dětských hřišť o nové hrací prvky,
- rekonstrukce a rozšíření šaten fotbalového klubu Peruc,
- výstavba nových sportovních kabin v Hřivčicích,
- modernizace asfaltových ploch s cílem vytvořit sportovní možnosti pro všechny obyvatele, jako je seniorský park, hřiště na pétanque, koše na street-ball a prvky pro freestyle koloběžky.

Dalším cílem je *Podpora spolků a komunitního života s pestrou nabídkou volnočasového programu* a aktivity s ním spojené jsou následující:

- aktivní podpora existujících spolků a vytváření prostředí pro nové sdružení a zájmové skupiny,
- pečování o kulturní tradice a místní zvyky prostřednictvím podpory stávajících kulturních, sportovních a volnočasových aktivit,
- podpora vzniku nových kulturních a sportovních událostí, které přispívají k rozmanitosti společenského života,
- zajištění moderního vybavení jednotek Sborů dobrovolných hasičů, včetně pořízení nové techniky a zařízení, jako jsou hasičský přívěs, dopravní automobil a další vybavení pro zásahové jednotky.

Posledním specifickým cílem, který se týká strategického cíle č. 2 je *Budováním aktivní otevřené společnosti posilovat lokální identitu*, který je spojen se třemi aktivitami:

- modernizace a rozvoj služeb "otevřeného úřadu" s cílem zlepšit vybavení a digitalizovat služby ve veřejné správě,

- posílit zapojení místních obyvatel pomocí online dotazníků, anket a místního referenda, které umožní aktivní participaci veřejnosti,
- zkvalitnění informačních kanálů obce např.: modernizace webových stránek městysu apod.

6.2.3 Rozvojová oblast III – Životní prostředí a cestovní ruch

Městys Peruc se nachází v oblasti srážkového stínu, což vyžaduje efektivní správu vodních zdrojů, aby bylo zajištěno udržitelné hospodaření s vodou a minimalizováno riziko záplav v oblasti řeky Ohře. Je také nezbytné postupně opustit fosilní zdroje energie a přejít k využívání obnovitelných zdrojů energie. Možnosti zahrnují zavedení komunitní energetiky a energetického managementu pro efektivnější využívání energie. Navzdory zemědělskému prostředí nabízí městys Peruc řadu turisticky atraktivních lokalit. Je důležité vybudovat potřebnou doprovodnou infrastrukturu pro pohodlný pobyt a příjemný zážitek turistů.

Strategický cíl 3: Posilováním kvality životního prostředí a podporou cestovního ruchu zvyšovat atraktivitu a odolnost území

Se strategickým cílem č. 3 je spojeno pět specifických cílů společně s aktivitami a opatřeními. Specifické cíle jsou:

1. Rozvoj a péče o veřejnou zeleň v krajině i zastavěných prostranstvích.
2. Efektivní hospodaření s vodními zdroji včetně snižování rizik plynoucích z blízkosti Ohře.
3. Příprava městysu na odklon od fosilních paliv a na komunitní energetiku.
4. Revitalizace nevyužívaných ploch a zavádění principů oběhového hospodářství.
5. Zlepšení podmínek cestovního ruchu.

Prvním specifickým cílem v poslední rozvojové oblasti je *Rozvoj a péče o veřejnou zeleň v krajině i zastavěných prostranstvích* a je spojen pouze s dvěma aktivitami:

- zlepšení průchodnosti krajiny a implementace nových prvků ochrany před erozí a udržitelného hospodaření,
- rozšíření zelených ploch a stromových porostů jak v obcích, tak v okolní krajině, včetně pravidelné údržby a péče o stávající vegetaci.

Druhým specifickým cílem je *Efektivní hospodaření s vodními zdroji včetně snižování rizik plynoucích z blízkosti Ohře* a skládá se z následujících opatření:

- zadržování vody v krajině a posílení schopnosti udržovat vodu,
- efektivní sběr a využití dešťové vody ve všech částech městyse,
- obnova a rozvoj vodních ploch a okolních prostor,
- vytvoření opatření proti povodním obci Radonice nad Ohří,
- vytvoření drobných vodních prvků ve veřejném prostoru, jako jsou jezírka a pítka.

Specifický cíl *Příprava městysu na odklon od fosilních paliv a na komunitní energetiku* je tvořen z šesti aktivit a opatření:

- snížení spotřeby energie ve veřejných budovách a pravidelné monitorování energetické efektivity,
- vypracování strategie pro udržitelné využívání energie na místní úrovni,
- instalace solárních panelů na veřejné budovy,
- postupné zavádění konceptů komunitní energetiky,
- podpora iniciativ zaměřených na zvyšování ekologického a energetického vědomí v komunitě, včetně podpory veřejné účasti při rozhodování o otázkách ŽP,
- poskytování finanční podpory domácnostem při přechodu na ekologičtější zdroje vytápění.

Následuje cíl *Revitalizace nevyužívaných ploch a zavádění principů oběhového hospodářství* doprovází tři opatření a aktivity:

- rozšíření sběrného dvora v obci Peruc, který bude doplněn o obecní kompostárnu a další moderní technologie,
- likvidace brownfieldu v obci Stradonice,
- zavedení systému sběru odpadu přímo u domácností, tzv. door-to-door.

Posledním specifickým cílem je *Zlepšení podmínek cestovního ruchu* a je složen z následujících aktivit:

- modernizace sociálních zařízení v Kempu Peruc,
- pravidelná údržba a ochrana drobných kulturních a turistických objektů, stejně jako sakrálních památek jak v městyse, tak v okolní krajině
- rekonstrukce zámeckého areálu v obci Pátek s cílem přizpůsobit ho potřebám cestovního ruchu.

7 Indikátory udržitelnosti na úrovni obce

Tato kapitola se zaměřuje na soubor indikátorů, které slouží k hodnocení rozvoje pro malé obce. Tyto indikátory jsou klíčové pro monitorování a následné vyhodnocení sociálního, ekonomického, environmentálního vývoje místního území a správy věcí veřejných. K výpočtu a vyhodnocení byly použity indikátory udržitelného rozvoje podle Hřebíka a Třebického (2007), které jsou uvedeny v tabulce č. 5. Tyto indikátory primárně hodnotí stav a vývoj obce. Jejich konstrukce však zároveň umožňuje, aby hodnota mnoha z nich byla alespoň částečně ovlivnitelná ze strany samotných malých obcí a měst.

Tab. 5: Sada indikátorů rozvoje pro obce I. a II. stupně

Ekonomická oblast			
Název indikátoru	Popis indikátoru	Jednotka	Frekvence sledování
Intenzita podnikatelské aktivity	Počet aktivních podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel	počet/1000 obyvatel	roční
Míra investic obce	Podíl investičních výdajů obce na celkových výdajích	%	roční
Dluhová služba	Suma všech závazků z návratných zdrojů a souhrn plateb představující splátky dluhu a úroků ke skutečně dosaženým daňovým příjmům a dotacím souhrnného finančního vztahu	%	roční
Přijaté dotace	Finanční prostředky z dotací na 1 obyvatele	tis. Kč/obyvatele	roční
Sociální oblast			
Míra registrované nezaměstnanosti	Podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na disponibilní pracovní síle	%	roční
Dávky státní sociální podpory (SSP)	Počet vyplacených dávek sociálního příplatku a příspěvku na bydlení v daném kalendářním roce na 1000 obyvatel	počet/1000 obyvatel	roční
Index stáří	Podíl počtu obyvatel ve věku 65 a více ku počtu obyvatel ve věku 0–14 let	index	roční
Migrační přírůstek	Rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob za stejné období	počet	roční

Environmentální oblast			
Čištění odpadních vod	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV z celkového počtu obyvatel	%	roční
Veřejné výdaje na ŽP	Podíl finančních prostředků na ochranu ŽP z výdajové stránky rozpočtu obce	%	roční
Třídění komunálního odpadu	Podíl vytríděných složek komunálního odpadu (papír, sklo, plasty atd.) na celkové produkci komunálního odpadu	%	roční
Ekologická stabilita	Koeficient ekologické stability k. ú. obce	koeficient	1x 5 let
Správa věcí veřejných			
Účast ve volbách	Podíl zapsaných voličů, kteří v komunálních, krajských a parlamentních volbách odevzdali svůj hlas	%	1x 4 roky
Podpora nestátních neziskových organizací (NNO)	Celkové množství finančních prostředků, které obec věnovala ze svého rozpočtu NNO se sídlem v dané obci	Kč/obyvatele	roční
Veřejná dopravní obslužnost	Počet spojů na 1000 obyvatel	počet/1000 obyvatel	roční

Zdroj: Hřebík & Třebický (2007, s.13), zpracováno autorkou

Všechny následující výpočty hodnotí stav městyse Peruc v letech 2019-2023. Frekvence sledování je roční, pokud není u jednotlivých indikátorů poznamenáno jinak.

7.1 Ekonomická oblast

Tato část analyzuje různé ukazatele a metriky, které poskytují informace o ekonomické situaci a prosperitě obce. Zahrnuje sledování intenzity podnikatelské aktivity, míry investic, dluhové služby a přijatých dotací.

Intenzita podnikatelské aktivity

Počet aktivních podniků je důležitým ukazatelem kvality podnikatelského prostředí a ekonomické životaschopnosti obce. Poskytuje informace o tom, jak prosperuje místní ekonomika a jaký je rozsah podnikání v dané oblasti. Důležité je také sledovat, kolik malých, středních a velkých podniků je v obci aktivních, protože to odráží dynamiku

rozvoje. Tento indikátor nám také poskytuje představu o škále dostupných služeb a možnostech zaměstnání v oblasti (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{počet podnikatelských subjektů}}{\text{počet obyvatel}} * 1000 \quad (1)$$

V tabulce č. 6 je vidět, že intenzita podnikatelské aktivity měla rostoucí trend až do roku 2023, kdy 41 podnikatelských subjektů ukončilo svou činnost. Ve všech sledovaných obdobích je nejvyšší zastoupení soukromých podnikatelů podnikajících dle živnostenského zákona, kdy jich každé sledované období bylo nad 400 až do roku 2023, tento rok byl jejich počet 372. Je třeba však vzít na vědomí, že indikátor vyjadřuje podnikatelské subjekty, které mají sídlo v městysi. Realita může být pak taková, že působení může mít mimo městys, který z něj pak nemá komplexní užitek. To platí i opačně.

Tab. 6: Intenzita podnikatelské aktivity

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Počet podnikatelských subjektů	550	563	562	565	524
Počet obyvatel	2 292	2 314	2 326	2 308	2 337
Intenzita podnikatelské aktivity na 1000 obyvatel	239,96	243,30	241,62	244,80	224,2

Zdroj: ČSÚ (2019-2023); ČSÚ (2019-2023a), zpracováno autorkou

Míra investic obce

Tento indikátor nám ukazuje, jakou část výdajů obce představují investice, tedy prostředky vložené do tvorby kapitálu (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{investice}}{\text{výdaje celkem}} * 100 \quad (2)$$

Tabulka č. 7 udává míru investice městysu Peruc v čase v letech 2019-2023. Největší investiční výdaj měl městys Peruc v roce 2020, kdy investice tvořily téměř 50 % z celkových výdajů. V loňském roce tvořily investice něco málo přes 20 %, což je nejméně z celého sledovaného období. To značí, že městys minulý rok neprováděl žádné větší investice.

Tab. 7: Míra investic městyse

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Investice (Kč)	18 811 563	29 875 537	20 247 229	12 845 257	11 034 908
Výdaje celkem (Kč)	49 063 608	61 858 318	52 592 301	49 200 985	53 694 713
Míra investic obce	38,34 %	48,30 %	38,50 %	26,11 %	20,55 %

Zdroj: Monitor (2019-2023), zpracováno autorkou

Dluhová služba

Indikátor dluhové služby reflektuje prostředky, které obec každoročně alokuje na splácení závazků. Jeho hodnota je závislá na velikosti obce a struktuře rozpočtu. Důležité je sledovat trend vývoje ukazatele, neboť jedna konkrétní hodnota nemusí poskytnout dostatečný kontext pro posouzení finanční stability obce (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} * 100 \quad (3)$$

V tabulce č. 8 lze vidět, že ukazatel byl ve všech obdobích nulový, což naznačuje, že městyse nemá žádné závazky spojené se splácením dluhů. To je dobrý poznatek, který svědčí o odpovědném finančním řízení a snaze udržovat vyvážený rozpočet.

Tab. 8: Dluhová služba

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Dluhová služba (Kč)	0	0	0	0	0
Zaplacené úroky (Kč)	0	0	0	0	0
Uhrazené splátky dluhopisů (Kč)	0	0	0	0	0
Splátky jistin (Kč)	0	0	0	0	0
Splátky leasingu (Kč)	0	0	0	0	0
Splátky směnek (Kč)	0	0	0	0	0
Dluhová základna (Kč)	50 760 758	56 285 280	58 489 728	61 025 736	71 305 857
Ukazatel dluhové služby (%)	0	0	0	0	0

Zdroj: Monitor (2019-2023), zpracováno autorkou

Přijaté dotace

Dotace představují finanční prostředky, které byly poskytnuté městysu ze státního rozpočtu, státních fondů nebo jiných zdrojů, včetně Evropské Unie za účelem financování konkrétních projektů (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{přijaté dotace}}{\text{počet obyvatel}} \quad (4)$$

V roce 2020 získal městys dotace v celkové výši 12 934 938 Kč z toho investiční dotace činily zhruba polovinu. Je to z toho důvodu, jelikož v tomto roce získal městys dotace na zavedení ČOV v Telcích. Naopak nejnižší sumu dotačních prostředků získal městys předchozí rok, tedy v roce 2019 (viz tabulka č. 9). Projekty vázané na dotace, jejichž žádostem nebylo vyhověno, jsou přeneseny vždy do následujícího roku.

Tab. 9: Přijaté dotace

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Přijaté dotace (Kč)	3 437 552	12 934 938	10 848 662	3 844 488	7 648 869
Investiční dotace (Kč)	750 000	6 648 872	7 587 765	671 281	3 878 718
Neinvestiční dotace (Kč)	2 687 552	6 286 066	3 260 897	3 173 207	3 770 151
Počet obyvatel	2 292	2 314	2 326	2 308	2 337
Přijaté dotace na 1 obyvatele (Kč)	1 499,80	5 589,86	4 664,09	1 665,72	3 272,94

Zdroj: ČSÚ (2019-2023); Monitor (2019-2023a), zpracováno autorkou

7.2 Sociální oblast

Tato podkapitola se zaměřuje na sledování a hodnocení sociálního rozvoje v obci. Zahrnuje indikátory míry registrované nezaměstnanosti, index stáří a migrační přírůstek.

Míra registrované nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je klíčovým ukazatelem sociální situace v obci, který úzce souvisí s bojem proti chudobě a dosahováním SDGs. Tento ukazatel poskytuje důležitý pohled na ekonomickou stabilitu a prosperitu obyvatelstva v České republice (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{registrovaní uchazeči o práci (15 – 64 let)}}{\text{velikost pracovní síly v obci (15 – 64 let)}} * 100 \quad (5)$$

Z tabulky č. 10 vyplývá, že míra registrované nezaměstnanosti je na počátku sledovaného období 3,45 %. Následující rok se zvýšila na 4,79 %, kdy si drží přibližně kontrastní hodnotu až do roku 2023. Mohlo by se polemizovat o tom, že k tomuto nárůstu došlo v počátcích pandemie COVID-19, kdy mnoho lidí bylo propuštěno ze svého zaměstnání.

Tab. 10: Míra registrované nezaměstnanosti

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Registrovaní uchazeči o práci (15-64 let)	50	70	66	69	70
Velikost pracovní síly v obci (15-64 let)	1 447	1 462	1 448	1 422	1 448
Míra registrované nezaměstnanosti	3,45 %	4,79 %	4,56 %	4,85 %	4,83 %

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí (2019-2023), zpracováno autorkou

Dávky SSP

Tento ukazatel není v diplomové práci hodnocen, a to z důvodu nemožnosti získání dat.

Index stáří

Indikátor indexu stáří vyjadřuje poměr mezi obyvateli v produktivním věku a těmi v předproduktivním věku. Hodnota rovná 1 značí rovnováhu mezi oběma skupinami, zatímco hodnota nižší než 1 naznačuje převahu obyvatel v předproduktivním věku. Tento ukazatel je úzce spojen s vývojem struktury populace a počtem obyvatel v obci. Vyšší podíl starší populace signalizuje demografické stárnutí, což může znamenat zvýšené náklady na sociální a zdravotní služby. Tento ukazatel především naznačuje možné trendy v počtu obyvatel obce a tím i perspektivy pro její budoucí rozvoj (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{počet obyvatel starších 65 let a více}}{\text{počet obyvatel 0 – 14 let}} \quad (6)$$

Za celé sledované období je počet obyvatel v předproduktivním věku na téměř stejné úrovni, avšak počet obyvatel v poproduktivním věku rok od roku pomalu roste. Je tedy

zřejmé, že i index stáří se každým rokem lehce zvyšuje. Lze uvést, že od roku 2019 do roku 2023 převažuje v Peruci starší populace (viz tabulka č. 11).

Tab. 11: Index stáří

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel starších 65 let a starších	486	490	516	528	536
Počet obyvatel 0-14 let	359	362	362	358	353
Index stáří	1,35	1,35	1,43	1,47	1,52

Zdroj: ČSÚ (2019-2023b), zpracováno autorkou

Migrační přírůstek

Indikátor udává změnu počtu obyvatel v obci způsobenou migrací. Kladná hodnota indikátoru signalizuje růst populace v obci, zatímco záporná hodnota naznačuje úbytek obyvatelstva. Obecně platí, že pokud populace roste, obec prochází rozvojem (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\text{počet přistěhovaných obyvatel} - \text{počet vystěhovaných obyvatel} \quad (7)$$

Migrační přírůstek dosahuje kladných hodnot, kromě roku 2021, jak vyplývá z tabulky č. 12. Z toho vyplývá, že v roce 2021 převažuje suma vystěhovaných obyvatel nad přistěhovanými. V tomto roce byla pandemie COVID-19, tudíž se lidé z městyse mohli stěhovat za prací do větších měst.

Tab. 12: Migrační přírůstek

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Počet přistěhovaných obyvatel	69	76	73	106	69
Počet vystěhovaných obyvatel	45	58	77	67	62
Migrační přírůstek	24	18	- 4	39	7

Zdroj: ČSÚ (2019-2023c), zpracováno autorkou

7.3 Environmentální oblast

Třetí podkapitola sleduje indikátory související s ekologickým stavem a udržitelností ŽP v daných obcích. Jsou zde počítány indikátory jako čištění odpadních vod, veřejné výdaje na ŽP, třídění komunálního odpadu a ekologická stabilita.

Čištění odpadních vod

Důležitou složkou ochrany ŽP na místní úrovni je čištění splaškových odpadních vod. Cílem tohoto indikátoru je dosáhnout 100 % čištění odpadních vod a následně sledovat jejich kvalitu pomocí dalších ukazatelů (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV}}{\text{počet obyvatel}} * 100 \quad (8)$$

Kanalizace v Peruci je ve vlastnictví Severočeské vodárenské společnosti a.s. a provozují ji Severočeské vodovody a kanalizace a.s. Nyní je připojeno v městysi Peruc 765 obyvatel, přičemž se jedná o první etapu, na kterou může v budoucnu navázat druhá etapa, kdy by ČOV zvládla připojit přibližně 1140 obyvatel. V roce 2021 došlo k připojení ČOV v Telcích, která je ve vlastnictví Sdružení obcí Peruc a Vrbičany pro odvádění a čištění odpadních vod a připojeno bylo 303 občanů. Na začátku sledovaného období, kdy byla připojena jen Peruc, indikátor dosahoval přibližně 30 %. S připojením obce Telce došlo k růstu na necelých 50 % (viz tabulka č. 13). Městys nejspíše nikdy nedosáhne cílové hodnoty indikátoru 100 % z řady důvodů. Nejpodstatnějším důvodem je v tomto případě problematika území, kdy v některých místních částech není možné zavést ČOV. Avšak městys v těchto případech podporuje domácnosti příspěvkem na domácí ČOV v obcích bez splaškové kanalizace.

Tab. 13: Čištění odpadních vod

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV	765	765	1 068	1 068	1 068
Počet obyvatel	2 292	2 314	2 326	2 308	2 337
Čištění odpadních vod	33,38 %	33,06 %	45,92 %	46,27 %	45,70 %

Zdroj: ČSÚ (2019-2023), Severočeská vodárenská společnost a.s. (n.d.), zpracováno autorkou

Veřejné výdaje na ŽP

Finanční prostředky alokované na ochranu ŽP, jako je péče o přírodu, ochrana vodních zdrojů, správa odpadů nebo boj proti znečištění vzduchu, zahrnují významnou část rozpočtu obce. Dostatečné a odpovídající financování těchto aktivit je klíčové pro udržitelný dlouhodobý rozvoj obce (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{finance na ochranu ŽP}}{\text{výdaje celkem}} * 100 \quad (9)$$

V následující tabulce č. 14 jsou uvedeny celkové výdaje městyse Peruc a z toho jsou zde uvedeny i výdaje na ochranu ŽP. Nejvyšší částka veřejných výdajů na ochranu ŽP byla v roce 2022, kdy je dvojnásobná než předchozí tři roky. Avšak celkové výdaje jsou v tomto roce podobné jako v roce 2019. Ve zmiňovaném roce tak veřejné výdaje na ŽP tvořily 21,06 % z celkový výdajů. Naopak nejnižší hodnoty ukazatel dosahoval v roce 2020, kdy šlo o 7,40 % z celkových výdajů. To je nejspíše tvořeno skutečností, že v tomto roce byly celkové výdaje nejvyšší za celé sledované období.

Tab. 14: Veřejné výdaje na ŽP

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Finance na ochranu ŽP (Kč)	4 290 648	4 577 499	5 486 484	10 361 904	5 766 865
Ochrana přírody a krajiny (Kč)	864 443	680 848	1 041 355	2 026 281	966 448
Nakládání s odpady (Kč)	3 426 205	3 896 651	4 445 129	8 335 623	4 800 417
Výdaje celkem (Kč)	49 063 608	61 858 318	52 592 301	49 200 985	53 694 713
Veřejné výdaje na ŽP	8,75 %	7,40 %	10,43 %	21,06 %	10,74 %

Zdroj: Monitor (2019-2023b), zpracováno autorkou

Třídění komunálního odpadu

Množství odpadu, který je úspěšně tříděn a recyklován, je klíčovým ukazatelem udržitelného nakládání se surovinami v obci. Tento indikátor reflektuje ochotu a uvědomění občanů a místní samosprávy změnit své chování ve prospěch ŽP. Pro výpočet indikátoru je zohledňován pouze odpad, který je formálně zpracováván prostřednictvím veřejných služeb a podniků, přičemž nezahrnuje například bioodpady

kompostované v domácnostech. Indikátor se vypočítá jako podíl vytríděných složek komunálního odpadu (papír, plast směsný, PET lahve, sklo bílé i barevné, nápojový kartón, kovy, nebezpečný odpad, biologický odpad, elektrošrot, baterie a velkoobjemový odpad) na celkové produkci odpadu (komunálního a vytríděných složek komunálního odpadu) (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{vytríděný komunální odpad}}{\text{celková produkce odpadu}} * 100 \quad (10)$$

V roce 2019 byl podíl vytríděného komunálního odpadu 58,67 % z celkové produkce. Následující rok se podařilo z celkové produkce vytrídit 71,24 % (viz tabulka č. 15). Městys Peruc spolupracuje se svozovými společnostmi Marius Pedersen a.s. a SONO PLUS s.r.o. Dostupná data se podařilo získat z interního dokumentu *Studie odpadového hospodářství a následná návrhová opatření v odpadovém hospodářství pro městys Peruc*, který byl zpracován pro rok 2019 a 2020 společností ARCH consulting s.r.o. Další roky nejsou vypočítány z důvodu nemožnosti získání dat.

Tab. 15: Třídění komunálního odpadu

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Vytríděný komunální odpad (t)	1 029,87	1 465,66			
separovaný odpad (t)	114,82	133,04	-	-	-
Nebezpečný odpad (t)	1,16	9,67	-	-	-
Bio odpad (t)	410,40	438,05	-	-	-
Objemný odpad (t)	105,15	320,74	-	-	-
Stavební odpad (t)	264,32	510,98	-	-	-
Ostatní odpad (t)	134,02	53,18			
Směsný komunální odpad (t)	725,49	591,59	-	-	-
Celková produkce odpadu (t)	1755,36	2057,25	-	-	-
Třídění komunálního odpadu	58,67 %	71,24 %	-	-	-

Zdroj: Havrda a kol. (2021)

Ekologická stabilita

Hodnocení míry ekologické stability území zkoumá, jak efektivně jsou jednotlivé části území obce využívány, což je klíčovým faktorem pro udržitelnost prostředí a životní kvalitu obyvatel. Plánování využití území představuje strategické rozhodnutí s dlouhodobými dopady na život v obci a má přímý vliv na všechny oblasti rozvoje. V tomto případě je frekvence sledování pětiletá (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{stabilní prvky}}{\text{nestabilní prvky}} \quad (11)$$

Celková výměra městyse je 5 338 hektarů (ha). Největší podíl území zaujímá orná půda, která tvoří 79 % území s plochou 4 213 ha, poté lesní půda s výměrou 540 ha. V menší míře je území tvořeno také vodními plochami, travnatým porostem, ovocnými sady a zahradami. V tabulce č. 16 nejsou uvedeny zastavěné a ostatní plochy, které zaujímají území s výměrou 360 ha. Pastviny, mokřady, vinice ani chmelnice netvoří území městyse.

Tab. 16: Ekologická stabilita

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Stabilní prvky celkem (ha)	764	763	763	764	764
Lesní půda (ha)	540	540	540	540	540
Vodní plochy a toky (ha)	39	39	39	39	39
Trvalý travnatý porost (ha)	92	91	91	91	91
Pastviny (ha)	-	-	-	-	-
Mokřady (ha)	-	-	-	-	-
Ovocné sady (ha)	31	31	31	31	31
Vinice (ha)	-	-	-	-	-
Zahrady (ha)	62	62	62	63	63
Nestabilní prvky celkem (ha)	4 213	4 213	4 214	4 214	4 213
Orná půda (ha)	4 213	4 213	4 214	4 214	4 213
Chmelnice (ha)	-	-	-	-	-
Ekologická stabilita	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18

Zdroj: ČSÚ (2019-2023d), zpracováno autorkou

7.4 Správa věcí veřejných

Poslední podkapitola je zaměřena na sledování indikátorů, které jsou spojeny se správou věcí veřejných. Podkapitola zahrnuje výpočet a vyhodnocení indikátorů účast ve volbách, podpora NNO a veřejná dopravní obslužnost.

Účast ve volbách

Důležitou součástí každých voleb je míra zapojení občanů, což se projevuje volební účastí. Tento ukazatel slouží jako indikátor zdraví demokracie a může naznačovat širší společenské trendy a výzvy. Někteří analytici považují nízkou volební účast za možný signál hlubších sociálních problémů v dané komunitě (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{počet vydaných obálek}}{\text{počet voličů v seznamu}} * 100 \quad (12)$$

Ve sledovaném období se první volby konaly v roce 2020 a šlo o **volby krajské**, kdy jde o nejnižší volební účast ve sledovaném období. Voleb se účastnilo 743 z 1 876 voličů. Naopak nejvyšší volební účast je v následujícím roce při **parlamentních volbách** ve výši 62,61 %. V roce 2022 se konaly **volby komunální** a účast byla 53,26 % (viz tabulka č. 17) a bylo zvoleno 15 zastupitelů.

Tab. 17: Účast ve volbách

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vydaných obálek	-	743	1 172	1 005	-
Počet voličů v seznamu	-	1 876	1 872	1 887	-
Účast ve volbách	-	39,61 %	62,61 %	53,26 %	-

Zdroj: Volby.cz (2020-2022), zpracováno autorkou

Podpora NNO

Tento indikátor zahrnuje veškeré finanční prostředky, které obec alokovala na podporu NNO se sídlem v obci během daného roku. NNO zahrnují různá občanská sdružení, nadace, obecně prospěšné organizace a tradiční spolky jako jsou například rybáři nebo sportovní kluby. Fungování těchto spolků a organizací je klíčovým prvkem rozvoje obce, neboť poskytují platformu pro setkávání, komunikaci a zapojení veřejnosti do rozhodování. Jejich aktivity představují důležitou zpětnou vazbu pro veřejnou správu

a vzájemná interakce těchto organizací je nezbytným prvkem občanské společnosti. Pro udržení jejich činnosti je často nezbytná finanční podpora z místních zdrojů, kterou hodnotí tento indikátor (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{finanční prostředky věnované NNO}}{\text{počet obyvatel}} * 100 \quad (13)$$

Tabulka č. 18 uvádí, kolik městys přispěl ze svého rozpočtu NNO. Indikátor uvádí částku na jednoho obyvatele, kdy v celém sledovaném období se indikátor držel přibližně od 269 Kč na obyvatele do 366 Kč na obyvatele. Těchto hraničních částek dosahoval indikátor v roce 2021 a následně hned v roce 2022.

Tab. 18: Podpora NNO

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Finanční prostředky věnované NNO (Kč)	714 900	645 794	623 740	833 638	854 290
Neinvestiční dotace obecně prospěšným společnostem (Kč)	5 000	-	-	-	-
Neinvestiční dotace občanským sdružením (Kč)	709 900	645 794	623 740	833 638	854 290
Počet obyvatel	2 292	2 314	2 326	2 308	2 337
Podpora NNO na 1 obyvatele (Kč)	311,91	279,08	268,15	361,19	365,55

Zdroj: ČSÚ (2019-2023); Monitor (2019-2023), zpracováno autorkou

Veřejná dopravní obslužnost

Indikátor se vypočítá jako počet všech spojů veřejné autobusové a vlakové dopravy, kterými je obec obslužena za běžný pracovní den, vztažený na 1000 obyvatel dané obce. Dopravní dostupnost je klíčovým prvkem pro fungování a rozvoj obcí jak prvního, tak druhého stupně. Zajištění této dostupnosti je důležitou prioritou pro veřejnou správu (Hřebík & Třebický, 2007).

$$\frac{\text{počet odjezdů autobusů a vlaků}}{\text{počet obyvatel}} * 1000 \quad (14)$$

V tabulce č. 19 lze vidět odjezdy vlaků a autobusů. U odjezdů vlaků ve sledovaném období jsou počty přibližně stejné, nedocházelo v tomto období k žádnému enormnímu

rušení nebo přidávání vlakových spojů. Avšak v roce 2024 došlo ke zrušení přímého spoje z Peruce do Prahy, který dříve jezdil dvakrát denně a také došlo k omezení vlakové linky U40 a S40 (Peruc-Louny, Peruc-Kralupy nad Vltavou). V roce 2024 v jednom pracovním dni odjede z městyse Peruc (z Peruce, Telec a Pátku) 44 vlakových spojů.

V případě autobusových odjezdů bylo složitější získat informace, jelikož se nepodařilo získat jízdní řády autobusů za dané roky. Z městyse Peruc jezdí linky 705, 687 a 595. V roce 2023 odjelo z městyse Peruc za jeden pracovní den 45 autobusových spojů, avšak ze zkušeností a analýzy autorky, byl počet autobusových spojů téměř nezměněn za celé sledované období. Jelikož došlo k rušení vlakových spojů v roce 2024, došlo k posílení o jeden autobusový spoj do Loun v tomto roce.

Tab. 19: Veřejná dopravní obslužnost

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Počet odjezdů autobusů a vlaků	-	-	-	-	97
Počet odjezdů vlaků	54	58	52	52	53
Počet odjezdů autobusů	-	-	-	-	45
Počet obyvatel	2 292	2 314	2 326	2 308	2 337
Veřejná dopravní obslužnost na 1000 obyvatel	-	-	-	-	41,51

Zdroj: ČSÚ (2019-2023), ŽelPage, (2019-2024); zpracováno autorkou

8 Návrhy a doporučení

Na základě výsledků provedených analýz bylo zjištěno, že by bylo dobré se zaměřit na podporu využívání obnovitelných zdrojů, zlepšení energetické účinnosti budov, investice do cyklostezek a veřejné dopravy. Dále pak edukaci o udržitelném rozvoji, rekultivaci vodních ploch a ochranu zdrojů pitné vody na regionální a nadregionální spolupráci, modernizaci webových stránek, zlepšení sportovního zázemí v Peruci a Hřivčicích a rozšíření kapacity Materské školy, ale to vše již řeší městys Peruc v rámci svého strategického dokumentu.

Navíc by do budoucna bylo vhodné více podporovat udržitelné formy zemědělství a lokální farmáře, pohostinnou činnost, která je podle respondentů nedostatečná. Avšak v tomto případě je problém, že dřívější dvě restaurace a cukrárnu nahradily vietnamské obchody. V místní části Peruc chybí česká kuchyně. Jsou zde pouze místní živnostníci provozující malá občerstvení v letních měsících u fotbalového hřiště. Tato problematika je popsána v Peruckém zpravodaji, který je v příloze M. Proto je klíčové podporovat pohostinství a kulturní spolky nejen v Peruci, ale i v dalších místních částech i nadále, což je jeden ze specifických cílů strategického dokumentu městyse. Pro uvedené spolky a výše uvedené aktivity městys Peruc schválil pro rok 2024 dotace z rozpočtu ve výši 1 553 550 Kč, což je o 10 % více než v předchozím roce a o téměř 60 % více než v roce 2022. Dále je třeba řešit kvalitu mobilního signálu v problematických oblastech, rozšíření plynofikace a kanalizace s ČOV do dalších místních částí. Tato iniciativa je zahrnuta i do strategického dokumentu městyse Peruc. Nedávno byla zpracována odborná studie na realizaci splaškové kanalizace s ČOV v Černochově (viz příloha N) a v současnosti se řeší vhodný systém odkanalizování.

Dalším doporučením je rozšíření lékařské péče v městysi, což by obyvatelé ocenili, protože v současné době je v dispozici v městysi pouze praktický lékař pro dospělé. Především by uvítali přítomnost dětského lékaře, zubaře a lékárny. V minulém roce proběhla jednání se zubařkou ohledně otevření ordinace v obci. Nakonec však odmítla podmínky městyse a otevření zubní ordinace nebylo úspěšné, i přesto dále pokračují v hledání (viz příloha O). Další z požadavků obyvatel směřuje ke vzniku domu s pečovatelskou službou. Z výsledků indikátorů i dotazníku ohledně ŽP vychází, že by bylo dobré zvýšit investice do ŽP – například rekultivace parků nebo výsadba stromů

v ulicích. V Hřivčicích je také potřeba provést renovaci místního koupaliště a obecních budov.

S narůstajícím počtem lidí, kteří používají vlastní dopravní prostředky došlo k omezení veřejných dopravních spojů v roce 2024, jak bylo uvedeno u indikátoru *Veřejná dopravní obslužnost*. Doporučení v této oblasti je zajistit, aby tyto spoje zůstaly minimálně zachovány nebo byly dokonce posíleny. Městys se aktivně snaží obnovit vlakové spojení z Peruce do Prahy, které dříve fungovalo.

Velkým přínosem pro městys, zejména pro místní část Peruc, by bylo vybudování kulturního centra, což je další specifický cíl pro rok 2023-2030. V centru této místní části byla nedávno k prodeji budova prodejny COOP. Zastupitelstvo schválilo její koupi ve výši 8 300 000 Kč. Nyní je v plánu provést rekonstrukci, která by činila přibližně 27 milionů Kč, a vybudovat tak moderní kulturní víceúčelové zařízení, kde mohou vzniknout prostory pro kulturní dům se sálem, restauraci, klubovny pro spolky, případně prostory pro veřejné spolky i pro podnikatelské účely (viz příloha P). Jelikož jedinou možností, kde si vybrat hotovost, byla právě prodejna COOP nebo České pošta, bylo by vhodné, kdyby městys zvažoval i instalaci bankomatu jako další službu pro obyvatele.

Závěr

Tato diplomová práce byla zaměřena na hodnocení udržitelného rozvoje městyse Peruc. Základem pro udržitelný rozvoj obcí je porozumění charakteristikám obce a její úloze, kterou hraje v udržitelném rozvoji. Důležité jsou místní orgány a samospráva, která má klíčový vliv na realizaci udržitelných opatření a aktivit. Cílem diplomové práce je vyhodnocení naplňování pilířů a indikátorů udržitelného rozvoje městyse Peruc. Z analýzy pojmu *udržitelný rozvoj* vychází, že úspěšného dosažení udržitelného rozvoje bude docíleno zohledněním všech tří oblastí udržitelnosti (ekonomické, environmentální a sociální).

V rámci představení městyse Peruc a jeho místních částí byly uvedeny jeho základní charakteristiky, kulturní a přírodní památky, které se nachází na jeho území, s tím související i cestovní ruch nebo kulturní a společenské vyžití. Byla také popsána občanská, technická a dopravní vybavenost městyse a představen byl mikroregion Perucko. Následně bylo provedeno dotazníkové šetření pro obyvatele městyse jako doplňkový nástroj, aby bylo možné analyzovat rozvoj městyse i z pohledu obyvatel. Na základě provedené analýzy z pohledu obyvatel městyse Peruc lze konstatovat, že zastupitelé městyse dbají na požadavky a potřeby svých občanů a ti jsou spokojeni se svým životem v městyse.

Analýza strategického dokumentu *Program rozvoje městyse Peruc 2023-2030* poskytuje detailní informace o třech rozvojových oblastech a jejich strategických cílech. Jedná se o rozvojové oblasti infrastruktura a bydlení, komunitní život a občanská vybavenost a životní prostředí a cestovní ruch. SWOT analýza dále identifikuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby, které mohou ovlivnit budoucí rozvoj, jednotlivé faktory byly doplněny o komentáře a připomínky autorky na základě vlastního pohledu.

Výběr vhodných indikátorů je důležitý pro monitorování a hodnocení výsledků. Vybrané byly indikátory udržitelnosti pro obce III. typu a umožnily hodnocení dosažených výsledků v oblasti ekonomické, sociální, environmentální a správy věcí veřejných.

Z výsledků indikátorů, konkrétně v oblasti ekonomické, lze uvést, že intenzita podnikatelské aktivity je za celé sledované období přibližně stejná. Obec v posledních třech letech neprováděla žádné větší investice a není vázaná žádnými závazky spojenými se splácením dluhů. Nejvyšší částku získaných dotací obdržela v roce 2022 v celkové výši

12 934 938 Kč. Indikátory v sociální oblasti ukázaly, že v případě míry registrované nezaměstnanosti si městys drží hodnotu od roku 2020 do roku 2023 lehce pod 5 %. V Peruci převládá obyvatelstvo v poproduktivním věku a za hodnocené období došlo pouze jednou k úbytku obyvatelstva, a to v roce 2021, naopak nejrazantnější růst obyvatel byl hned rok poté. Prvním indikátorem environmentální oblasti je čištění odpadních vod. Podařilo se zjistit, že splaškovou kanalizací s koncovkou ČOV disponuje nyní téměř 50 % obyvatel díky tomu, že byla ČOV rozšířena do obce Telce v roce 2021. Městys alokuje část svých finančních prostředků na ochranu ŽP, konkrétně 8,75 % v roce 2019, 7,40 % v roce 2020, následující rok 10,43 %, rok 2022 až 21,06 % a poslední rok 10,74 %. V případě třídění odpadu došlo k růstu tříděného komunálního odpadu z 58,67 % v roce 2019 na 71,24 % v následujícím roce. Ekologická stabilita je neměnná od roku 2019-2023 a dosahuje hodnoty 0,18, kdy přibližně 79 % území tvoří orná půda. Účast ve volbách byla nejvyšší při parlamentních volbách s volební účastí 62,61 %, které proběhly v roce 2021. Naopak nejnižší volební účast byla necelých 40 % při volbách krajských v roce 2020, V roce 2022 se konaly volby do zastupitelstva, volební účast dosahovala lehce přes 50 % a bylo zvoleno 15 zastupitelů. V případě podpory NNO se indikátor držel v rozmezí od 269 Kč na obyvatele do 366 Kč na obyvatele. Těchto hraničních hodnot bylo dosaženo v roce 2021 s nejnižší částkou a hned následující rok s nejvyšší částkou na obyvatele. Posledním počítaným indikátorem byla veřejná dopravní obslužnost, kdy podle zkušeností a analýzy autorky neproběhlo žádné razantní rušení či přibývání dopravních spojů za sledované období, avšak v roce 2024, který není součástí hodnoceného období v rámci dané analýzy, došlo k úplnému zrušení vlakového spoje Peruc-Praha a k dalšímu omezení spojů Peruc-Louny a Peruc-Kralupy nad Vltavou. Autobusové spoje v roce 2024 nebyly omezeny, naopak přibyl jeden spoj do Loun.

Ke splnění cíle práce došlo prostřednictvím prvotního představení městyse a jeho místních částí, výsledků dotazníkové šetření na úrovni obyvatel, analýzy strategického dokumentu a vypočtených indikátorů udržitelnosti. Na základě těchto výsledků byly popsány návrhy a doporučení, které by mohly přispět k dalšímu rozvoji a posilování udržitelnosti městyse Peruc. Avšak většina návrhů je již v procesu řešení nebo realizace, neboť městys je velmi činný a je si vědom svých slabých stránek a hrozeb, které by mohly brzdit jeho rozvoj a zároveň má přehled o svých silných stránkách a příležitostech, které by do budoucna pomohly utvářet směr rozvoje městyse. Udržitelný rozvoj obcí je nejenom výzvou, ale zároveň i příležitostí k tvorbě lepší a prosperující budoucnosti.

Seznam použitých zkratk

ČOV	Čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
ECI	Společné evropské indikátory
Ha	Hektar
k. ú.	Katastrální území
MA21	Místní agenda 21
MAS	Místní akční skupina
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí
NNO	Nestátní nezisková organizace
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
OSN	Organizace spojených národů
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje
SSP	Státní sociální podpora
TJ	Tělovýchovná jednota
ŽP	Životní prostředí

Seznam použitých zdrojů

- Akgün, A. A., Baycan, T. & Nujkamp, R. (2015). Rethinking on Sustainable Rural Development. *European Planning Studies*, 23(4), 678-692.
<http://dx.doi.org/10.1080/09654313.2014.945813#2014>
- Beattie, A. (2024). *The 3 Pillars of Corporate Sustainability*. Dostupné 1. 3. 2024 z <https://www.investopedia.com/articles/investing/100515/three-pillars-corporate-sustainability.asp>
- Binek, J. (2010). *Rozvojové možnosti obcí* (1. vyd.). Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky.
- Binek, J., Svobodová, H., Chabičovská, K., Holeček, J., Galvasová, I. & Martének, J. (2011). *Synergie ve venkovském prostoru – Paradoxy rozvoje venkova* (1. vyd.). GaREP.
- Blažek, J. & Uhlíř, D. (2020). *Teorie regionálního rozvoje*. Karolinum.
https://is.muni.cz/el/econ/jaro2021/MKR_REP2/um/BLA.-UH._-uprava_pro_prednasky_jarniho_semestru_REP.pdf
- Brian, K. (2007). *OECD insights human capital how what you know shapes your life: How what you know shapes your life*. OECD Publishing. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264029095-sum-cs.pdf?expires=1709994528&id=id&accname=guest&checksum=C0D99C3978C564BCEAFEC9F906895BBE>
- Condon, P. M. (2010). *Seven rules for sustainable communities: design strategies for the post-carbon world*. Island Press.
- Czudec A., Miś, T. & Zajac, D. (2018). *Zrównoważony Rozwój Obszarów Wiejskich w Wymiarze Regionalnym*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe.
https://www.ur.edu.pl/files/ur/import/private/22/Ekonomia/Monografie/Zrownowazony_rozwoj_www.pdf
- Čermák, D. (2009). *Aplikace principů partnerství a participace v prostředí malých měst České republiky*. Sociologický ústav AV.
- České hory (n.d.). *Peruc*. Dostupné 2. 3. 2024 z <https://peruc.ceskehory.cz>
- České středohoří (n.d.). *Muzeum české vesnice Peruc*. Dostupné 2. 3. 2024 z <https://www.stredohori.cz/detail/muzeum-ceske-vesnice-peruc>
- ČSÚ (2019). *Počet obyvatel*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM15&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=33155&c=v3~3__RP2019&&str=v50
- ČSÚ (2019-2023c). *Pohyb obyvatel – vybrané území*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=546&katalog=33155&pvo=DEM05&pvo=DEM05&str=v109&u=v109__VUZEMI__43__566551
- ČSÚ (2019a). *Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného území*. Dostupné 27. 2. 2024 z

https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG01okrob-R&z=T&f=TABULKA&skupId=3789&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E501_null_&katalog=all&pvo=ORG01okrob-R&pvokc=101&pvoch=40487&str=v78&c=v3~2__RP2019MP12DP31

ČSÚ (2019b). *Obyvatelstvo obcí Ústeckého kraje podle pohlaví a věku*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://www.czso.cz/documents/11248/29516765/vek_obci_2018.pdf/d13e23c1-6933-4dc4-a567-1b059f0f728b?version=1.1

ČSÚ (2019d). *Katastrální výměry*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=RSO36&vyhltext=zem%25C4%259Bd%25C4%259Blsk%25C3%25A1%2Bp%25C5%25AFda%2Bobce&bkvt=emVtxJtkxJtsc2vDoSBwxa9kYSBvYmNl&z=T&f=TABULKA&katalog=all&pvokc=65&pvoch=4207&c=v371~2__RP2019MP12DP31

ČSÚ (2020). *Počet obyvatel*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM15&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=33155&c=v3~3__RP2020&&str=v50

ČSÚ (2020a). *Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného území*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG01okrob-R&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3789&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=all&c=v3~2__RP2020MP12DP31&&str=v78

ČSÚ (2020b). *Obyvatelstvo obcí Ústeckého kraje podle pohlaví a věku*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://www.czso.cz/documents/11248/29516765/vek_obci_2019.pdf/f9030469-c537-40fe-9181-01a663969f24?version=1.1

ČSÚ (2020d). *Katastrální výměry*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=RSO36&vyhltext=zem%25C4%259Bd%25C4%259Blsk%25C3%A1+p%25C5%AFda+obce&bkvt=emVtxJtkxJtsc2vDoSBwxa9kYSBvYmNl&pvoch=4207&pvokc=65&z=T&f=TABULKA&katalog=all&c=v371~2__RP2020MP12DP31&&str=v356

ČSÚ (2021). *Počet obyvatel*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM15&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=33155&c=v3~3__RP2021&&str=v50

ČSÚ (2021a). *Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného území*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG01okrob-R&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3789&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=all&c=v3~2__RP2021MP12DP31&&str=v78

ČSÚ (2021b). *Obyvatelstvo obcí Ústeckého kraje podle pohlaví a věku*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://www.czso.cz/documents/11248/29516765/vek_obci_2020.pdf/7771b76f-26aa-4394-83a4-5f8fa91b1d93?version=1.1

- ČSÚ (2021d). *Katastrální výměry*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=RSO36&vyhltext=zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A1+p%C5%AFda+obce&bkvtemVtxJtkxJtsc2vDoSBwxa9kYSBvYmNl&pvoch=4207&pvokc=65&z=T&f=TABULKA&katalog=all&c=v371~2__RP2021MP12DP31&&str=v356
- ČSÚ (2022). *Počet obyvatel*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM15&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=33155&c=v3~3__RP2022&&str=v50
- ČSÚ (2022a). *Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného území*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG01okrobR&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3789&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=all&c=v3~2__RP2022MP12DP31&&str=v78
- ČSÚ (2022b). *Obyvatelstvo obcí Ústeckého kraje podle pohlaví a věku*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://www.czso.cz/documents/11248/29516765/vek_obci_2021.pdf/b28bf823-e84d-493e-96de-15e1e4c8ff8c?version=1.1
- ČSÚ (2022d). *Katastrální výměry*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=RSO36&vyhltext=zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A1+p%C5%AFda+obce&bkvtemVtxJtkxJtsc2vDoSBwxa9kYSBvYmNl&pvoch=4207&pvokc=65&z=T&f=TABULKA&katalog=all&c=v371~2__RP2022MP12DP31&&str=v356
- ČSÚ (2022e). *Obyvatelstvo podle pohlaví a věkových skupin v obcích Ústeckého kraje k 31. 12. 2022*. Dostupné 27.2.2024 z https://www.czso.cz/csu/xu/mesta_a_obce_obce
- ČSÚ (2023). *Počet obyvatel*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM15&z=T&f=TABULKA&skupId=3830&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E501_null_&katalog=33155&pvo=DEM15&pvokc=101&pvoch=40487&c=v3~3__RP2023
- ČSÚ (2023a). *Ekonomické subjekty podle vybraných právních forem v obcích vybraného území*. Dostupné 27. 2. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG01okrobR&pvoch=40487&pvokc=101&z=T&f=TABULKA&skupId=3789&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~501_null_&katalog=all&c=v3~2__RP2023MP12DP31&&str=v78
- ČSÚ (2023b). *Obyvatelstvo obcí Ústeckého kraje podle pohlaví a věku*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://www.czso.cz/documents/11248/29516765/vek_obci_2022.pdf/48c8a153-2a91-4e15-9579-550904c78fa6?version=1.1
- ČSÚ (2023d). *Katastrální výměry*. Dostupné 27. 3. 2024 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=RSO36&vyhltext=zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A1+p%C5%AFda+obce&bkvtemVtxJtkxJtsc2vDoSBwxa9kYSBvYmNl&pvoch=4207&pvokc=65&z=T&f=TABULKA&katalog=all&c=v371~2__RP2023MP12DP31&&str=v356

ČSÚ (n.d.). *Občanská a technická vybavenost*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://www.czso.cz/documents/10180/20535724/7113610936.pdf/8635f7ea-71b2-4c5c-84a2-71b5223cd3ce?version=1.0>

ČSÚ (n.d.a). *Základní pojmy a definice*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://www.czso.cz/documents/10180/20557193/921108m.pdf/b6571837-6a2e-4138-912c-59da6de43de4?version=1.0>

Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Perucko (n.d.). *O mikroregionu*. Dostupné 27. 2. 2024 z <http://www.mikroregion-perucko.cz/o%2Dmikroregionu/d-1101/p1=52>

Evropská komise (2010). *Sdělení komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů*.

Evropský Parlament a Rada (2000). *Nářízení Evropského parlamentu a Rady č. 2493/2000 o opatřeních na podporu plného začlenění rozměru životního prostředí do procesu rozvoje rozvojových zemí*.

Evropský týden udržitelného rozvoje (n.d.). *Co je udržitelný rozvoj?* Dostupné 9. 1. 2024 z <https://www.tydenudrizitelnosti.cz/o-projektu/>

Geoportal.cz (n.d.). Dostupné 2. 3. 2024 z <https://geoportal.gepro.cz/obce/peruc#/>

Goal 1: End poverty in all its forms everywhere (n.d.). Dostupné 13.1.2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/>

Goal 10: Reduced inequalities (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/inequality/>

Goal 11: Sustainable cities and communities (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>

Goal 12: Responsible consumption and production (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

Goal 13: Climate action (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/climate-change/>

Goal 14: Life below water (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/oceans/>

Goal 15: Life on land (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/biodiversity/>

Goal 16: Peace, justice and strong institutions (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>

Goal 17: Partnerships for the goals (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>

Goal 2: Zero hunger (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/hunger/>

Goal 3: Good health and well-being (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/health/>

Goal 4: Quality education (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>

Goal 5: Gender equality (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>

- Goal 6: Clean water and sanitation (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/>
- Goal 7: Affordable and clean energy (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/energy/>
- Goal 8: Decent work and economic growth (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/>
- Goal 9: Industries, Innovation and infrastructure (n.d.). Dostupné 13. 1. 2024 z <https://www.un.org/sustainabledevelopment/infrastructure-industrialization/>
- Havrda, M., Zeman, M., Rauschgoldová, S. & Choutka A. (2021). *Studie odpadového hospodářství a následná návrhová opatření v odpadovém hospodářství pro městyš Peruc*. ARCH consulting s.r.o.
- Hřebík, Š. & Třebický, V. (2007). *Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce*. EnviConsult. Dostupné 2. 3. 2024 z <https://docplayer.cz/23243843-Manual-zpracovani-avyuziti-sady-indikatoru-rozvoje-pro-male-obce.html>
- Charakteristika infrastruktury a systematizace technické infrastruktury. (n.d.). Dostupné 17. 2. 2024 z https://is.muni.cz/el/1456/jaro2009/PVETIN/um/I_Charakteristika_a_systemizace_TI.pdf
- Kadečka, S. (2001). *Obecné závazné vyhlášky obcí*. Economia.
- Kadečka, S., Havlan, P. & Valachová, K. (2008). *Právní regulace místní (a regionální) samosprávy*. Masarykova univerzita v Brně.
- Kadeřábková, J., & Peková, J. (2012). *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Wolters Kluwer.
- Kavanová Mušková, K. (2018). *Udržitelný rozvoj – základní teze*. Místní Agenda 21. <https://ma21.cenia.cz/LinkClick.aspx?fileticket=9-kap8E5yCc%3D&tabid=5913&portalid=0&mid=568&language=cs-CZ>
- Kde se vzaly cíle udržitelného rozvoje (2020). <https://tvaremigrace.cz/novinky/kde-se-vzaly-cile-udrzitelneho-rozvoje/>
- Kinař, F. (2012). *Kostel svatého Petra a Pavla*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.hrady.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-peruc/galerie/48846#images-5>
- Kolem Peruce (2021). Dostupné 2. 3. 2024 z <https://vyletyprochazky.blogspot.com/2021/06/kolem-peruce.html>
- Krbová, J. (2017). *Strategické plánování ve veřejné správě* (1. vyd.). Wolters Kluwer.
- Kudyznudy.cz (n.d.). *Oldřichův dub v Peruci*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/oldrichuv-dub-v-peruci>
- Kurka, J., Jíra, V., Lupač, M., Nohavová, V., Pavelčík, P., Bořil, V., Hanousková, B., Chvátalová, V., Švarcová, A., Dolský, M., Ivanegová, B. K., Koubová, K., & Ondrák, Z. (2023). *Jak na udržitelné obce: Vzorkovník úspěšných řešení*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Legutko, M. (2023). *Boženina studánka*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://mapy.cz/zakladni?source=base&id=2117520&gallery=1&sourcep=foto&idp=6244900&x=13.9624176&y=50.3441520&z=17>

- Macháček, J. (1999). Místní rozvoj. *Politická ekonomie*, 47(5). DOI: 10.18267/j.polek.75
- Maier, G. & Tödting, F. (1998). *Regionálna a urbanistická ekonomika* (2. vyd.). Elita.
- Maier, K., Vorel, J., Vozáb, J., Bečka, M., Cach, J., Čtyroký, J., Dodoková, A., Klápště, P., Klápšťová, E., Peltan, T., & Svobodová, K. (2012). *Udržitelný rozvoj území*. Grada Publishing.
- ManagementMania.com (2020). *SWOT analýza*. Dostupné 16. 3. 2024 z <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>
- Mateřská škola Peruc (n.d.). Dostupné 29. 3. 2024 z <https://www.skolylounsko.cz/materska-skola-peruc/>
- Městys Peruc (2013). *Historie obce*. Dostupné 2. 3. 2024 z <https://www.peruc.cz/historie%2Dobce/ds-3694/p1=316>
- Městys Peruc (2023). *Úřad městyse*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://www.peruc.cz/urad-mestyse/ds-3985>
- Městys Peruc (2023a). *Strategický plán rozvoje městyse Peruc – dotazníkové šetření*. Dostupné 28. 3. 2024 z https://www.peruc.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=11952&id=43977&n=strategicky%2Dplan%2Drozvoje%2Dmestyse%2Dperuc%2Ddotaznikove%2Dsetreni
- Městys Peruc (n.d.). *Muzeum české vesnice*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.peruc.cz/muzeum-ceske-vesnice/g-1579>
- Metodika hodnocení ekonomického a rozvojového potenciálu území. (2009). Dostupné 17. 2. 2024 z https://www.dotaceeu.cz/getmedia/f38edd16-efc0-42c2-8ea2-0e5c0fcb5a95/Metodika-hodnoceni-ekonomickeho-a-rozvojoveho-potencialu_final.pdf
- Mikoláš, Z. (2005). *Jak zvýšit konkurenceschopnost podniku*. Grada Publishing. https://www.researchgate.net/publication/40332648_Jak_zvysit_konkurenceschopnost_podniku_konkurencni_potencial_a_dynamika_podnikani
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2019). *Nezaměstnanost v obcích od března 2024*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2019&kraj=CZ042&okres=CZ0424>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2020). *Nezaměstnanost v obcích od března 2024*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2020&kraj=CZ042&okres=CZ0424>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2021). *Nezaměstnanost v obcích od března 2024*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2021&kraj=CZ042&okres=CZ0424>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (2022). *Nezaměstnanost v obcích od března 2024*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2022&kraj=CZ042&okres=CZ0424>

Ministerstvo práce a sociálních věcí (2023). *Nezaměstnanost v obcích od března 2024*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2023&kraj=CZ042&okres=CZ0424>

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (n.d.). *Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje*. <https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelneho-rozvoje>

Ministerstvo životního prostředí České republiky (n.d.). *Místní Agenda 21*. https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

Moldan, B. (1996). *Indikátory trvale udržitelného rozvoje* (1. vyd.). Ministerstvo životního prostředí České republiky.

Moldan, B. (2021). *Životní prostředí v globální perspektivě* (2.vyd.). Karolinum. <https://ziva.avcr.cz/files/ziva/pdf/bedrich-moldan-zivotni-prostredi-v-globalni-perspe.pdf>

Monitor (2019). *Městys Peruc (Louny) – Druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=j&obdobi=1912>

Monitor (2019a). *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=j&obdobi=1912>

Monitor (2019b). *Městys Peruc (Louny) – Odvětvový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=j&obdobi=1912>

Monitor (2020). *Městys Peruc (Louny) – Druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=j&obdobi=2012>

Monitor (2020a). *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=j&obdobi=2012>

Monitor (2020b). *Městys Peruc (Louny) – Odvětvový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=j&obdobi=2012>

Monitor (2021). *Městys Peruc (Louny) – Druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=j&obdobi=2112>

Monitor (2021a). *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=j&obdobi=2112>

Monitor (2021b). *Městys Peruc (Louny) – Odvětvový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=j&obdobi=2112>

- Monitor (2022). *Městys Peruc (Louny) – Druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=j&obdobi=2212>
- Monitor (2022a). *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=j&obdobi=2212>
- Monitor (2022b). *Městys Peruc (Louny) – Odvětvový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=j&obdobi=2212>
- Monitor (2023). *Městys Peruc (Louny) – Druhový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-druhovy?rad=j&obdobi=2312>
- Monitor (2023a). *Druhový rozklikávací rozpočet pro příjmy*. Dostupné 27. 2. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/prijmy-druhovy?rad=j&obdobi=2312>
- Monitor (2023b). *Městys Peruc (Louny) – Odvětvový rozklikávací rozpočet pro výdaje*. Dostupné 27. 3. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00265331/rozpocet/vydaje-odvetvovy?rad=j&obdobi=2312>
- Naše Kladno (2023). *Nové jízdní řády na Kladensku*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.nasekladno.cz/nove-jizdni-rady-na-kladensku-platne-od-10-prosince/>
- Nohlen, D. & Nuscheler, F. (1992) *Was heißt Entwicklung?* Dietz, Bonn.
- Nováček, P. (2011). *Udržitelný rozvoj*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Novák, J., Pavelčík, P., & Třebický, V. (2016). *Využití indikátorů na místní úrovni od A do Z*. CI2. https://ci2.co.cz/sites/default/files/souboryredakce/ci2_idikatorya_z_preview02.pdf
- Organization for Economic Cooperation and Development (2001). *Strategies for Sustainable Development*. Head of Publications Service.
- Provazníková, R. (2009). *Financování měst, obcí a regionů* (2. vyd.). Grada Publishing.
- Purvis, B., Mao, Y. & Robinson, D. Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. *Sustain Sci*, 14, 681–695 (2019). <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>
- Rynda, I. (2000). *Trvale udržitelný rozvoj*. Geografické rozhledy.
- Safdie, S. (2023). *What are the Three Pillars of Sustainable Development?* Dostupné 29. 2. 2024 z <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/3-pillars-of-sustainable-development>
- Severočeská vodárenská společnost a.s. (n.d.). *Peruc, ČOV – intenzifikace*. Dostupné 28. 3. 2024 z <https://www.svs.cz/cz/vodohospodarske-stavby/mapa-staveb/archiv/2020/peruc-cov-intenzifikace.html>
- Skořepa, L., Ježek, J. & Ježková, R. (2008). *Marketing měst a obcí*. Vysoká škola evropských a regionálních studií.
- Stanovy Dobrovolného svazku obcí Mikroregion Perucko (2002). Dostupné 27. 2. 2024 z <https://www.mikroregionperucko.cz/index.php?oid=7230451>

- Svoboda, J. & Komárek, M. (2023). *Program rozvoje městyse Peruc*. Dostupné 2. 3. 2024 z https://www.peruc.cz/assets/File.ashx?id_org=11952&id_dokumenty=44678
- Šilhánková, V., Koutný, J., Kučerová, Z., Maštálka, M., Pavlas, M., Pondělíček, M., Vaňura, Z., & Vaňurová, J. (2012). *Metodika sledování udržitelného rozvoje na místní úrovni*. Civitas per Populi.
- Štěpánková, M. (2014). *Místní ekonomický rozvoj a jeho aplikace u vybraných obcí*. [Bakalářská práce, Univerzita Pardubice]. Digitální knihovna Univerzity Pardubice. https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/57731/StepankovaM_MistniEkonomicky_LS_2014.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Taičmanová, P. (2015). *Rozvojový potenciál nejmenších obcí*. Univerzita Karlova v Praze.
- The Dictionary of Human Geography (2009). John Wiley And Sons Ltd.
- Topercer, J. (1996). *Trvale udržitelný rozvoj – náčrt teoretického rámce*. G plus G.
- United Nations (n.d.). *Cíle udržitelného rozvoje*. Dostupné 9. 1. 2024 z <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>
- United Nations World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. Oxford University Press.
- Vavroušek, J. (1993). *Perspektivy lidských hodnot slučitelných s trvale udržitelným způsobem života*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Vnouček, J. (2024). Tradiční hospody nenávratně mizí. *Perucký zpravodaj*, 2024(1).
- Vnouček, J. (2024a). Kanalizace a ČOV Černochoh. *Perucký zpravodaj*, 2024(1).
- Vnouček, J. (2024b). Jednání s novou zubařkou dopadlo neúspěšně. *Perucký zpravodaj*, 2024(1).
- Vnouček, J. (2024c). Městys koupil budovu COOP v Peruci. *Perucký zpravodaj*, 2024(1).
- Volby.cz (2020). *Volby do zastupitelstev krajů*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.volby.cz/pls/kz2020/kz311?xjazyk=CZ&xkraj=5&xnumnuts=4204&xobec=566551>
- Volby.cz (2021). *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps311?xjazyk=CZ&xkraj=6&xobec=566551&xvyber=4204>
- Volby.cz (2022). *Volby do zastupitelstev obcí*. Dostupné 18. 3. 2024 z <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=6&xnumnuts=4204&xobec=566551&xstat=0&xvyber=0>
- Wokoun, R., Malinovský, J., Damborský, M., Ježek, J., Blažek, J., Sucháček, J., Tvrdý, L., Šotkovský, I., Maier, K., Štěpánek, Z., Tománek, P., Bučina, P., Sedmidubský, V., Milerski, O., Viturka, M., Kadeřábková, J., Kouřilová, J., Toth, P., Tittelbachová, Š., Skokan, K., Khendriche Trhlínová, Z., Jetmar, M. & Kutscherauer, A. (2008). *Regionální rozvoj*. Linde Praha.
- Základní škola Peruc (n.d.). Dostupné 29. 3. 2024 z <https://www.skolylounsko.cz/zakladni-skola-peruc/>

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění
Zákon č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících, v platném znění
Zákon č. 283/2021 Sb. stavební zákon, v platném znění
Zámek Pátek (n.d.). *Zámek Pátek nad Ohří*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://zamekpatek.cz/>
Zámek Peruc (n.d.). *Historie zámku*. Dostupné 2. 3. 2024 z
<https://www.chateauperc.cz/galerie/>
Zámek Peruc (n.d.a). *Galerie*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.chateauperc.cz/galerie/>
ŽelPage (2019). *Příjezdy a odjezdy vlaků 2019*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.zelpage.cz/odjezdy-2019/peruc.html>
ŽelPage (2020). *Příjezdy a odjezdy vlaků 2020*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.zelpage.cz/odjezdy-2020/peruc.html>
ŽelPage (2021). *Příjezdy a odjezdy vlaků 2021*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.zelpage.cz/odjezdy-2021/peruc.html>
ŽelPage (2022). *Příjezdy a odjezdy vlaků 2022*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.zelpage.cz/odjezdy-2022/peruc.html>
ŽelPage (2023). *Příjezdy a odjezdy vlaků 2023*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.zelpage.cz/odjezdy-2023/peruc.html>
ŽelPage (2024). *Příjezdy a odjezdy vlaků 2024*. Dostupné 18. 3. 2024 z
<https://www.zelpage.cz/odjezdy-2024/peruc.html>

Seznam tabulek

Tab. 1: Silné stránky městyse Peruc	47
Tab. 2: Slabé stránky městyse Peruc.....	48
Tab. 3: Příležitosti městyse Peruc	49
Tab. 4: Hrozby městyse Peruc	51
Tab. 5: Sada indikátorů rozvoje pro obce I. a II. stupně	61
Tab. 6: Intenzita podnikatelské aktivity.....	63
Tab. 7: Míra investic městyse	64
Tab. 8: Dluhová služba	64
Tab. 9: Přijaté dotace	65
Tab. 10: Míra registrované nezaměstnanosti	66
Tab. 11: Index stáří	67
Tab. 12: Migrační přírůstek	67
Tab. 13: Čištění odpadních vod.....	68
Tab. 14: Veřejné výdaje na ŽP.....	69
Tab. 15: Třídění komunálního odpadu.....	70
Tab. 16: Ekologická stabilita	71
Tab. 17: Účast ve volbách.....	72
Tab. 18: Podpora NNO	73
Tab. 19: Veřejná dopravní obslužnost	74

Seznam obrázků

Obr. 1: Pilíře udržitelného rozvoje podle Maiera	18
Obr. 2: Pilíře udržitelného rozvoje podle Purvise.....	18
Obr. 3: MDGs	21
Obr. 4: SDGs.....	22
Obr. 5: Rozvojové složky obcí.....	32
Obr. 6: Městys Peruc.....	35
Obr. 7: Městys Peruc a její části	36
Obr. 8: Vývoj počtu obyvatel v letech 2013–2023.....	37
Obr. 9: Mikroregion Perucko.....	42
Obr. 10: Rozvojové oblasti a strategické cíle městyse Peruc	55

Seznam příloh

Příloha A: Historie obcí městyse Peruc

Příloha B: Boženina studánka

Příloha C: Oldřichův dub

Příloha D: Kostel svatého Petra a Pavla

Příloha E: Muzeum české vesnice

Příloha F: Zámek Peruc

Příloha G: Zámek Pátek

Příloha H: Předmět činnosti mikroregionu Perucko

Příloha I: Obce mikroregionu Perucko a jejich charakteristiky

Příloha J: Dotazník pro obyvatele městyse Peruc

Příloha K: Dotazník – připomínky či nápady pro rozvoj městyse Peruc

Příloha L: Dotazník k Programu rozvoje městyse Peruc

Příloha M: Perucký zpravodaj – zánik hospod a restaurací

Příloha N: Perucký zpravodaj – ČOV Černochoh

Příloha O: Perucký zpravodaj – jednání se zubařkou

Příloha P: Perucký zpravodaj – koupě budovy COOP

Příloha A: Historie obcí městyse Peruc

Peruc

Peruc získala svou známost díky romantické pověsti o setkání knížete Oldřicha a prosté dívky Boženy, která se odehrála někdy kolem roku 1004. Z jejich svazku se narodil Břetislav, díky kterému vládli Přemyslovci dalších 300 let. Kdežto první písemné zmínky o Peruci jsou z roku 1170 (Městys Peruc, 2013; České hory, n.d.).

Černocho

První zmínka o obci pochází z roku 1207, její název byl odvozen od vlastního jména Črnoch. V tu dobu získal Černochov feudál Slávek, což byl předkem kdysi slavného rodu pánů z Oseka (Městys Peruc, 2013).

Hřivčice

Název obce pochází nejspíše ze staročeského slova *hrivko*, což byl člověk vzdorovitý a tvrdohlavý. První zmínka o Hřivčicích pochází z roku 1143, kdy došlo k založení kláštera premonstrátů na Strahově, který založil český král Vladislav I. (Městys Peruc, 2013).

Pátek

Název této obce nejspíše pochází ze skutečnosti, že se jednalo o spíše trhovou oblast a trhy se zde konaly právě v pátek. První dochovaná zmínka pochází z roku 1196 (Městys Peruc, 2013).

Stradonice

Ze staročeského jména *Stradoma* pochází název obce Stradonice. Nejstarší zmínka o obci je z roku 1273, kdy papež Řehoř X. potvrdil klášteru na Strahově jeho majetek příslušný stradonickému dvoru (Městys Peruc, 2013).

Radonice nad Ohří

Datum založení této obce nelze přesně určit. Avšak je známo, že obec je zaznamenána na nedatované zakládací listině premonstrátského kláštera v Praze na Strahově, kdy se podle většiny historiků datuje do roku 1143. Radonice byly centrem rozsáhlého panství až do roku 1374, v tomto roce obec postihla velká povodeň (Městys Peruc, 2013).

Chrastín

První zmínka k obci Chrastín je datována do roku 1341 (Kolem Peruce, 2021).

Telce

První písemná zmínka o obci se datuje k roku 1207, kdy patřila cisterciáckému klášteru v Oseku. Název obce pochází z jeho vlastního jména, což ve staročeštině znamenalo mladý býček (Městys Peruc, 2013).

Příloha B: Boženina studánka

Zdroj: Legutko (2023)

Příloha C: Oldřichův dub

Zdroj: Kudyznudy.cz (n.d.)

Příloha D: Kostel svatého Petra a Pavla

Zdroj: Kinař (2012)

Příloha E: Muzeum české vesnice

Zdroj: Městys Peruc (n.d.)

Příloha F: Zámek Peruc

Zdroj: Zámek Peruc (n.d.a)

Příloha G: Zámek Pátek

Zdroj: Zámek Pátek (n.d.)

Příloha H: Předmět činnosti mikroregionu Perucko

Ve stanovách Dobrovolného svazku obcí mikroregionu Perucko (n.d.) v článku IV. je uvedeno jako předmět činnosti:

„1. Vytváření podmínek pro ekonomický rozvoj mikroregionu, zlepšení podmínek zaměstnanosti a zlepšení sociálních podmínek pro občany mikroregionu.

2. Společný postup při dosahování ekologické stability v zájmovém území a jeho trvalého rozvoje.

3. Koordinace významných investičních akcí v zájmovém území.

4. Koordinace obecních územních plánů a územní plánování v regionálním měřítku.

5. Sladování zájmů a činností místních samospráv a společné ovlivňování výkonů státní správy v zájmovém území.

6. Vytváření, zmnožování a správa společného majetku sdružení.

7. Zastupování členů svazku obcí při jednání o společných věcech s třetími osobami (orgány státní správy, obchodními partnery, kontrolními orgány apod.).

8. Zajišťování a vedení předepsané písemné, výkresové, technické a jiné agendy jednotlivých společných akcí.

9. Propagace svazku obcí a jeho zájmového území“.

Příloha I: Obce mikroregionu Perucko a jejich charakteristiky

Název obce	Počet obyvatel	Rozloha (km ²)
Blšany u Loun	424	4,29
Černčice	1 318	2,74
Hříškov	396	10,26
Chožov	561	21,28
Koštice	613	16,73
Nová Ves	128	6,12
Obora	447	5,29
Panenský Týnec	443	6,13
Peruc	2 337	53,38
Počedělice	308	11,63
Slavětín	638	8,37
Smolnice	436	7,75
Toužetín	282	7,37
Úherce	90	3,47
Veltěže	407	4,68
Vinařice	238	9,59
Vrbno nad Lesy	199	4,73
Vršovice	247	5,57
Žerotín	207	11,20

Zdroj: ČSÚ (2022e), zpracováno autorkou

Příloha J: Dotazník pro obyvatele městyse Peruc

1. Jaké je Vaše pohlaví? *

- Muž
- Žena
- Nechci uvádět
- Jiné

2. Do jaké věkové kategorie se řadíte? *

- 0-14 let
- 15-24 let
- 25-29 let
- 30-49 let
- 50-64 let
- 65-69 let
- 70-79 let
- 80 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání? *

- Bez vzdělání
- Základní
- Středoškolské
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

4. V jaké obci městyse Peruc žijete? *

- Peruc
- Černochovo
- Hřivčice
- Pátek
- Stradonice
- Radonice nad Ohří
- Chrástín
- Telce

5. Jak dlouho jste obyvatelem této obce? *

- Od narození
- Přestěhoval/a jsem se v dětství
- Přestěhoval/a jsem se v dospělosti
- Jiné: _____

6. Z jakého důvodu v obci žijete? *

- Rodina
- Zaměstnání
- Přátelé
- Životní prostředí
- Jiné: _____

7. Co by Vás přímělo přemýšlet nad odstěhováním se z obce? *

- Odstěhování se za partnerem/partnerkou
- Přiblížení se rodině
- Studium
- Práce
- Kvalita životního prostředí
- Kvalita místní vybavenosti
- Sociální vztahy v obci
- Nic by mě nepřímělo přemýšlet nad odstěhováním se z obce
- Jiné: _____

8. Kde máte zaměstnání/kde studujete? *

- V obci
- V okolních obcích
- Jsem důchodce
- Jsem nezaměstnaný
- Pracuji z domova
- Jiné: _____

9. Jak cestujete do svého zaměstnání/místa kde studujete? *

- Pěšky
- Na kole/koloběžce
- Na motocyklu
- Autem
- Vlakem/autobusem
- Pracuji z domova
- Necestuji, jsem nezaměstnaný/důchodce
- Jiné: _____

10. Kde je Váš praktický lékař? *

Vaše odpověď _____

11. Kam chodíte na běžné nákupy do domácnosti? *

- Místní obchod
- Jezdím nakupovat do okolních měst
- Nakupuji přes internet (Košík.cz, Rohlík, ...)
- Jiné: _____

12. Jak hodnotíte dopravní spojení obce? *

- Dostačující
- Nedostačující
- Nezajímá mě, nevyužívám veřejné dopravní prostředky

13. Jste spokojeni s občanskou vybaveností obce (školská zařízení, knihovny, pošty, lékařské ordinace, lékárny)? *

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

14. Pokud ne, napište prosím, s čím nejste spokojeni.

Vaše odpověď _____

15. Jste spokojeni s technickou infrastrukturou obce (zásobování plynem a elektrickou energií, vodohospodářská infrastruktura, likvidace odpadu, chodníky, veřejné osvětlení)? *

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

16. Pokud ne, napište prosím, s čím nejste spokojeni.

Vaše odpověď _____

17. Jste spokojeni s kvalitou životního prostředí? *

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

18. Pokud ne, napište prosím, s čím nejste spokojeni.

Vaše odpověď _____

19. Jakým způsobem získáváte informace o dění v obci? *

- Na obecním úřadu
- Úřední deska obce
- Webové stránky obce
- Od známých/rodiny
- Místním rozhlasem
- Jiné: _____

20. Navštěvujete akce pořádané obcí? *

- Ano
- Ne

21. Co si myslíte, že by zlepšilo život v obci? *

- Posílení dopravních spojů
- Pracovní příležitosti
- Větší kulturní a sportovní využití
- Kvalitnější životní prostředí
- Zlepšení informovanosti o dění v obci
- Zlepšení technické infrastruktury
- Jiné: _____

22. Jak hodnotíte Vaši celkovou spokojenost v obci, ve které žijete? *

- Velmi dobře
- Spíše dobře
- Spíše špatně
- Velmi špatně

23. Vaše připomínky, náměty či nápady pro další rozvoj obce.

Vaše odpověď _____

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Příloha K: Dotazník – připomínky či nápady pro rozvoj městyse Peruc

23. Vaše připomínky, náměty či nápady pro další rozvoj obce.

19 odpovědí

Vše OK, jen ta klasická hospůdka chybí. Místní se nepotkávají.

Udělat kanalizaci

Pro rozvoj obcí bych navrhovala:

Peruc - vybudovat kulturní centrum, dům s pečovatelskou službou, instalace bankomatu, zubní centrum, udržet vlakové spojení Louny-Slaný.

Hřivčice - kanalizace, oprava koupaliště, obecních budov a sportovního zázemí na místním hřišti. Udržet a podporovat hostinskou činnost a kulturní spolky. Udržet přátelské a sousedské vztahy, společně se setkávat a budovat zázemí obce - vnímám to jako důležité "náboje", jak spokojeně a dobře žít v naší vesnici

Více možností vyžití, sportovní, kulturní, společenské...

Restaurace

Kulturní centrum s restaurací.

23. Vaše připomínky, náměty či nápady pro další rozvoj obce.

19 odpovědí

Málo bydlení pro mladé, bylo by fajn rozšířit obec o nějaké parcely/bytové domy

:)

Posílit vlakové spojení, posílit vyvážení odpadu

Pohostinství, zubař

Více peněz od obce do sportu

Lepší spoje do Slaného

Na věcech, které chceme zlepšit, spolupracujme s lidmi se zkušenostmi -> s většími sousedními kulturními centry, architekty, krajináři, urbanisty. Měl by se aktualizovat územní plán obce. V kontextu životního prostředí zásadně nesouhlasím se vznikem průmyslové zóny na jihu (nejvyšším bodě) obce (aktuální jen dle plánu).

Jediné co mi zde chybí je místo kde by se lidé mohli scházet

23. Vaše připomínky, náměty či nápady pro další rozvoj obce.

19 odpovědí

Lepší spoje do Slaného

Na věcech, které chceme zlepšit, spolupracujme s lidmi se zkušenostmi -> s většími sousedními kulturními centry, architektky, krajináři, urbanisty. Měl by se aktualizovat územní plán obce. V kontextu životního prostředí zásadně nesouhlasím se vznikem průmyslové zóny na jihu (nejvyšším bodě) obce (aktuální jen dle plánu).

Jediné co mi zde chybí je místo kde by se lidé mohli scházet

Jedna drogerie by tu byla dobrá

více sportovního a kulturního využití a také společenského...

pohostinství, zubař...

větší sportovní využití

Pořádnou hospodu

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Příloha L: Dotazník k Programu rozvoje městyse Peruc

Dotazník k Programu rozvoje městyse Peruc

Vážení spoluobčané,

držte v ruce dotazník, jehož cílem je zjistit vaše názory, potřeby a přání v souvislosti s připravovaným novým Strategickým plánem rozvoje městyse Peruc.

Cílem strategického plánu je zmapovat současné silné i slabé stránky obce, vytyčit vizi, jaká by měla obec v budoucnu být, a hledat všechny možnosti, jak tuto představu naplnit. Součástí tvorby strategického plánu bude i veřejné projednání, na kterém budete moci sdělit své názory. O jeho termínu budete včas informováni.

Vyplněné dotazníky, prosím, odevzdávejte do 15. 2. 2023 na těchto místech:

Peruc – COOP (jednota) a obecní úřad, Černochovo – hospoda, Hřivčice – obchod, Pátek – obchod, Radonice – hospoda, Stradonice – obchod, Telce – obchod.

Za sdělení vašich názorů předem děkujeme!

BUDOUCÍ ROZVOJ POHLEDEM OBČANŮ

1 Jak se Vám v městyse Peruc žije?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Velmi dobře.
- Spíše dobře.
- Ani dobře ani špatně.
- Spíše špatně.
- Velmi špatně.

Dotazník k Programu rozvoje městyse Peruc

2 Co se Vám na městyse nejvíce líbí?

Nápověda k otázce: *Vyberte max. 5 odpovědí.*

☐ Fyzický vzhled městyse.	☐ Blízkost přírody a kvalita lokálního životního prostředí.	☐ Poklidný život.	☐ Kvalita technické infrastruktury.
☐ Kulturní a společenský život.	☐ Sportovní vyžití.	☐ Dopravní dostupnost větších měst v okolí.	☐ Dostupnost pracovních příležitostí v městyse.
☐ Možnost podnikání.	☐ Dostupné a příjemné bydlení.	☐ Bezpečnost v městyse.	☐ Občanská vybavenost v městyse – základní a mateřská škola, dům s pečovatelskou službou apod.

3 Co se Vám na městyse naopak nejvíce nelíbí?

Nápověda k otázce: *Vyberte max. 5 odpovědí.*

- Fyzický vzhled městyse.
- Stav dopravních komunikací.
- Kulturní život.
- Sousedské vztahy.
- Sportovní vyžití.
- Dostupnost pracovních příležitostí.
- Chybějící technická infrastruktura.
- Špatné podmínky pro podnikání.
- Nedostupnost základních občanských služeb.
- Nepořádek a nedostatečný úklid ulic
- Jiná...

4 Jak celkově hodnotíte sousedské vztahy v městyse?

Nápověda k otázce: *Čím větší spokojenost, tím více hvězdiček.*

☆☆☆☆☆ / 5

5 Jak hodnotíte rozvoj městyse v posledních 5 letech?

Nápověda k otázce: *Čím větší spokojenost, tím více hvězdiček.*

☆☆☆☆☆ / 5

6 Co pro Vás především znamená rozvoj městyse?

 Nápowěda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Růst počtu obyvatel.
 Růst počtu obytných domů.
 Udržení tradic či identity venkova.
 Rozšiřování a zkvalitňování služeb.
 Kvalitní dopravní obslužnost.
 Pestrý společenský život.
 Rozvoj turistického ruchu.
 Využívání moderních technologií (např. fotovoltaické panely, digitalizace agendy veřejné správy aj.)
 Jiná...

7 Jak by se měl městys podle Vás v následujících letech rozrůstat?

 Nápowěda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Podporuji volný nárůst počtu obyvatel formou maximální možné zřstavby.
 Podporuji drobný nárůst počtu obyvatel formou zřstavby uvnitř již zastavěné oblasti.
 Podporuji drobný nárůst počtu obyvatel zejména formou obecních investic do nové bytové výstavby.
 Podporuji stabilizaci současného počtu obyvatel.
 Nedovedu posoudit.

8 Jaké jsou podle Vás hlavní rozvojové priority, kam by měly v budoucích letech proudit finance z veřejného rozpočtu?

 Nápowěda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
Technická infrastruktura	☐	☐	☐	☐
Dostupnost zdravotní péče	☐	☐	☐	☐
Čelkový vřhled městyse	☐	☐	☐	☐
Kulturní a společenský život	☐	☐	☐	☐
Pracovní příležitosti na území městyse	☐	☐	☐	☐

Bezpečnost	☐	☐	☐	☐
Rozvoj cestovního ruchu	☐	☐	☐	☐
Školství	☐	☐	☐	☐
Životní prostředí	☐	☐	☐	☐
Ořpadové hospodářství	☐	☐	☐	☐
Vodní hospodářství	☐	☐	☐	☐
Dostupnost služeb	☐	☐	☐	☐
Můžnost pro výstavbu rodinných domů	☐	☐	☐	☐
Veřejná doprava	☐	☐	☐	☐

9 Jaký konkrétní projekt by se měl podle Vás realizovat?

 Nápowěda k otázce: *Napiřte konkrétní místní část a stručně projekt.*

10 Jak hodnotíte komunikaci úřadu městyse s občany?

 Nápowěda k otázce: *Čím větší spokojenost, tím více hvězdiček.*

 ☆☆☆☆☆ / 5

11 Pokud nejste s komunikací úřadu městyse spokojeni, co by se podle Vás mělo zlepřit?

12 Jak hodnotíte společenské a kulturní vyžití?

Nápověda k otázce: Čím větší spokojenost, tím více hvězdiček.

☆☆☆☆☆ / 5

13 Které sportovní či společenské akce Vám v městysi schází?

14 Jak hodnotíte kvalitu nabízených služeb?

Nápověda k otázce: Čím větší spokojenost, tím více hvězdiček.

☆☆☆☆☆ / 5

15 Jaké služby Vám přímo v městysi nejvíce chybí?

OSOBNÍ INFORMACE RESPONDENTŮ

16 Jaké je Vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

 Žena Muž

17 Kolik je Vám let?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

 do 24 let od 25 do 34 let od 35 do 44 let od 45 do 54 let od 55 do 64 let 65 nebo více let

18 Jak dlouho žijete v městysu?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

 Méně než 5 let
 5–20 let
 20–50 let
 Od narození
 Nežijí na území městysu

19 Ve které části městysu žijete?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

 Peruc Chrastín Černochovo Hřivčice Radonice Pátek Stradonice
 Telce Nežijí na území městysu

Tradiční hospody nenávratně mizí

Nahrazují je vietnamské obchody a restaurace

Příkladem proměny hospod v obchody a asijské restaurace je po celé České republice nepočítaně. Newstream se zaměřil na jednu z opomíjených oblastí. Tedy okres Louny v Ústeckém kraji.

„Pivo tady koupím za patnáct korun. V hospodě bylo za třicet a zkrachovala, protože tam chlapi přestali chodit. Takže posezení s basou lahváčů před obchodem, který hospodu nahradil, je jediná možnost, jak si pivo s kamarády dát,“ říká před vietnamskou večerkou v městyse Peruc na jihu Ústeckého kraje dřívější štamgast tamní restaurace.

Vietnamské obchody jsou v Peruci již tři. Nahradily dvě restaurace a cukrárnu. Každá z nich nabízí kromě klasických potravin odlišný sortiment. „Musíme se odlišit, abychom přežili v rostoucí konkurenci,“

říká třicátník Tien Tran Ngyuen stojící za kasou s bezdotykovým terminálem. Aby se odlišil od konkurence, rozšířil nabídku uzeného masa a sýrů. Navíc s manželkou připravují jarní závitky, které v obchodě prodávají. Podle slov obchodníka je o ně zájem, tak již přemýšlejí o otevření letního občerstvení. Česká hospoda s teplou kuchyní už není ve vsi žádána. Místní živnostníci si zřídili jen malou občerstvovnu s letní pergolou u fotbalového hřiště.

Dalšímu z obchodů, který se nachází u hlavní perucké silnice, místní přezdívají Kaufland. Vznikl z velké restaurace U Matějčků, která disponovala i tanečním sálem. Tento prostor prošel kompletní rekonstrukcí a uvnitř to vypadá jako v menším obchodním centru.

Zákazník zde nalezne opravdu všechno. Od bačkor a povlečení po zahradní nástroje, barvy laky, nářadí či plastové sudy na dešťovou vodu. Menší obchod o několik domů vedle také prosperuje. Majitelé zde fungují téměř 10 let.

Aktivní predátoři

Tohle byla velká rána pro místní smíšené zboží, které ve vsi funguje již třicet let. „Bude to pro mě obrovská cenová konkurence, navíc mají i lepší polohu,“ uvedla Milena Kalíková, která provozuje obchod s barvami a nářadím a potřebami pro řemeslníky i zahrádkáře.

Třetí z obchodů tvoří jednu z dominant náměstí Emila Filly. Původně zde byl dlouhou řadu let zájezdní hostinec. Na přelomu tisíciletí ho restituentka dala do nájmu a zhruba před deseti lety nabídla obci odkup. Ta odmítla a dům šel do nabídky realitní kanceláře. Zájem projeví vietnamští průkopníci, kteří ve vsi otevřeli první obchod. Výhodou objektu je, že disponuje i dvěma byty v přístavbě a nachází se na náměstí, které díky zámku a kostelu navštěvují turisté.

Příloha N: Perucký zpravodaj – ČOV Černochoch

Kanalizace a ČOV Černochoch – odborná studie

Na objednaní městyse Peruc zpracovala pražská společnost Filipendula s.r.o. odbornou studii na vybudování splaškové kanalizace a čistírny odborných vod v Černochoch.

Byly posouzeny jednotlivé možné varianty:

1. kořenová nebo mechanicko-biologická čistírna odpadních vod,
2. tlaková nebo gravitační splašková kanalizace a
3. odhad nákladů na jejich výstavbu a provozování.

Cílem zpracované studie je najít pro obec Černochoch vhodný systém odkanalizování a podle toho zadat ještě letos zpracování projektové dokumentace pro vybraný typ kanalizace. **Jan Vnouček, starosta**

LEGENDA:

- NOVÁ KANALIZACE
- KATASTRÁLNÍ HRANICE POZEMKŮ
- VODOTEČ MŠENSKÉHO POTOKA

Řešení kořenové ČOV

17

Perucký ZPRAVODAJ | jaro 2024

Souhrnná tabulka odhadovaných cen

Souhrnná tabulka cen pro varianty odkanalizování společně s realizací kořenové ČOV.

	Kořenová ČOV	Kanalizace	Cena celkem	Cena/EO
Stavba gravitační kanalizace	6 250 000 Kč	37 304 000 Kč	43 554 000 Kč	174 216 Kč
Stavba tlakové kanalizace	6 250 000 Kč	24 168 000 Kč	30 418 000 Kč	121 672 Kč
Stavba tlakové kanalizace se sedimentačními čerpacími lachtami	6 250 000 Kč	25 248 000 Kč	31 498 000 Kč	125 992 Kč
MONA DOPLNĚNÍ V BĚHŮCH STAVBY NOVÉ KANALIZACE				
Stavba potrubí vedoucí vyčištěnou odpadní vodu jako vodu užitkovou		4 764 000 Kč	4 764 000 Kč	19 056 Kč

Souhrnná tabulka cen pro varianty odkanalizování společně s realizací mechanicko-biologické ČOV.

	Mechanicko-biologická ČOV	Kanalizace	Cena celkem	Cena/EO
Stavba gravitační kanalizace	5 000 000 Kč	37 304 000 Kč	42 304 000 Kč	169 216 Kč
Stavba tlakové kanalizace	5 000 000 Kč	24 168 000 Kč	29 168 000 Kč	116 672 Kč
Stavba tlakové kanalizace se sedimentačními čerpacími lachtami	5 000 000 Kč	25 248 000 Kč	30 248 000 Kč	120 992 Kč
MONA DOPLNĚNÍ V BĚHŮCH STAVBY NOVÉ KANALIZACE				
Stavba potrubí vedoucí vyčištěnou odpadní vodu jako vodu užitkovou		4 764 000 Kč	4 764 000 Kč	19 056 Kč

Předpokládané provozní náklady centrální ČOV

Mechanicko-biologická ČOV

Předpokládané roční provozní náklady mechanicko-biologických ČOV jsou 1800 Kč/EO/rok.

Celkové náklady provozu MBČOV pro 250 EO/rok jsou: 450 000 Kč

Kořenová ČOV

Niže jsou uvedeny předpokládané provozní náklady centrální kořenové ČOV vycházející z výsledků reálných provozních nákladů u obecních kořenových čistíren s vertikálním filtrem.

Předpokládané provozní náklady 700 Kč/EO/rok.

Celkové náklady provozu KČOV pro 250 EO/rok jsou: 175 000 Kč

18

Zdroj: Vnouček (2024a)

Příloha O: Perucký zpravodaj – jednání se zubařkou

Perucký ZPRAVODAJ | jaro 2024

Jednání s novou zubařkou dopadlo neúspěšně

Druhou polovinu loňského roku probíhalo náročné jednání se zubařkou, která měla zájem otevřít si ordinaci u nás na Peruci.

Byl by to velký přínos pro dostupnost lékařské péče, protože mnozí z nás musí za stomatologickou péčí dojíždět mnoho kilometrů nebo ji nemáme zajištěnou vůbec.

Zubařka si vybírala z několika jiných obcí. Nabídli jsme jí rekonstrukci a vybavení ordinace podle jejích požadavků na náklady městyse, přičemž vybavení by zůstalo v našem majetku a ona by ho pouze bezúplatně užívala. Dále jsme jí podle jejího požadavku nabídli i poskytnutí služebního bytu, kde by mohla bezplatně bydlet.

Po sérii schůzek se nakonec rozhodla, že si v Peruci ordinaci opravdu otevře. My jsme tedy vyčlenili nutné finanční prostředky v rozpočtu na rok 2024 a začali se připravovat na rekonstrukci ordinace.

Zároveň jsme ovšem zubařce předložili návrh smlouvy o spolupráci, kde jsme za to všechno také něco chtěli. V první řadě jsme požadovali, aby se zavázala, že zde bude působit minimálně pět let, přičemž při nedodržení této podmínky by jí hrozily určité finanční sankce.

Dále jsme chtěli, aby měla uzavřené smlouvy alespoň s největšími zdravotními pojišťovnami.

Tyto naše podmínky už ovšem odmítla akceptovat a jednání ukončila.

Je to škoda, ale při nákladech ve výši několika miliónů, které by městys musel vynaložit, bylo nutné mít také nějaké smluvní záruky udržitelnosti této nemalé investice.

Nic ale nevzdáváme se a stomatologa hledáme dál.

Jan Vnouček, starosta

Příloha P: Perucký zpravodaj – koupě budovy COOP

Perucký ZPRAVODAJ | jaro 2024

Městys koupil budovu COOP v Peruci

Zastupitelstvo městyse Peruc velkou většinou schválilo koupi budovy prodejny COOP čp. 312 v Peruci od společnosti JEDNOTA, spotřební družstvo v Podbořanech.

Protože o koupi prodejny projevil zájem ještě jiný subjekt, museli jsme jednat rychle a přistoupit na odhadní cenu ve výši 8 300 000,- Kč.

Na budovu jsme si nechali zpracovat odborné posouzení jeho technického stavu a odhad případných nákladů na rekonstrukci. Posudek konstatoval celkově nevyhovující stav domu a nutnost celkové opravy, nezjistil ale žádné statické poruchy. Náklady na obnovu hrubě odhadl na částku cca 27 miliónů Kč (bez DPH).

Náklady to nejsou jistě malé. Ale městys Peruc v minulosti nekoupil v Peruci objekty pohostinství na náměstí a U Matějčka, kde vznikly obchody smíšeného zboží. Nechtěli jsme tedy opakovat stejný scénář a připravit se o poslední volný prostor, kde by mohlo vzniknout kulturně-společenské centrum.

Jde o strategický nákup, který umožní v budoucnu z objektu vybudovat moderní kulturní víceúčelové zařízení. Mohou zde vzniknout prostory pro kulturní dům se sálem, restauraci, klubovny pro spolky, případně prostory pro veřejné služby či podnikatelské účely.

Cílem je nyní nechat zpracovat architektonickou studii a projektovou dokumentaci a hledat dotační zdroje na realizaci těchto plánů.

Všechny dosavadní provozovny (obchod, zásilkovna) zde zatím mohou působit dál.

Jan Vnouček, starosta

Abstrakt

Halamová, T. (2024). *Udržitelný rozvoj obcí*. [Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: obce, udržitelnost, rozvoj, udržitelný rozvoj, městyse, rozvojové oblasti, SWOT analýza, indikátory, Peruc

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku udržitelného rozvoje na úrovni obcí. Cílem práce je vyhodnocení naplňování pilířů a indikátorů udržitelného rozvoje na příkladu konkrétního městyse a jeho místních částí. Pro analytickou část diplomové práce byl zvolen městyse Peruc. Pro dosažení uvedeného cíle jsou zvoleny dílčí postupy a metody jako je zpracování teoretických východisek, představení základních aspektů městyse Peruc a jeho místních částí, realizace dotazníkového šetření jako doplňkový nástroj pro obyvatele, analýza dokumentů udržitelného rozvoje, výběr vhodných indikátorů udržitelnosti a jejich aplikace s využitím vlastních výpočtů. Vyhodnocení návrhů vychází z výsledků indikátorů udržitelnosti, SWOT analýzy, strategického dokumentu a dotazníkového šetření na úrovni obyvatel.

Abstract

Halamová, T. (2024). *Sustainable development of municipalities*. [Master's Thesis, University of West Bohemia].

Key words: municipalities, sustainability, development, sustainable development, township, development areas, SWOT analysis, indicators, Peruc

This master's thesis focuses on the issue of sustainable development at the municipal level. The aim of the thesis is to evaluate the fulfillment of the pillars and indicators of sustainable development using the example of a specific township and its local parts. The township of Peruc was chosen for the analytical part of the thesis. Partial procedures are chosen to achieve the stated goal and methods such as elaboration of theoretical starting points, presentation of basic aspects of the township of Peruc and its local parts, implementation of a questionnaire survey as an additional tool for residents, analysis of sustainable development documents, selection of suitable sustainability indicators and their application using own calculations. The evaluation of proposals is based on the results of sustainability indicators, SWOT analysis, strategic document and questionnaire surveys at the resident level.